

Yıl:3 Sayı:20 Ocak - Şubat 2024

DAİMA EDEBİYAT

ISSN: 2822-7077

Kültür, sanat, edebiyat dergisi

Arka Kapak Süri
Vahdettin Oktay Beyazlı

Sürülke
Ebru Özden Güroğulları, Esmâ Polat

Kitap-Mekân
Muhammet Erdevir, Mehmet Can Şaşmaz

Thomas Bernhard
özeldir çünkü...
Mehmet Sabri Genç

Ece Ayhan
özeldir çünkü...
Sıddık Akbayır

Handan Acar Yıldız
SÖZALTINDA

bizcesi | söyleşi | inceleme | deneme

DAİMA EDEBİYAT

Dört Dörtlük
Roman Okumaları

Ayrıntılı bilgi için
kodu okutun

Daima Edebiyat dergisi çatısı altında roman
çözümleme atölyeleri devam ediyor.

KÜNYE

Daima Edebiyat dergisi, www.edebiyatdaima.com ekibi tarafından yayına hazırlanan aylık kültür, sanat, edebiyat dergisidir.

Daima Edebiyat dijital ve matbu olarak yayımlanır. Yayımlanan yazı ve şiirlerin telif hakkı ve hukuki sorumluluğu yazarına/şairine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Yayın Türü: İki Aylık, yerel, süreli

ISSN: 2822-7077

Yıl: 3 Sayı: 20

Ocak-Şubat 2024

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Muhammet ERDEVİR

YÖNETİM YERİ: Akkent Mah. 134013 No.lu Sokak Şahinbey/GAZİANTEP

Yayın Yönetmeni: Muhammet Erdevir.

Yayın Kurulu: Ahmet Menteş, Çağlar Sarıtaş, Merve Yurtsever, Suzan Yörük.

İletişim: dergi@edebiyatdaima.com

 / [daimaedebiyat](https://www.edebiyatdaima.com)
www.edebiyatdaima.com

Kodu okut, dergiyi indir

İçindekiler

Mehmet Sabri Genç	3	Thomas Bernhard Özeldir Çünkü...
Siddik Akbayır	5	Ece Ayhan Özeldir Çünkü...
Muhammet Erdevir	9	Şehirlerin Kitapları, Kitapların Şehirleri
Mehmet Can Şaşmaz	11	Yaz Evi-Kadıköy Vapur İskelesi
Ebru Özden Güröğulları	13	Bıktım Cehennemim İçimdeki Yerinden
Esmâ Polat	16	Kusursuz Rüya
Sibel Yılmaz	19	Handan Acar Yıldız'la Kurmaca ve Yazarlık Üzerine
Merve Yurtsever	23	İlklerin Kadını Enheduanna'yı Ölümsüzleştiren Roman: Rölyefteki Aslan
Emin Gürdamur	27	Handan Acar Yıldız Öykücülüğüne Yakından Bakmak: "Aytan'e Benzemek"
Handan Acar Yıldız	30	Antikahraman Yaratmak
Hayrettin Durmuş	33	Ocaktan Şubata Edebiyat
Merve Koçak Kurt	37	Bir Düş, Bir Unutuş...
Fatma Yavuz	40	Mikrop
İsmail Uluöz	43	Allah'ın İpi
Perihan Pancaroğlu	48	Taşın'ma
Suat Savur	50	Soykanın Gözleri
Ahmet Menteş	55	Uzak Tuzak
Adnan Semih Dumlupınar	56	Hanidir Sana Baktığım Bahçelerden
Oğuz Ertürk	57	Uzun Bir Sessizlik Üzerine
Büşra Badeci	59	Talan
Ahmet Doğru	60	Ağır Pilaki
Fatih Çatma	61	Meryem'in Mihrabı
Gazi Balcı	62	Baharda Kıyamet Muştusu
Hakan Uslu	63	Kuşu
Nurhan Ceylan	65	Yürekle Zaman Arasında
Yusuf Dürmüş	67	Pazar Ziyareti
Semanur Bozok Sabuncu	71	Gece
Sibel Oğuz	74	Haydi
İ. Usame Yördem	77	İçine Dönmüş Kıvrım
Serap Kılınçoğlu	81	Avuçlarımda Bir Kuş Ölüsü
Faik Öcal	84	Dağ Kırangıçları
Emame Akman Harmancı	87	Ölümler Yaşam Arasındaki Durağan Çizgi
Yasemin Coşkun	90	Neyi Kaybettik
Aydan Algül	92	Toprak Risalesi
Hilâl Türk	95	Kurban
Kazım Gök	96	Gülüşün İcat Etti
Lâmîa Mizaç	97	İlham Buketi
Murat Emir	98	Çuvaş Hatırası
Burhan Sakallı	99	Direnış Türküsü
Münür Karagöz	100	İnsan Bazen Bilmez, Hisseder
Ülker Gündoğdu	101	Müzik Başkenti Olarak Viyana'ya Bir Mektup
Fatma Türk	106	Sekizinci Kuşak

THOMAS BERNHARD ÖZELDİR ÇÜNKÜ...

Mehmet Sabri Genç

1931 yılında dünyaya geldiğinde, gözlerini açtığı yer Hollanda'da kiliseye ait bir kadın sığınma eviydi. Annesi aslında Avusturya'nın Salzburg şehrinde bir aileye mensup olmasına rağmen, hamile olduğunu gizlemek ve Bernhard'ı da orada gözlerden ırak dünyaya getirmek için bulunuyordu. Kimsesiz doğdu. Babasının kim olduğunu çok sonra öğrendiğinde, onun 35 yaşında Berlin'de intihar etmiş bir marangoz olduğunu da öğrenecekti. Annesi onu bir bakıcının insafına bırakıp, Viyana'da bir berberle evlenmişti. 1,5 yaşına kadar bakıcı büyüttü ve daha sonra annesinin babası Yazar Johannes Freumbichler onu yanına aldı. Dedesi tarafından yetiştirilmeye başlanan Thomas Bernhardt, onun gelişimine katkıda bulunacak birçok konuda özel dersler almaya başladı. Bir süre sonra, Traunstein'a taşınacak annesinin diğer çocuklarıyla yani üçüve kardeşleriyle büyüdü.

Dedesiyle

1939 yılında yani henüz 8 yaşındayken İkinci Dünya Savaşı başladı. Kendi eyaletinden olan Hitler'in Polonya'ya girmesiyle, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Savaşın tam göbeğindeki şehirlerden Salzburg'da, 1943-1945 yılları arasında Katolik ve aynı zamanda Nazi yanlısı olan yatılı bir okulda kaldı ve burada henüz çocuk denecek yaşta derin buhranlar yaşadı. Hatta bu süreçteki buhranlarını ve şahitliklerini, 1975 yılında „Die Ursache: Eine Andeutung“ (Neden: Bir Değini) başlığıyla neşretti. Eser o dönemin yönetimi tarafından büyük tepkilerle karşılandı ve kitapta geçen kimi bölümler Salzburg Bölge Mahkemesi tarafından sansür edilerek hakkında dava açıldı.

Thomas Bernhard

1944 sonbaharında şehre düşen ağır bombalar ve güç yaşam koşulları onu tekrar annesinin yanına Traunstein'a gitmeye zorladı. Bir süre orda bir bahçıvanın yanında çalıştı. 1945 yılının Eylül ayında, Salzburg'daki yatılı okula geri döndüğünde, tüm ailesi Bayern eyaletinden sürüldü, o Salzburg'da kaldı. 1946 yılında, annesi, üvey babası ve büyükbabası Salzburg'a taşındı. Bernhard, lise öğreniminin yanı sıra Profesör Theodor W. Werner'den Müzik Estetiği ve Maria Keldorfer'den şan dersleri aldı. 1947 yılında lise öğrenimini yarıda bırakıp gıda maddeleri pazarlayan bir tüccarın yanında, şehrin en fakir bölgesinde yer alan bir 'Mahzen'de çıraklığa başladı. Bu süreçteki şahitliklerini de, Der Keller- Eine Entziehung (Mahzen- Bir Vazgeçiş) başlığıyla 1976 yılında kitaplaştırdı.

Mahzen'deki çıraklığı sırasında, müzikle ilgili özel dersler almaya devam etti. 1949 yılının Ocak ayında savaş sonrası sefaletin bir sonucu olarak önce zatülcenp hastalığına daha sonra da akciğer veremine yakalandı. 11 Şubat 1949 tarihinde, 18. Yaş gününde, yazar olan ve hatta "Philomena Ellenhub" adlı romanından ötürü 1937 yılında Avusturya Devlet Ödülü tevdi edilen ve hayatında çok önemli bir yere sahip olan dedesi Johannes Freumbichler (1881-1949) yakalandığı bir böbrek hastalığından ötürü yaşamını yitirdi. Dedesini, zamanında kilise nikâhıyla evlenmediği için hiçbir kilise, defnetmek istemedi.

Mehmet Sabri Genç

Ölümünden çok sonra özel izinlerle gerçekleştirilen defin töreni için Bernhard; “şehirdeki en hazin tören” dedi. Kendisi o esnada verem hastalığından mustarip olduğu ve hastanede tedavi gördüğü için bu hazin törene katılamadı. Bu olaydan 1,5 yıl sonra 13 Ekim 1950 tarihinde de annesi Herta Fabjan vefat etti. 1940 yılında hiç görmediği babası intihar etmiş, 1949 yılında onun için çok değerli olan dedesi, 1950 yılında da annesi vefat etmişti. 19 yaşına geldiğinde, insanlık tarihinin en dehşet savaşının merkezinde, birçok başka acıya ve ıstıraba şahitlik etmiş biriydi ve bu yazgısını kabul etmekten ve sevmekten başka bir çaresi yoktu. Thomas Bernhard tam da o günlerde, onun yazgısı gibi ağır bir yazgıya sahip olan Dostoyevski okumaya başladı. Bu okumalarıyla beraber yazgısının ona sunduklarını yazmaya da başladı.

Mahzendeki üç yıl süren çıraklık serüveninin ardından, Avrupa'nın her yerini karış karış gezdi. 1951-1953 yılları arasında Salzburg ve Viyana'da müzik okudu. Ardından başladığı Salzburg Mozarteum Konservatuarı'ndaki „Tiyatro ve Sahne Bilgisi“ Bölümü'nden 18 Haziran 1957 yılında mezun oldu. Bu tarihten sonra, hayatını yazar olarak idâme ettirmeye başladı. 1957 yılında şiirlerini topladığı eseri “Auf der Erde und in der Hölle” (Yeryüzünde ve Cehennemde) - aynı zamanda yayımlanan ilk eseri olarak bilinir- Salzburg Otto Müller Yayınevi tarafından neşredildi. Kendisi artık hem yeryüzünde hem de cehennemde olduğunun bilincindeydi, rütbeli bir ruh için burası tam da öyle bir yerdi.

Bernhard, 12 Şubat 1989 tarihinde dedesinin 40. ölüm yıldönümünde ve 58. Yaş gününden iki gün sonra özgün ve ağır hayat hikâyesini, doktor olan üvey kardeşi Peter Fabjan'ın gözetiminde Yukarı Avusturya Gmünden'deki evinde noktalandı. Viyana'da bulunan Grinzinger Mezarlığı'na defnedildi. Vasiyeti gereği, defin töreni için yazdığı ağır mektup, cenazesine katılan o dönemin yöneticilerinin yüzüne karşı okundu. Kitaplarının 70 yıl boyunca Avusturya'da basılmaması vasiyeti de o mektupta yerini aldı.

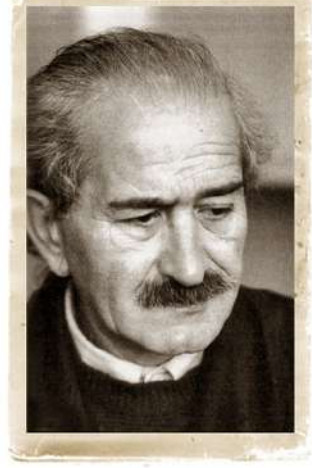
Avusturya'nın en zengin ve en köklü ailelerinin mezarlarının bulunduğu, o şatafatlı mezar taşlarının muazzam heykellerle donatıldığı mezarlıkta dakikalarca arayıp sonunda bulduğum ve gördüğümde çok şaşırdığım mütevazı mezarıyla bile insanlara ders veriyordu Bernhard. Çok küçük ince uzun metal bir çubuğun ucunda, dört köşe metal kapaklı bir levhanın içinde ufak harflerle Thomas Bernhard yazıyordu. Mezarını bulmak için bütün taşlara bakmak bile yetmiyordu. Yeryüzünden tamamen gizlenmişti. Vasiyetinde; sanki birçok eserinin vaktiyle yasaklanmasından öç alırcasına, eserlerinin yeni basımlarının Avusturya'da yayınlanmasını istemediğini yazdı. Ardında tiyatro, şiir ve anlatı alanında yüze yakın eser bıraktı. Bernhard iki kez Nobel Edebiyat Ödülü için aday gösterildi. „Eğer kazansaydım Nobel Ödülü'nü reddedecektim!“ dedi. Amerika'dan Fransa'ya, İngiltere'den İspanya'ya milyonlarca okura ulaştı. “Ancak ahmaklar hikâye peşinde koşar, sen hayatın ortadaysan hikâye gelir seni bulur” diyen Thomas Bernhard, kendi trajedisini ve yazgısını tam anlamıyla ideleştirerek yazıya dökebilen ender yazarlardandır. Aslında onun hayat hikâyesi bir şiirdir; trajedisinin yazdığı bir şiir. Zor, anlaması güç ve bir o kadar da âsi bir şahsiyettir. Trajedisini anladıkça, yazgısından öç alırcasına sürekli yazmıştır. Onu okudukça çağdaşları; Proust, Céline, Beckett, Bachmann, Sartre, Camus ve Emmanuel Bove gibi diğer yazarların yapıtlarını anımsarsınız. Ayrıca yazarlığının ilk dönemlerinde yoğun olarak ilgilendiği Dostoyevski'nin etkilerine rastlarsınız. Ancak en büyük etkiyi onun hayatının tam ortasıyla, kendi hayatınızın tam ortasını buluşturduğunuzda anlarsınız. Özeldir, çünkü haklı olup olmadığını merak ettiğim için Salzburg'da yaşadım, tahsil gördüm, onu anlatan kitaplar yazarlardan Almanca öğrendim, yürüdüğü yollarda yürüyüp oturduğu kafelerde kahve içtim. Mahzeni gördüm. Kardeşiyle ve dostlarıyla tanıştım. Gmünden'de vefat ettiği evde bulundum. Şiirlerini tercüme ettim.

Özeldir, çünkü ahmak değildir. Özeldir, çünkü hikâye hem de Tanrısal olan esas hikâye hep onu bulmuştur. Özeldir, çünkü bu hikâyeleri hayatının tam ortasından akan kanlarla yazmıştır. Özeldir, çünkü bu kanlar delidir, harbidir, rengi gerçek hayat rengidir...

ECE AYHAN ÖZELDİR ÇÜNKÜ...

Sıddık Akbayır

1. Çünkü Ece Ayhan; Türkiye'de bir şairin ölümünün ne kadar sıradan bir şey olduğunu gösterir. Ece Ayhan'ın ölümüyle ilgili en 'ince' yazıyı Süleyman Çobanoğlu yazar: "Ece Ayhan'ın ölüm haberini işittiğimde uzun zamandır ilk defa 'gerçek bir şey işittiğim' duygusuna kapıldım. Bol yalanlı bir dünyanın, bol yalanlı bir memleketinde yaşayan benim için, bir şairin ölümü, bir şey anlamına gelir. Sanırım, bir şairin nasıl öldüğünü bilirim. Bir şair öldüğünde hiçbir şey olmaz. Borsa çökmez, siyasi dengeler sarsılmaz.(...) Şair halkın kalbinden kılıç gibi çekilmez fakat hayat gibi, gençlik gibi, dirilik gibi... usul usul çekilir gider."

Ece Ayhan

2. Çünkü Ece Ayhan; Türkiye'de şairin ve şiirin onuru adına kendisini ortaya koyar. Kuşlar, kışın sıcak bir yer ararlar. İçlerinden biri kendisini feda eder. Kamikaze misali. Bir caminin ya da kilisenin vitrayına gagasıyla saldırır. Vitray kırılır, kuş ölür. Ama arkadaşları kırıktan içeri girerek sıcak bir yuva bulurlar. Ece Ayhan da hayatı boyunca 'kamikaze' misali kuşağını ve yakın bulduklarını korumak adına hep kendisini ortaya koymayı göze alır.

3. Çünkü Ece Ayhan; payına yalnızlık ve "mülk"süzlük düşse de yoksulların övgüsü, ezilmişlerin destanı yoktur şiirlerinde. Arkadaşlarda kaldığı hariç 'yüz'ün üzerinde ev değiştirir. Mülkiye'de payına devlet değil, tabiat; mülkiyettense payına yalnızlık düşer. Ancak, bu yalnızlık, seçilmiş "bilinçli" bir yalnızlıktır. Kabadayıların, berduşların kısacası tarih dışına düşürülen lümpenlerin yanında rahat ediyorum ben.

Sıddık Akbayır

4. Çünkü Ece Ayhan; bir türlü 'klasik' olamaz, olmak istemez. Kendisi için "marjinal, sıkı, sivil, ters, aykırı, kara şair" denilse de bir türlü klasik olamaz. Hâlâ gündemde olmasına, hâlâ okunmasına, tartışılmasına bakarak, bize de "İyi ki klasik olmadı." demek düşer. Türkiye'de "klasik" olmak tükenmişlikle eşdeğerdir bir bakıma.

5. Çünkü Ece Ayhan; şiiriyle, düşüncesiyle hiçbir zaman iktidara gelemez. Hiçbir dönemde geçerli bir şair olmadığı/ olamayacağı için bırakın iktidara gelmeyi 'tedavül'de olması bile şaşırtıcıdır.

6. Çünkü Ece Ayhan; şiirinin temel felsefesini "Özgürlüğün düşmeyen biricik kalesidir şiir." cümlesiyle özetler. Edebiyatımızda, şiirini yaşamına yaşamını şiirine bu denli ustaca yerleştiren başka bir şair var mıdır? Tartışılır.

7. Çünkü Ece Ayhan; "sivillerin sivil"idir. "Sivil"liğe sıkı bir tanım getirir: "Esas duruş, mülkün temelidir!" ve sivilliğini şu sözleriyle pekiştirir: "Orospuların, yol göstericilerin, yersiz yurtsuzların, kimsesizlerin, sokaklarda yaşayanların, surlarda ve parklarda barınanların, dışlanmışların, orta ikiden ayrılanların, oturanların, fallokrat kabadayılardan, berduşların kısacası tarih dışına düşürülen lümpenlerin yanında rahat ediyorum ben."

8. Çünkü Ece Ayhan; şiiri şairle sınırlı görmez. Düşünce üreten herkes - sinemadan, müzikten, felsefeden, resimden matematiğe kadar uğraşan herkes- Ece Ayhan'ın şairleridir. Şiirlerini çözebilmek için birçok şeyi bilmek gerekir. Bu sebeple Ece Ayhan için şimdiye dek üç sözlük hazırlanır.

9. Çünkü Ece Ayhan; şiirin "parasız yatılısı"dır. "Devletle yatan iktidarla kalkar!" diye belki de devletin kapısından erken kaçar.

10. Çünkü Ece Ayhan; "Üç Ağır Yıldız"ı tarihin gecesine yazar. Deniz'i, Yusuf'u ve Hüseyin'i 68 ruhunun romantik nostaljisinden kurtarıp orta ikiden ayrılan çocukların yıldızları olarak hayatın, gecenin ve tarihin göğsüne bir kalp gibi takar. Onların gençliği ile dolar.

11. Çünkü Ece Ayhan; trajedinin mekânını ve coğrafyasını sezer. Bu coğrafyada 'derin bir toplumsal çatlak' görür. Ortadoğu'nun şairidir. Bu toprakların baştan başa trajedi çözüldüğünü görür. Bir şeylerin yüreğe dokunduğunu anlayıp birçok şeyi göze alır.

12. Çünkü Ece Ayhan; "Silgiler silerken silinirler de..." diyerek kayıpların yönlerini ortaya koyar.

13. Çünkü Ece Ayhan; Cemal Süreya ve Sezai Karakoç ile şiirden ve Mülkiye'den arkadaş olmanın onurunu yaşar.

14. Çünkü Ece Ayhan; '128'in hem Nilgün Marmara'nın Boğaziçi'ndeki hem de Meçhul Öğrenci Anıtı şiirinde andığı Battal Mehedoğlu'nun Yıldız Teknik'teki okul numarası olduğunu ortaya çıkarır.

15. Çünkü Ece Ayhan; özetleme gücü yüksek yargularla şairleri “sivilce” değerlendirir.

Hilmi Yavuz: Zararsız belediye şairi

Necip Fazıl: Derinliği yoktu.

İlhan Berk: Beli kırık yanları var.

Melih Cevdet: Yaşlanınca uyandı.

Attilâ İlhan: Sanki temelde arabesk şarkı şairi

Âşık Veysel: Halk şairi değil, halkevi şairi

Yahya Kemal: Devlet şairi. Çok sayıda Osmanlı fıkrası bilir. O da tarih bilgisi sayılır.

16. Çünkü Ece Ayhan; “Divan şiiri diyorlar, oysa okul çocukları her türlü divan şiirinden nefret ederler.” yargısıyla eğitim sistemimiz üzerine sahici bir bakış sergiler.

17. Çünkü Ece Ayhan; Ahmed Arif’in Enver Gökçe’den şiirler aldığı söylentisinin kuyruklu bir yalan olduğunu belirtir.

18. Çünkü Ece Ayhan; İsmet Özel’i merhametli bir mesafeden değerlendirir: “Sivil bir kafadır, cumhuriyetle yaralıdır!”

19. Çünkü Ece Ayhan; “Sezai Karakoç, çok dürüst bir adamdır. Yoktur Gölgesi Türkiye’de, müthiş bir şairdir.” diyerek şiir beğenisinin ölçütünü verir.

20. Çünkü Ece Ayhan; “Türkler aile boyu düşünür.” yargısıyla kitaplarını basan YKY’nin o dönem başında bulunan Enis Batur’a “Baban -Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhsin Batur- bizi kandırdı 12 Mart’ta. Sen de onun gibisin.” demekten çekinmez.

21. Çünkü Ece Ayhan; Nâzım Hikmeti putlaştırmaz ve şu değerlendirmeyi yapar: “Nâzım Hikmet rahatlık ve kolaylıkla cumhurbaşkanı olabilirdi, İsmet İnönü de hapisanelerde yatabilirdi. Nâzım Hikmet’in zaman zaman hapisanelerde yatması Kemalistler arası bir iktidar kavgasıdır. Nâzım Hikmet, Kemalist söylem içerisinde önemli bir şairdir. (...) 1951’den sonraki şiirleri kartpostal şiirleridir. Çünkü şair dilinin içinde yüzer. Koparırsanız onu, olmaz.”

22. Çünkü Ece Ayhan; Sevgi Soysal’a sevgisini “Adeta sarışın bir Leyla Zana’dır.” karşılaştırmasıyla dile getirir.

23. Çünkü Ece Ayhan; küçük İskender’in hakkını herkesten önce teslim eder: “Adı gerçekten 'küçük' ama kendisi büyük bir şair bence (...) İçinde bulunduğu kuşak rahatlıkla onunla anlatılabilir.”

24. Çünkü Ece Ayhan; Orhan Veli için “Çok önemli ama suluboya. Ama yine de Türk şiirini gülümsetenlerden biri. Hiçbir ressam suluboyasıyla ünlenmez. Suluboyası da olabilir ama mutlaka yağlıboyasının olması gerekir.” diyebilir.

25. Çünkü Ece Ayhan; eleştirmen Hüseyin Cöntürk'ün değerini ve yalnızlığını herkesten önce fark eder.

26. Çünkü Ece Ayhan; sahaflarda, kütüphanelerde “Eski harflerle kalp ağrısı var mı?” sorusunun peşine takılarak bir ömür kitap peşinde koşar.

27. Çünkü Ece Ayhan; Eşber Abi'yi bağrına basar. “Bizim sabun köpüğü aydınlara inat, toplumsal olayları ayrıntısına varıncaya kadar izliyor Eşber Yağmurdereli.” der.

28. Çünkü Ece Ayhan; 'Devlet'i çok erken, çok yanlış tanıyanlara tanıklık eder. Anılarında, “Çocukken Çanakkale'de bir eczane vardı. Köylüler oraya ayakkabılarını çıkarıp girerlerdi. Eczaneyi devletin malı sanıyorlardı.” diye yazar.

29. Çünkü Ece Ayhan; “Biz tüzüklerle çarpışarak büyüdük kardeşim!”, “Velhasıl onlar vurdu biz büyüdük kardeşim!” gibi dizeleri muhafazakâr liderlere sloganı olabilecek kadar benimsenen bir isimdir.

30. Çünkü Ece Ayhan; hasta yatağında bile Öküz dergisindeki yazılarına ara vermez. Dergideki günlüklerinde her ay 'oturanları' ve 'ayağa kalkanlar'ı yazarak kültür-sanat ortamını gözlemler.

31. Çünkü Ece Ayhan; herkesin her şeyi suskunlukla kabullendiği bir ortamda “Bira içerken vergi vermek gücüme gidiyor arkadaş!” deme cesaretini gösterir.

32. Çünkü Ece Ayhan; “Her çocuğun kalbinde daha büyük bir çocuk vardır.” der ve cevabın soruyu incitebileceği dizeler kurar:

*Hafız! Sence çocuklar
Çiçeklerin koynunda uyumalıydı değil mi?*

O KALEYE ÇIKINCA YAPAYALNIZSIN

İnsan varoluşu mekânla kuvvetli bir bağ içindedir. Çünkü mekân hamurumuzun yoğurulduğu, harcımızın karıldığı teknedir. Toprağın rengini alırız, şehirlerin boyasıyla boyanırız, evlerimiz ve odalarımız bile kimliğimizde izler bırakır. Nevzuhur bir mesele değildir bu, kadim tarihten beri süregelen bir ilişkinin yansımasıdır. Tüm hikâyelerin ilki ve özü konumundaki Âdem ile Havva kıssasından beri insan mekânla kuşatılmış, mekânın imkânlarıyla kendi varlığının sınırlarını idrak edebilmiştir. Cennetin imkânlarından mahrum kalan insan imtihan olarak alışıkmı olmadığı ve ona yabancı olan bir coğrafyaya savrulur. Bu gönderiliş ve sınama yabancı/yabanıl bir iklimde hayatta kalma ve yaşamı idame ettirme beceri ve kapasitemizin sınanmasıdır aslında. Hikâyemiz bu indirilişle başladı ve devam ediyor. Varlığımız ve kendimizi ifade ediş biçimlerimiz daima mekâna bağlı, daima mekândan besleniyor. Çünkü mekân kaderimizin bir parçası olmanın yanı sıra çoğunlukla başaktörü konumunda.

İnsan zihni dünyayı zamandan ve mekândan bağımsız düşünemez ve algılayamaz. Hayallerimiz ve rüyalarımız ne kadar sıra dışı ne kadar uçuk kaçık olursa olsun mutlaka bir mekâna ihtiyaç duyar. Hikâyeler, anlatılar ve diğer tüm mesajlar da böyledir. Mesajın ulaştırılma yöntemi ne olursa olsun içinde anlatılanlardan bağımsız şekilde izleyicinin/okurun mekânla bağ kurmasını sağlar. Hikâye mekâna bağlıdır ve anlatımın izlerini mekân üzerinden okuyabiliriz. Günümüz şehirleri de böyledir aslında. Kültürün, medeniyetin, yaşam tarzlarının, sorunların ve çözüm yollarının ifade edildiği bir tuval gibidir kent dokusu. Bugünün yazarları da on binlerce yıl önceki atalarıyla benzer yollar izler. Mekâna sıkı sıkıya bağlı insanların hikâyelerini aktarırlar bize.

Yazma eylemi kadar okuma eylemi de mekânla ilintilidir. Kitabın içeriği kadar onu okuduğunuz mekân da okuma sürecini, okuma kalitesini, okumanın niteliğini ve okumadan aldığımız hazı etkiler. Sözelimi Gaziantep'e taşındıktan sonra Onat Kutlar'ın İshak'ta, Ülkü Tamer'in Alleben Öyküleri'nde, Mitat Enç'in Uzun Çarşının Uluları'nda anlattıkları benim için daha büyük anlam ifade etmeye başladı. Şehrin üzerine kurulduğu tepeleri, ortasından geçen Alleben'i, çarşısının sokaklarını ve bu sokaklarda dolaşan insanların simalarını daha büyük bir dikkatle izlemeye başladım. Anlatılanlar, aktarılanlar, betimlenen duygular böylece daha sağlıklı bir zemine yerleşti zihnimde.

Sanat ve edebiyat eserleri, mekân ve zamanın izlerini taşır. Mekân, edebiyatta bir karakter kadar hayati olabilir; zaman ise anlatımın ritmini belirler. James Joyce'un Ulysses'inde Dublin, sadece bir arka plan değil, hikâyenin can damarıdır. Tanpınar'ın Huzur'unda İstanbul hem aşka ve yalnızlığa mekân olur hem de aşkın ve yalnızlığın içinde eriyip birleştiği bir roman kahramanıdır. Refik Halit'in Memleket Hikâyeleri'ni düşünün, tüm hikâyelerin ortak kahramanı olarak Anadolu'yu göreceksiniz.

Okuduğumuz bir kitabı anımsarken mutlaka onu okuduğumuz yeri de hatırlar ve hayal ederiz. Bir kitapta altını çizdiğimiz cümlelere tekrar göz atarken o kitabı okuduğunuz mekâna gider, o kitabı okurken hissettiğimiz duyguları hatırlar, o anları yeniden deneyimleriz. Bu durum beyaz bir sayfa üzerindeki sözcüklerin kudreti ile ilişkili olduğu kadar insanın mekânla kurduğu sarsılmaz bağla da alakalıdır.

Okuduğum kitaplar içinde anlattığı mekânla en çok bağ kurabildiğim kitap Dino Buzzati'nin Tatar Çölü olmuştu. Tatar Çölü'nü okurken Bastiani Kalesi'nin bulunduğu sert ve ıssız coğrafyayı iliklerime kadar hissetmişim. Belki de o coğrafyanın gerçekte neye tekabül ettiğini bildiğim, gördüğüm ve yaşadığım için böyle bir hisse kapılmışım. Bir Akdeniz ülkesi olan İtalya'nın dağlarındaki çıplak zirveler, derin akarsu yatakları, çok hızlı değişen iklim özellikleri benim doğup büyüdüğüm coğrafyaya çok benziyor. Toroslar'da büyümüş biri olarak bitki örtüsünün yükseklerle çıktıkça kademe kademe azalışını, bir noktadan sonra ağaçların yetişmediği gri ve beyaz kayalıkların göğe doğru yükseldiği o ıssız manzarayı çok iyi biliyorum. Bu manzara benim çocukluğumun ufkunu kuşatıyordu zira.

Teğmen Drogo, ülkesinin kuzey sınırlarını Tatarlardan koruyan Bastiani Kalesi'ne atandığında hayatının dönüm noktasına adım attığından habersizdir. Bastiani Kalesi'nin görkemli ve tekinsiz silueti ilk bakışta onun ruhunda bir tereddüt uyandırır. İlk fırsatta buradan ayrılmayı düşünür. Kale kuzeyin kırağı tutmuş, sarp coğrafyasının ortasında bir yalnızlık abidesi gibi yükselmektedir. Drogo, bu kaleye adım attığında, sadece taş duvarlarla ve sınırsız ufuklarla karşılaşmaz; kendi iç dünyasının labirentlerine de yolculuğa çıkar. Bastiani Kalesi, zamanla Drogo'nun varoluşunun merkezine oturur. Alışkanlıklarının pençesinde, hayatının akışına kapılan, fırsatları değerlendirmek yerine rutinin sakin sularında yüzen Drogo, gecenin sessizliğinde kalenin sarnıcından damlayan suyun ritmik sesinde kendi zamanının akıp gittiğinin farkına varır. Kale, Drogo'nun ruhunu "Tatar Çölü"ne çevirir.

Buzzati'nin Tatar Çölü romanı Kafka'nın gölgesinde şekillenen atmosferiyle insanın kaderiyle olan sonsuz mücadelesini anlatır. Drogo'nun hikâyesi, kaçınılmaz yazgıya teslim oluşun, varoluşsal sorgulamaların ve içsel yolculukların hüznünlü bir portresidir. Bu kader, sadece kale duvarları arasında değil, Drogo'nun ruhunun derinliklerinde de yankılanır. Böylece uzaklığı, uzakta olmayı ve asla geri dönemeyecek olmayı içimizin derinliklerinde duyumsarız.

Her mekân, kendi içinde bir hikâye barındırır; zamanın akışına tanıklık eder, insan deneyiminin çeşitli yönlerini sergiler. Edebiyatın sayfalarında, mekânlar sıklıkla bir karakter kadar canlıdır. Bir ormanın gizemli derinlikleri, eski bir şehrin dar sokakları, bir dağın zirvesindeki ıssızlık; hepsi insan ruhunun farklı hallerini, sevinçlerini ve kederlerini temsil eder. Bir yazar, bu mekânları kullanarak okuyucuya sadece bir hikâye anlatmakla kalmaz, aynı zamanda okuyucunun kendi iç dünyasında bir yolculuğa çıkmasına da vesile olur. Edebiyat mekânın ötesinde insanın varoluşsal sorularına derinlemesine eğilir. Bu sayede edebiyat eserleri sadece kendi dönemlerini aşarak gelecek nesillere de hitap eder; okuyucuları kendi zaman ve mekân sınırlarının ötesine taşıyarak insan deneyiminin evrensel boyutlarına ulaştırır. Edebiyat, mekân ve zaman aracılığıyla insanın en derin duygularını, düşüncelerini ve hayallerini keşfeder; bu süreçte, her bir mekân, her bir an, insanın ruhunun eşsiz bir yansıması haline gelir. Bu yansımalar okurları kendi iç dünyalarında yeni keşiflere, yeni anlamlara yönlendirir ve böylece edebiyat zamanı ve mekânı aşan evrensel bir anlam kazanır.

Yaz Evi-Kadıköy Vapur İskelesi

Kitaplar dünya içinde bir dünya gibidir. Âlem içinde âlem de diyebiliriz. Okurken her ne kadar bizi içine alıp, gözümüzün önünde hayaller canlandırırsa da kitabı okuduğumuz fiziksel mekânla bağımız tamamen kopmaz. Aklımız başka âlemlerde gezer ama bedenimiz hâlâ oradadır.

İçinde bulunduğumuz ortam bazı şeylerden aldığımız keyfi belirliyor. Örneğin bir kahveyi doğa manzarası olan bir masada içerse büyük keyif alırız ama bir hastane kantininde içerse aynı keyfi alamayız. Peki, kitaplar neden böyle olmasın? Soğuk bir kış akşamında battaniye altında yaptığımız okumayla yaz mevsiminde kumsalda yaptığımız okuma aynı tatta olabilir mi?

Bir bahçede çiçek kokuları içinde mi kitap okuyoruz, yoksa havasız bir otobüste miyiz?

Tabii kimileri sarsıntıdan ötürü otobüs ya da tren yolculuklarında kitap okuyamadığını söyler. Kimileriye metroda ayaktayken bile kitap okuyabilir.

Sanırım ben her yerde kitap okuyabilenlerdenim. Ama bir kitaba yeni başlıyorsam, onu rastgele bir yerde yapmamayı tercih ederdim. Benim için bir kitaba başlamak adeta seremoni gerektirir. Bilmediğim bir metne başlayacağımdır, yazarın üslubuna alışık olmayabilirim. Dikkatimi iyi vermek isterim.

Artık okuma eylemlerimin çoğunu evimde ya da iş yerinde yapıyorum. Bu yüzden kitaplar değişse de bu iki mekân değişmiyor. Ama üniversite yıllarımda İstanbul'da yaşadım ve toplu taşımayı çok kullanırdım. İstanbul o yıllarda daha bir başkaydı. Kendimi edebiyatın başkentinde gibi hissedirdim. O yıllarda internette kitap satışları yoktu. Kitapçıları gezip, öyle kitap alırdım.

Vapurda kitap okumayı çok severdim. Vapurda kitap okumak yolculuk içinde yolculuk gibidir. Kitabın sayfalarını rüzgâra çevirttiğim o okuma eylemlerinin bambaşka bir tadı vardı.

Güzel havalarda Eminönü'nden vapurla Kadıköy'e geçirdim. Oradaki kitabevlerini ayrı severdim.

Mehmet Zaman Saçlıoğlu'nun *Yaz Evi* kitabını Kadıköy'de almıştım. İki ödüllü bir kitap olması ilgimi çekmişti. Kapağında dünyaca ünlü ressam, grafiker Gürbüz Doğan Ekşioğlu'nun güzel bir resmi vardı. Mehmet Zaman Saçlıoğlu ve Gürbüz Doğan Ekşioğlu Marmara Güzel Sanatlar Fakültesinde hocaydı. Bu fakülte de Kadıköy ilçe sınırlarındaydı. Bu yüzden o kitap benim gözümde tam bir Kadıköylüdür.

Kitabın ilk öyküsü olan Beandenburg'un Dört Atlısı'nı Kadıköy vapur iskelesinin bekleme salonunda okumuştum. Mesai bitim saati olmadığı için kalabalık yoktu. Zaten vapur sefası yapacağım günler buna dikkat ederdim. Hafızam beni yanıltmıyorsa bekleme salonunun duvarlarında çini süslemeleri vardı. İçerisi gün ışığıyla doluydu. Ara sıra kitaptan başımı kaldırıp, kemerli pencerelerden denize bakıyordum. Martılar dalgaların üzerinde yükselip alçalıyor, çığlık sesleri salona doluyordu. İlk öyküyü vapura binmeden bitirmiştım. Öykü okumanın bir güzel yanı da budur. Tek mekânda başlayıp bitivermesi. Peşi sıra diğer öyküyü okumamıştım. O güzel öykünün bende yarattığı duygu başka duyguya karışsın istememiştım. Hem biraz da manzaranın tadını çıkarmak gerekirdi.

Kitap beni çok etkilemişti. Aradan geçen bunca yılda okuduğum onca öykü kitabına rağmen bugün en etkilendiğim öykü kitaplarının başında *Yaz Evi* gelir.

Şimdi düşünüyorum da kitabı okuduğum o büyümlü mekânın bunda etkisi olmalı. Kim bilir belki bu yazıyı da bir vapur yolcusu okur. O gün martılara ve ona selam olsun.

Bıktım Cehennemin İçimdeki Yerinden

Yayımlı gerdim, gerdikçe genişledi bozkır önümde
Gerdikçe göğsümde döndü durdu kafesim
Atını sele vermiş yersiz yurtsuz Türk'üm ben
Harmanını yele, yavrusunu ele.
Kaç kurdun gözleri var bilmem üstümde.

Irmaklar annemdir de bilmiyorum deniz kim
İçsem tuzlu suları içimde biberlenir
Yıkansam pul pul dökülürüm kadersiz mi neyim
Dağlara vereyim kendimi dağlara
Mülklendiğim ormanlara döneyim
Kaç kuru otun izi var bilmem üstümde

Ağrırım, enkazım, dilimi biledim
Biledikçe daha ölümlendim daha göğderdim
Parçamı alıp giden bu nal seslerini
Uykumda, yuttum da sessizce
Alladım pulladım nenniledim
Kaç unutulmuş sözcük var bilmem üstümde

Saçlarımı çözüp bağrımı deşip
Çözüldüm dizlerimden silahsızım ben
-sesini duysam savaşa hazırlanırdım-
Ah bre koca dünya, önce atımı süren
Âh koca dünya, sonra adımı süren
Kaç Türk'ün gözyaşıyla yıkandın
Kaç düşmana ilik açıp çoğaldın?
Kaçının nefreti benim üstümde

Gerilip atılan bendim yayımdan
Seni bir sevgili gibi yüklenirdim de
Çoktan gitti giden
Bıktım cehennemin içimdeki yerinden
Ateşten başka bilmem ne var üstümde

Bıktım Cehennemin İçimdeki Yerinden

Bugün Üsküdar'a inmeliyim, dedim bu şiiri yazacağım gün.

Üsküdar'a inmek. Yokuş çünkü. Yokuş inilir. Kendimle konuşarak ve kendi elimden tutarak yürüyorum. Çay mı içsem kahve mi? Kahve. Tabii. Gezinirken Hattat Muhammet Mağ'ın bir tablosunu görüyorum. Ey ateş, diyor, serin ve selamet ol. Ateşin veya korktuğum şeylerin aynı oranda beni çektiğini düşünüyorum ve o tabloya bir beyit yazıyorum. Ateş sarıyor yavaş yavaş zihnimi ve oturduğum yerde sallanmaya başlıyorum. Kahvem bitiyor, beynim kızışıyor, bir şeyler yazmak için tutuşuyorum... hava soğuk, yürümek istiyorum pis sokaklarda. Pazar henüz kaldırılmış gibi görünen Balıkçılar Çarşısı'nı her taşı ve köpeği incelemeye vaktim olacak kadar yavaş geçiyorum. İnsanlar sağımdan solumdan ağızlarını burunlarını kapatarak, iğrenerek geçiyorlar. Ben koku almıyorum. Mısra arıyorum. Tüylerim ürperiyor soğuktan. Ama avuçlarımda ateş yanıyor. Bir cehennemin içindeyim, diyorum. Cehennem mi benim içimde yoksa. Tabii. Cehennem benim içimde. Bıktım bu zihnimin beni peşinde koşturmasından. Bıktım bu cehennemi hissetmekten. Bir mısra geleceğini hissediyorum buradan. Cehennemden bıktım, olmaz. Cehennemin sızısı var içimde, olmaz. Tablo gözümün önünde. Ateş var üstümden. Zaten ateşten başka ne var üstümden? Mısra geldi. Adımlarım hızlandı. Yürüdükçe ve tekrar ettikçe şiir oluşmaya devam ediyor. Sesli de konuşuyor olabilirim onu hatırlamıyorum.

“Bıktım cehennemin içimdeki yerinden!” diyorum. Ah bu. Evet. Cehennem içimde yuva yapmış benim. Onu ben barındırıyorum. Denize bakarak banka oturdum. Birden deniz yok oldu. Binalar, gemiler, insanlar. Otlar büyüdü gözümde. Sarı sarı, bakımsız, dikenli. Bozkırın ortasındayım. Kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Savaş yerindeyim, dünyanın ortasında, çıplak... Savaşamıyorum.

“Yayımlı gerdim, gerdikçe genişledi bozkır önümden.”

Kimim ben, mülksüzlüğü sıfat olarak mülk edinmiş ebru. “Atını sele vermiş yersiz yurtsuz Türk'üm ben.” Yaşanan her şey kanımla bana taşınmış. Damarlarımda kanım ağrıyor, bunun lanetini anlayabiliyor musunuz?

Atım yok, okum hedefi hiç bulmaz, karnındaki yavrusu kendi bedeninde azınlıkta olanım. Kurtlar gözlerini bana çevirmiş. Çünkü tehlikedeyim. Geliyor devamı. Oturamıyorum yerimde. Üsküdar'ın ortasında bozkırdayım.

Dizlerimden çözülp ağladığımı düşünüyorum. O an ağlıyor olabilirim. Bin defa daha silahsızım. Bıçaklar bana bakıyor. Hiçbir şeye gücüm yok ama ben "Sesini duysam savaşa hazırlanırım" diye de lirik bir dille dileniyorum. Tanrım mı sesleniyorum sevgilime mi? Bilmiyorum. Her mısraımı kalbimde bir köz gibi hissederek yazıyorum.

Bu şiiri ben yazmadım. Bana yazdırdılar. Bu günden sonra bütün şiirlerimi yürüyerek yazmaya başladım. Telefonun şarjı olmazsa diye cebime kâğıt katlayıp koyuyorum. Çanta kullanmayı sevmiyorum. Ne kadar az eşyan olursa göç ederken o kadar az kaybın olur. Göç, senin kanınla sana taşınan öğreti, diyor içimde bir şeyler. Kalem de cebime alamıyorum çoğu zaman, saçlarımı kalemle topluyorum. İlk defa saç uzatmaya bu yüzden ikna oluyorum.

Artık bir dua gibi geçiyor mısralar gözlerimden. Kendimi hiç mi hiç tanımıyorum.

KUSURSUZ RÜYA

Selam gönderiyorsun her sabah
Mezar taşları arasından
Kısa ve sade bir dünyaya
Önünde dik açıyla kaçırılmış saatler
Şefkatle koyar ellerini bir sarkacın omzuna
Yeşil bir çuhada pörsümüş karanfiller
Ûrkek ve vurgusuz dilinde veda
Kapayınca gözlerini bir meczuba benzer
Ve kanar
Ruhun ölgün günlerini temize çeken
Hesapsız bir manolya

Kelimelerden ürküyorsun ki vebaldır
Sözlerden yapılmış bir tak ile girmek dünyanın sahrasına
Bu tılsımı çözmek için
Ne saman ve alev gerekir
Ne su ve toprak
Yetişir bir parça üzgünlüğü kalbinin
Yetişir içinin cevherlerini eritip
Can kalıplarına döküşün
Bir uzak kumru sesi
Bir tutam sarı yaprak

Madem sarılmayı bıraktık
Sokağın başına koşan çocuklar anısına
Madem yıldızların gölgesinde kuruttuk
Basit diye küçümsenen ne varsa
Asarak beklemenin savrulan kollarını
Bomboş balkonların kaskatı sağrısına
Varsın senden kaçıp da koşsun hikâyelerin
Dört nala savrulan bir çölün
Hırçın fırtınasına

Bir gün bırakmayı öğreneceksin
Yapılsa da yeniden sabrının kümbetleri
Gözlerin mi taşımalı bütün söylenceleri
Anlatılmış her şeyin yorgun hamalı

Kusursuz Rüyanın Hikâyesi

Şiirler, şairin yalnızca muhayyilesinden beslenmez; hemen her şiir, şairinin hayatından izler taşır. Bu sebeple, bir şair, şiir dilinin muğlak, gölgeli, bazen sisli ikliminde, korunaklı bir hâlde yol aldığını düşünüp ruhunun mahremini ifşa etmiyor zannetse de merak eden, mısraların derûnuna vakıf olmak isteyen; o sisli, muğlak alana girip şairle birlikte yol yürüyebilir, onu şiire götüren hikâyesini öğrenebilir.

Benim hemen her şiirime sızan hikâyemin rengiyle en fazla boyanmış şiirim, Kusursuz Rüya'dır herhâlde. Dünyadaki hikâyesi, babasının ölümüyle başlayan her çocuk, şiirin ikliminde nefeslenmek ister. Ben de bunlardan biriydim. Varlığımın bu dünyadaki izdüşümünü hayal meyal kavramaya başladığım zamanlarda, ailemin kadınları yaşlı gözlerle beni bir mezarın başına götürdüler, "İşte, senin baban burada yatıyor." dediler. Sonra; genç, derin bakışlı, güzel yüzlü bir adamın genellikle asker üniforması içindeki siyah beyaz fotoğraflarını gösteriyorlardı bana, bu resimdeki senin baban, diyorlardı. O elâ gözlü, sanki bütün resimlerinde bir ayrılığın hüznüyle bakan adamı, yanımdaki herkesin çok sevdiği, onsuz bir dünyanın artık eski günlerdeki gibi hülyalı olmayacağını hissettiği çok açıktı. Senede bir kez gördüğüm babaannemim gözlerinin beyazı, beyaz olmazdı hiç, ağlamaktan. Bir şiirimde geçen "pembe tavşan gözleri" ibaresi oradan gelir. O adamı çok seven herkesin beni de çok sevdiğini bilirdim. Gereği gibi koruyamayacaklarını çok iyi bildikleri kutsal bir emanettim. Babam, bugün de benim için mezar taşları arasından, her sabah, kısa ve sade bir dünyaya selam gönderen adamdır. Ben de güzel ve ferah bir yamaçta duran o mezarın başucundan bakıp her sabah onunla birlikte o selamı veririm şu kısa ve sade dünyaya. Onun önündeki dik açıyla kaçırılmış saatler, hem onun hem benim omzuma ellerini şefkatle koyarlar. Yeşil çuha, tabutun üzerine örtülen yeşil bir örtüdür desem şiirin çok anlamlılığına ihanet etmiş olurum. O çuha, bir kumar masasının üstünde de olabilir pekâlâ. Dünya, hepimizin maddî varlığını üzerinde kaybettiği bir kumar masası değil midir? Bu izlek üzere okuyunca şiirin gösterdiği anlam ufukları belki açılacak belki de aksi olacak. Bilemem.

Sonra, ben hep sözlerden yapılmış bir tâkın altından girmek istedim dünyanın sahrasına. Ama kelimelerden de ürktüm, kelimelerin boynuma yükleyeceği vebalden çekindim. "Başlangıçta salt sessizlik vardı, evreni söze kilitleyen insandır." diyen yazar haklı mıydı? O sebeple, hem yazdım hem yazdıklarımı kendime sakladım yıllarca. Hâlbuki bu kadar çekinmeye değer miydi? Nasılsa, her şeyi güzelleştirirdi bir parça kalp üzgünlüğü. Kalbin cevherlerini eritip can kalıplarına dökmek değil miydi yaşamının gayesi? Hem hangi yaraya iyi gelmezdi uzak bir kumrunun sesi, bir tutam kuru yaprağın nefesi.

Sonra hayatım boyunca dedem... Annemin babası... Onun akşamüstleri köşeyi dönüp sokağın başında görünmesi, o görününce oyun arkadaşlarımı bırakıp ona doğru kollarımı açarak koşmam, ona sıkıca sarılmam, onun cebinden çıkardığı çikolatayı neşeli gözlerle bana uzatması, o uzun boylu adamın kucağından dünyaya bakmak... Sonra o dördüncü katın balkonu, dedemin evinin; içinde beni sevenlerin, beni şefkatle saranların olduğu evin balkonu. Bugün gitsem o balkonu ancak dışardan görebilirim belki. Onun kaskatı sağrısına dokunmak ister miyim? Sonra beni o evden ayıran hırçın rüzgârlarla hesaplaşabilir miyim? Bilemem.

Bildiğim bir şey var, sevgiyle ve inançla başına gidebileceğiniz bir mezar varsa hayatınızda, çok şeyiniz var demektir. Dünya herkes için kısa ve sadedir. Yaşamak, insana geride bırakmayı öğretir en çok. Hayat, eninde sonunda, herkesin omuzuna ellerini şefkatle koyar. Ve, evet... Hayat; kusursuz, dört dörtlük bir rüyadır.

Handan Acar Yıldız'la Kurmaca ve Yazarlık Üzerine

Konuşan: Sibel Yılmaz

Sözaltında
SÖYLEŞİ

Handan Hanım merhaba, Daima Edebiyat'ın Sözaltında köşesine hoş geldiniz. Yazarlık okyanusa bir şişe atmak gibi. Ya bulunur ya bulunmaz, şeklinde bir ifadeniz var. İki ihtimal de var. Hiç bulunmama ihtimaline karşın yazarlık bir nevi çılgınlık mıdır, ne dersiniz?

Hoş bulduk. Sorunuza gelecek olursam, yazarlık bir nevi çılgınlıktı, her geçen gün daha büyük çılgınlığa dönüşüyor. Neden çılgınlıktı? Bir şeye büyük emek verdiğinizi ve bunun karşılığında ne maddi kazanç ne de itibar elde ettiğinizi düşünün. Buna rağmen siz bunu büyük bir titizlikle, fedakârlıkla sürdürüyorsunuz. Çünkü dünyada tek başına da kalsanız bunun için yaratıldığınıza inanıyorsunuz. Bu çılgınlık değil de nedir?

Her geçen gün daha da büyük bir çılgınlığa dönüşüyor. Neden? Gazete, dergi ya da edebiyat web sitelerinde yayımlanan yılsonu değerlendirmelerine baktığımda iki husus dikkatimi çekiyor. Yıl içinde çok sayıda kitap yayımlanması ve yerli yazarların birbirini çok az takip etmesi. Bazı yayınevlerinden çıkan kitaplara adeta yok muamelesi yapılması. Hâkim kanunun kendilerince Türkiye'nin "öteki taraf"ında gördükleri yazarları adeta yok sayması. Öte yandan okumadan yazan bir nesil türedi. Bu tutum hiç sorgulanmıyor. Dolayısıyla Tolstoy, Proust gibi yazarlar dahi kimsenin okumadığı ama herkesin yazdığı bu ortamda geleceğe kalamayacak. Çağ artık görmekten çok görünme çağı. Tüm bu şartlarda yazmak çılgınlık değil de nedir?

Kurmaca üzerine kuramsal yazılar da yazıyorsunuz. Bu tür yazılar kaleme almanızın sizin yazarlığımızdaki karşılığı/katkısı nedir?

Edebiyat hem duygu hem de düşünceyi temsil eden bir alan. Disipline ilhamdan daha fazla inanıyorum. Yazarken başarıya varmada yüzde otuz yetenek etkiliyse yüzde yetmiş emek etkilidir bana göre. Siz on yıldır yazıyorsanız on yıldır o meseleye kafa patlatıyorsunuz demektir. En büyük emek ise okumaktır. İlk önce iyi bir okur olmayı öğrenmek gerekir. Ama bazen bu atlanır. Yazarın masanın başına oturup tıklar tıklar yazdığı zannedilir. Oysa yazar iyi metinleri arar. Sevdiği, beğendiği metinler üzerine düşünür. Sevdiği yazarları belirler. Onları neden sevdiğiyle ilgili kendiyile yüzleşir. Kurmaca üzerine yazdığım kuramsal yazılar, sıraladığım hususlarda bir nevi yüksek sesle düşünme şeklim. Sadece disipline değil, matematiğe, mimariye de inanıyorum yazıda. Çalakaalem olan hiçbir şeye saygı duyamıyorum. Özenle ortaya konulmamış hiçbir şeye saygı duyamadığım gibi. Bir metni kurarken düşünme hatta hissetme şeklimi okurumla da paylaşmak için kuramsal yazılar yazıyorum. Yazarken düşünmüş düşünürken yazmış olduğumdan öyküm de bu yazılar vesilesiyle gelişmiş oluyor.

Öyküleriniz ve kitaplarınız arasında bir kırılma öyküsü ya da kitabımız var mı?

İlk, acemilik kitabım, eskiz çalışması diyebileceğim *Cam Koridor* dışında *Ağır Boşluk*'tan itibaren kalemimin şekillendiğini, kalem kimliğimin oluştuğunu düşünüyorum. Kitaplarda kendimi tekrar etmemeye özen gösterdim. Ağır Boşluk için bir sıçrama kitabı diyebiliriz sanırım.

Öykü ile başladığımız yazarlık hayatınızda romana geçiş süreciniz nasıl oldu? Nasıl karar verdiniz buna?

Öykü nihayetinde kısa bir metin. Yazıp çıkıyorsunuz. Romandaki kadar ne zihninizi ne de hayatınızı işgal ediyor. Yazarını roman kadar kuşattığı söylenemez. *Kaybolmuş Kaderler Müzesi*'nde tanıştığım bu sarıp sarmalanmışlık hissini bağımlısı oldum. Bir daha da bu etkiden kurtulamadım. Öte yandan yazarlık dijital kuşatılmışlık çağında kendimize bir yer altı şehri inşa etmemiz anlamına da geliyor. Yazmak demek zihnimizde yeni bir ülke kurmak demek. Bu inşaayı romanda daha keskin şekilde hissettim. Yazarken daha fazla zorlandım. Zorlandıkça da bağlandım. *Rölyefteki Aslan*'da ise tarihi bir şahsiyet ve coğrafi bir bölgeyi anlatmam gerekiyordu. Bu da farklı alanlarda çok sayıda kitap, makale okumamı gerektirdi. O kitaba verdiğim emekle bir yüksek lisans çalışmasını tamamlayabilirdim. Ama bu çok hoşuma gitti. Edebi metni oluştururken edebi metin dışında zorunlu okumalar yapmak muhteşemdi. Arkeolojik okumaların, antik kent gezilerinin etkisiyle bir atmosferin içine çekildim. Zamanda yolculuk gibiydi. Bir ya da iki kitap boyunca bu atmosferden çıkamayacağımı tahmin ediyorum.

“Yitip Gitmeyen Bütün İnançlara” diyerek başlıyor Rölyefteki Aslan. Eski diller, kültürler, mitler, inançlar eşliğinde zengin bir dil ile ele alınmış bir kitap var okurun karşısında. Bu kadar farklı doneyi bir araya getirmek, iç içe geçirmek ve modernize ederek okura sunmak kolay iş değil. Bunu başarırken nasıl yollardan geçtiniz?

İnsana inancınızı kaybederseniz başka herhangi bir şeye inancınızı korumanız mümkün olmaz. “Yitip Gitmeyen Bütün İnançlara” derken aslında İnsan’a gönderme var. Şu çok zor olunan ve kalınabilen varlığa yani. Kendine inanmakla da ilgili bir durum bu. Nihayetinde yazar da insan. Kendine, insana, tarihe inancını kimse kaybetmek istemez.

Bir isimle (Enheduanna) karşılaşmak yeni kapılar açtı. Matruşka gibi iç içe geçmiş bilgilerdi karşıma çıkan. Bir konuyla ilgili yazı okuyorsunuz, sizi başka bir konuya yönlendiriyor, o da başka bir konuya. Bütün okumalar sonunda sayfalar dolusu küçük not birikince, bunların içinden çıkmak hiç kolay olmadı. Antik dönemle bugünü birleştirmek istedim. Bugünün sokakta yürüyen insanından ayrı düşünmek istemedim. Kurgunun kendisi yeterince girift olunca dilin çok sade olmasına özen gösterdim. Zaten kurgusal olarak anlaşılması kolay bir roman değildi. Üstüne üstlük dille yormak istemedim. Kitap boyunca çok seyahat ettim. Seyahat bana çok iyi geliyor ve yazmamı kolaylaştırıyor. Bir uçak yolculuğunda defter dolduracak kadar yazdığımı hatırlıyorum. Her kitabın kaderi var gerçekten. Rölyefteki Aslan’ı yazarken çok yeni şehir çok yeni insan tanıdım. Kitabın sonunda bambaşka bir insandım. Bazı kitaplar bizim onları yazdığımızdan çok onlar bizi baştan yazar. Yazarını yazan kitap diyebiliriz onlara. Zaten yazarını bile değiştirmeyen kitap okurunu nasıl değiştirebilir ki...

Kitapta dikkat çeken önemli bir simge “su”. “Nehre düşmek, denize düşmek, dereye düşmek, düvete düşmek, yağmura düşmek, gözyaşına düşmek...” gibi su ile bağlantılı giriş başlıkları var kitapta. Kitabın bununla bağlantısı için neler söylersiniz?

Su ve dil arasında ilişki var romanda. Suyun durgun hali de vardır çağıldayan hali de. Tıpkı dil gibi. Enheduanna’nın anadili olan Akadça alfabetini incelerken semboller/harfleri balığa benzetmişim. Akadçanın harfleri Dicle’nin balıkları olunca, geçmişin kahramanlarını günümüz kahramanlarıyla da su üzerinden birleştirebildim. Öte yandan düşmek de var tabii. Sadece yazar olarak değil okur olarak da aynı şeyi düşünüyorum: Bence en dokunaklı hikâyeler düşmekle başlıyor. İnsan fikre düşer, bunalıma düşer (girer), aşka düşer, dünyaya düşer, hastalığa düşer, düşer oğlu düşer.

Metin içinde şiirler, sosyal yazışma ve nesne görselleri, listeler ile farklılıklara açık olduğunu gösteriyor. Okura da renkli bir okuma sunuyor bu yönü ile. Bu görsellerin okurun hayal gücüne müdahale anlamında risk oluşturabileceğini düşündünüz mü hiç? Bu resimler edindiğiniz geri dönüşlere göre esere olumlu olumsuz ne kazandırdı size?

Sizin de belirttiğiniz gibi yazıyı her türlü libasla vermek istedim. Bu görsellerin okurun hayal gücüne müdahale anlamında risk oluşturabileceği gibi çok olumlu katkısı da olabilir, metni daha akılda kalıcı kılabilirdi. İkincisi uğruna birinci maddedeki riski göze aldım, diyelim. Risk aldığıma değmiş. Bana gelen dönütlerde okurlar resimleri sevdiklerini ifade ettiler.

Rölyefteki Aslan'ın bitişinde bir netlik, kesinlik yok. Romanlar nasıl bitmeli? Bitmemeli mi?

Dünyadaki hiçbir sokağın sonu yoktur. O bitince başka bir sokak ya da cadde başlar. Dünyadaki hiçbir yolun da sonu yoktur aslında. Son, bizim vardığımızı düşündüğümüz yerdir. Vardığımızı düşünmüyorsak son da gelmemiştir. Vardığımızı düşünüyorsak o bize göre sondur. Bir başkasına göre son olabilir ya da olmayabilir. Yani herkes için geçerli bir son yoktur.

Bir süredir yurt dışındasınız. Oradan bakılınca Türk edebiyatı nasıl nerede görünüyor? Bir karşılaştırma yapabilme imkânı bulabildiniz mi?

Kolay kolay kimseyi kıskanmam. Ama yakın zamanda dünyadaki bir grup insanı çok kıskandım. MIT Bilim Müzesini ziyaret etmişim. Vaktim çok olmadığından istediğim kadar uzun dolaşmadım. Hakkını vermeye kalktığımda insan orada iki gün kalabilir. Orada gördüm ki bütün hayatını bir uzay teleskopu yapabilmek için geçirmiş insanlar var. Günlük telaşlara, günlük siyasete, dünyanın kirine bulaşmadan kendi gündemini oluşturmuş fakat o gündem bütün bir insanlığın yararına işliyor. Müzeyi gezerken o insanları o kadar kıskandım ki. Dünyanın kirine bulaşmamak ama dünyaya da sırtını dönmemek. Edebiyatçı yerine bilim insanı olmayı içtenlikle diledim. Türkiye'yi sosyal medya aracılığıyla çok yakından takip ediyorum. Hatta bakmayayım diyorum ama kendime engel olamıyorum. Fiilen uzakta olsam da zihnen kendi ülkemdeyim. Gördüğüm şu; ülke maalesef kendine ait bir gündem oluşturmuş ve bu gündemin dünyayla bağlantısı yok. Bir yıldır buradayım, tek bir sokak köpeğine rastlamadım. Ama burada hayvanların kreşi, oyun parkı, hastanesi, kuaförü aklınıza gelecek bin bir alanı var. Ama can güvenliği açısından çocuk köpekten daha öncelikli. Sokakta çocuklar parçalanmasın dediğinizde hayvan düşmanı ilan edilmiyorsunuz. En son sıcak gündemden bir örnek vermek istedim. Politik gündemiyle dünyadan bu kadar ayrı düşen bir yerin edebiyat gündemiyle dünyayı yakalaması bana imkânsız görünüyor. Türkiye'deki yazarların büyük kısmının dünyadaki teknolojik ve siyasi gelişmeleri kavramak için çok da çaba sarf ettiğini düşünmüyorum, maalesef. Burada dil engelim nedeniyle edebiyat dergilerini takip etme imkânım olmadı. Öte yandan, toplu taşıma araçlarında çok fazla kitap okuyan insana rastlamadım. Kitapçıları dolaştığımda ise bizim bildiğimiz klasik eserler yerine popüler kitaplara daha çok rastladım. Bunlarla birlikte kütüphaneler gayet dolu. Kütüphanelere ilgi büyük. Zihnimde net bir kültür haritası oluşmadı buraya dair henüz.

Kitaplarınızı çıkarma aralığına bakıldığında yeni bir çalışma vakti gelmiş diyebilir miyiz? Önünüzde neler var, nelerle uğraşıyorsunuz?

İki roman kurgusu var zihnimde. Birini yazmaya başladım. Bir de yarısı tamamlanmış öykü dosyam var. Ama hepsinden önce Heceöykü'de 120. sayıdan itibaren yazmaya başladığım bölüm kitaplaşır diye düşünüyorum. Velhasıl hazır olsa dahi iki ya da üç yıldan önce kitap çıkarmayı düşünmüyorum.

İLKLERİN KADINI ENHEDUANNA'YI ÖLÜMSÜZLEŞTİREN KİTAP: RÖLYEFTEKİ ASLAN

Merve Yurtsever

Öyle bir karakter düşünün ki tarihte yazdığı yazıya ilk imza atan kişi, aynı zamanda Ortadoğu'da kurulan ilk imparatorluğun ilk prensesi ve asil bir rahibe. Muhteşem değil mi? Ölümsüzlüğü arzulaması da hakkıdır dedirten özellikleri barındıran bu kişi M.Ö 2800'lü yıllarda yaşamış Enheduanna isimli tarihi bir kahraman... Din, edebiyat ve siyaset kimliklerini bir arada taşıyan Enheduanna, ne yazık ki 2022 yılında Handan Acar Yıldız'a bir kütüphanede göz kırpana kadar varlığı bilinmeyen bir kahraman... Rölyefteki Aslan kitabıyla nihayet hak ettiği ölümsüzlüğe kavuşan bir kahraman.

Rölyefteki Aslan kitabında ilklerin kadını Enheduanna ile birlikte Sargon, Naram-Sin gibi krallara ve tanrılara da yer veriliyor. Bunların içinde en çok önem atfedilen adına Enheduanna'nın şiir yazdığı İnanna'dır. İnanna; Akadlarda İştar, Greklerde Hera ve Afrodit isimleriyle var olmuştur. İnanna'nın daima kadınların yanında olmakla birlikte erkeklere yönelik şiddete de karşı olduğunu görüyoruz. Burada yazarın, Tanrıça İnanna'nın kadınlara destek vermesini; "Bütün rahibeleri, çatılarında mor lotus bulunsun veya bulunmasın hep destekledi." (s. 28) şeklinde kaleme aldığı sözleriyle de, kadınlara karşı şiddetin önlenmesi için çalışmalar yapan sivil toplum örgütü Mor Çatı Vakfına atıf yaptığını görüyoruz. Ayrıca rahibeler romanda oldukça önemli bir yer kaplarken üzerlerine bal sürülerek kralı sineklerden koruyan köleler, çocuk düşürdüğü - başkasının çocuğunu emzirdiği için ağır cezalara çarptırılan dönemin önemsiz kişilerine de yer verildiğini görüyoruz. Bunların yanı sıra eserde geçmiş ve günümüz birlikte ele alındığı için, haline - tavrına aşına olduğumuz bugünün insanlarıyla da karşılaşıyoruz.

Tüm kitap boyunca; aslan, öküz, lotus çiçeği, balık, ciğer gibi semboller dikkat çekiyor.

Vejetaryen olarak okura sunulan aslan, romanda statüsünü korumak adına rol yapan, yiyemediği halde hayvanları avlayan hatta yaptığı bu kötülüğü de yardıma muhtaç hayvanlara avladığı etleri dağıtarak kendi vicdanını rahatlatan ve sonunda da taşlaşan bir portreyle çiziliyor. Şöyle bir nefes aldığımızda hepimizin hayal gücü bu aslanın karşısında ki aynaya birilerini aksettirmiştir mutlaka.

Öküz ise aslanın tam tersi etçildir. Ancak burada gözüme çarpan başka bir noktayı öne çıkarmak istiyorum. Fenike yazı sisteminde “A” harfine alef denilirdi. A harfi bugün bildiğimiz A harfinin yan yatırılmış biçimiydi. Ve alef Fenike dilinde öküz demekti. Yazar burada Enheduanna’yı tarihte yazdığı yazıya ilk imzasını atarken öküzle göz göze getiriyor. Tarihteki ilk yazarın öngörüsüyle bütünleşen Handan Acar Yıldız, müthiş bir bağdaştırma yapmış diyebilirim.

Lotus çiçeği güneşi ve yeniden doğuşu temsil etmektedir. Rölyefteki Aslan kitabında anlatıcı, rahibelerin lotus çiçeklerini toplayıp, nasıl kurduklarını ardından öğütüp pişirdiklerini detaylıca aktarıyor. Lotuslardan yapılan ekmeğin renklerine göre etkilerinden bahsediyor. Gerçekte beyaz lotus; saflığı ve duruluğu, mavi lotus; bilgi ve bilgeliği, pembe lotus; aydınlanmayı, mor lotus; maneviyatı temsil etmektedir. Bu anlamlar üzerinden satırlara bakıldığında Handan Acar Yıldız’ın cümleleriyle örtüştüğünü görüyoruz. Daha ilk sayfalarda Enheduanna üzerinden kurduğu “Kurguda tarihe sadık kalmalıydı.” (s. 23) cümlesine, yazarın da sadık kaldığını söyleyebiliriz.

“Beyaz lotustan yapılan ekmeğin tatlı, kırmızıdan yapılan hafif acı olurdu. Maviden yapılan, yiylene önce dinçlik hemen ardından sarhoşluk verirdi. Pembeyi yiyenlerin içi aydınlanırdı. Mor lotus ekmeğinden bir lokma alan aylarca acıkmazdı.” (s. 31)

Tasavvufta balık deniz ve vahdeti simgeler. Kitapta denizden, nehirden, sudan balıkla birlikte çokça söz ediliyor. Denizci toplumlarda ise balığın şans ve mutluluk getirdiğine inanılır. Mitolojide ise yeniden doğuş ve huzuru temsil eder. Rölyefteki Aslan kitabında balığa olan tutkularıyla - bağlılıklarıyla gösterilen karakterler, yalnız, boşlukta, mutsuz olan insanlardır. Ayrıca balıkların tabletlerin üzerinde yazılara dönüşmesi, huzur arayışında olan kaderlerini değiştirmeyi düşleyen kişilerle yazgı ve yazının bütünleşmesi olarak düşünülebilir. Yazarın zekâsına hayran kalmamak mümkün değil doğrusu.

Bunca gerçekliği barındıran bir kitapta tarihte önemli bir yer edinmiş karaciğer falına bakma ritüeli de olmazsa olmazdır tabii ki. Eski çağlarda hayvanları kurban ederek, ruhun içinde barındığını düşündükleri için kurbanların karaciğerlerinden kehanetler çıkarırlardı. Günümüzde hepotoskopi terimiyle ifade edilen bu yöntemi detaylarıyla yazar kurgusuna yedirmiş.

“Ağırlık ve ölçü sistemini standarda bağlayabilse de falları standarda bağlamaya gücü yetmiyordu. Umut vadeden kehanetlere ihtiyacı vardı. Civarda ne kadar oğlak varsa toplanmasını istedi. Keçi inadı dahi bu katliamın önünde duramadı. Hızını alamadı kuzuları da talebine ekledi. Naram Sin’in istediği fal çıkıncaya kadar bütün karaciğerlere bakılacaktı. Barular toplandı.” (s. 132)

Handan Acar Yıldız, Rölyefteki Aslan isimli kitabıyla başarılı bir metinlerarasılık örneğini okurlarına sunuyor. Çok katmanlı olan eserde yazarın birçok teknik kullandığını görüyoruz. Hipoteks yöntemiyle Enderunlu Fazıl'ın yazdığı farklı milletlerdeki kadınların fiziksel ve karakteristik özelliklerinin anlatıldığı Zennanname isimli eserine değiniyor. Yine dijital okuryazarlıkla birlikte artan Kolaj tekniğini kullanarak haritalara, tablolara, tweeter mesajlarına ve çeşitli fotoğraflara yer verdiğini görüyoruz. Ayrıca Rölyefteki Aslan için çeşitli insan tiplmeleriyle karnaval yapı özelliğini de taşıdığını ve tüm bu katmanların birleşimiyle başarılı bir post modern roman olarak ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

183 sayfalık kitap aslında koca bir tarihe değiniyor. Yoğun araştırmalarla ortaya çıktığı belli olan eser uzun bir ön çalışmanın sonucunda kaleme alınmışa benziyor. Akadlar, Sümerler, Mitoloji, Dinler Tarihi, Teoloji alanlarında derin okumalar yapıldığı aşikâr. Bu alanlara biraz hâkimiyeti olan okurların da kurgudan daha çok keyif alabileceğini söylemek mümkün. Kısaca değinmek gerekirse; sayfalar arasında Neitzsch'nin at hikâyesine benzer bir hikâye de karşımıza çıkıyor, doğduğu zaman bir sepetle nehre bırakılan Hz. Musa hikâyesine benzer bir hikâye de. Ayrıca net bir şekilde üst kurmacanın roman boyunca hissedildiğini de söylemeliyim. Anlatıcının "Kendi Halinde Kadın" olarak bahsettiği insanlara özel plaketer hazırlayan karakteri bir kütüphanede Enheduanna ile karşılaştırması, tarihte yazdığı yazıya ilk imza atan kadının "Kendi Halinde Kadının" hazırladığı plaketerlere küçük imza kondurmasına şahitlik edişi, yazarın Enheduannanın ruhuyla bütünleştiği hissini uyandırıyor. Bu bağlamda yazarın kurgunun içine dâhil olduğunu düşünmek olası. Roman boyunca zihinlerde tahmin edilebilirlik değil, merak dolaşıyor.

Rölyefteki Aslan kitabında, İronik bir dilin hüznle evirilmiş halini okuyoruz. Geçmişle günümüzün harmanlandığı satırlarda günümüze tatlı göndermeler yapmış yazar.

"Rahibelik ve prenseslik bulunduğu konumu, gücü ve birbirini destekleyen iki sıfat olsa da gelecek çağda gözden düşecek, gözden düşme dahi bunlar herkesin ulaşabileceği niteliklerden olacaktı. Kaydırdan hızla kayan çocuğunun yanına koşan anne 'İyi misin prensesim?' diyebilecekti mesela. Karısının üzerine lila rengi saten bluzu tutarken 'Menekşe rengi gözlerine ne kadar uydu prensesim.' diyebilecekti bir koca. ... Prenslik kral kızlarından belediye başkanı kızlarına kadar inecekti." (s. 20)

"Zaten her kadın hayatı boyunca en az bir öküzle muhatap olurdu." (s. 23)

Tüm roman boyunca okur kendini bir balık gibi zamanın içinde yüzerken buluyor. Bir an için Enheduanna ruhuna bürünmüş, tüm zamana şahit olmuş gibi hissediyor. Ayrıca Handan Acar Yıldız'ın romanın oluşum aşamasında bunca yoğun bilgiyi birbiriyle bağdaştırıp bütünlük oluşturarak başarılı bir kurgu içinde bir araya getirdiği için Enheduanna gibi kütüphanede yatıp kalktığını düşünmek yanlış olmasa gerek.

Rölyefteki Aslan romanı sıra dışı ve üzerinde iyi çalışılmış bir eser. Emek harcanan her şey gibi Rölyefteki Aslan için de muhatabını bulmasını diliyorum. Handan Acar Yıldız'ın yeni gelecek eserinin de bir sıra dışılık barındıracağına dair oluşan öngörümle merak ve heyecanla bekliyorum.

*“Sen taşkın bir selsin dağlardan inen
Ah her şeyden önce gelen
Ay Tanrıçası İnanna cennetin ve dünyanın tanrıçası
Ateşin kıvılcımlar saçıyor ve sıcıyor halkımın üzerine
Bir hayvana binmiş hanım
An sana üstünlük veriyor kutsal buyruklar
Ve sen işte böyle davrantyorsun
Bütün büyük ayinlerimizde sen varsın
Ama kim anlayabiliyor ki seni gerçekten”*

Enheduanna'nın Tanrıça İnanna'ya yazdığı şiir. (s. 15)

HANDAN ACAR YILDIZ ÖYKÜCÜLÜĞÜNE YAKINDAN BAKMAK: “AYTEN’E BENZEMEK”

Emin Gürdamur

Handan Acar Yıldız, kurmaca yazar, bununla kalmayıp kurmaca üzerine düşünen, konuşan, risk alan bir isim. Öykülerinde derin bir yas ile tetikte bir zekânın yan yana ilerleyişi, kanaatimce onun en ayırt edici özelliği. Bu yazıda “Aytan’ e Benzemek” öyküsünden hareketle Handan Acar Yıldız öykücülüğündeki düşünsel arka planı, ince işçiliğin kısa bir öyküde nasıl parlıtlı sonuçlar verebileceğini yorumlamaya çalışacağım. Nitekim “Aytan’ e Benzemek”teki sıkı örgü ve felsefi göndermelerin, iyi bir öykünün nasıl olması gerektiğini göstermesi bakımından her zaman güncelliğini koruyacağı kanaatindeyim. Bu öyküyü seçmemin bir nedeni daha var. Yakın zamanda sevgili Handan Acar Yıldız, bir Heceöykü soruşturması için kendisine yöneltilen, “Sizden geriye tek bir öykü kalacak olsaydı, o hangisi olsun isterdiniz?” sorusuna, “Aytan’ e Benzemek” diyerek cevap vermişti. Bu cevabın sebebini de “Çünkü bu öykünün konusu ne diye sorulduğunda net bir cevabı yok. Okuyanın zihninde öne çıkan her ne ise öykünün konusu o.” şeklinde açıklamıştı. Aslında çoğul okuma olanağı, Handan Acar Yıldız öykücülüğünün karakteristik özelliklerinden biri.

Açık Unutulmuş Mikrofon kitabının bu ilk öyküsünde Yıldız, genç bir kız için zamanı durdurur. Her öykü aslında bir çeşit zaman durmasıdır. Adını bilmediğimiz ama fena hâlde Aytan’ e benzeyen kahraman, kendi isminin üzerinden sıçrayarak bir başkasında var olmanın, onunla anlam bulmanın ya da büyük bir anlamsızlığın kapısını çalmanın temsilcisidir. Kahramanın kendi bekleliğini derinden duyumsaması, bekleliğiyle birlikte bugüne dair sezgisel çıkarımlarda bulunması, en baştan sisli bir öykünün içinde gezindiğimizi gösterir. Bu gizem; bakıldıkça yeni şekiller alan, içinde yeni silüetler beliren bir sis denizini andırır. İnsanın kendi kundağıyla yüzleşmesi, bilincin sıfır noktasında tazelenmesini ifade eder. Böylesi bir yüzleşmeyi ayna karşısındaki yüzleşmeden ayıran ise bakanın ve bakılanın iki ayrı beden içinde bulunmasıdır. Yabancılaşma ve özdeşleşmenin birlikte tezahürü, düşünceyi içeriden ve dışarıdan sarmalayan yeni bir bilincin varlığına tekabül eder. Kundaktaki bebeğin yere düşmemek için sırtından kavranması sonucu yaşadığı “güven duygusu” ile yetişkin bir bilincin içinde ortaya çıkan “eğer düşseydim ne olacaktı?” merakı, insanoğlunun temel duygu bölünmesini büyük bir sükûnetle görünür kılar. Duygu bölünmeleri Handan Acar Yıldız anlatılarında sıklıkla başvurulan ama tam o anlarda özellikle sükûnetin de muhafaza edilmesiyle estetik bir boyut kazanan duygu durumlarıdır.

Anlatının düğümünü teşkil eden o noktada ortaya konulan bilinçli durağanlık, “Aynı anda iki eli farklı açılarla açabilmenin ne büyük bir mucize olduğunu hatırladım.” sözüyle görünürlük kazanır. Esaretin ancak özgürlük deneyimiyle idrak edilebilecek bir kısıtlılık hâli olduğu, özgürlüğü deneyimlememiş bir insanın esaretle ilgili fikrinin oluşamayacağı anlaşılır. Tıpkı bu güven duygusu tadılmadan tehlikeyi deneyimleme arzusunun mümkün olamayacağı gibi.

Güven ve tehlike, esaret ve özgürlük arasında ortaya çıkan sürtünme, kişinin huzur içinde yaşamasına olanak vermeyecek bir şiddette gerçekleştiğinde geriye yegâne sığınak olarak unutkanlık kalacaktır. Nitekim kahraman, “Dünyadaki ilk bilgiyle” arasındaki “en güçlü bağın unutkanlık üzerinden kurulduğunu...” hatırlayacak kadar tetikte bir bilinçtir. Ne var ki şimdi hatırlayarak bir bakıma özgürlüğünü kaybetmiştir. Özgürlükle unutkanlık arasındaki ilişkiyi hatırlatması bakımından Halil Cibran’ın, “Ve unutkanlık da bir özgürlük biçimi, özgürleşme biçimi.” sözü burada işimize yarayabilir. Güven, tehlike, esaret, özgürlük ve unutkanlık arasında kurulan bu kaotik ilişki, öyküyü doğal olarak varoluşsal bir zemine oturtacaktır. Handan Acar Yıldız anlatılarında her defasında karşımıza felsefi meselelerin dikilmesi, onun hem okurunu seçtiğine hem varoluşçu bir yazar olarak yoluna devam etmek istediğine işaret eder.

Edebiyat bir hatırlama biçimi olarak zamanı dondurur, ekranı büyütür, ayrıntıyı gözler önüne serer. Unutulanı, ihmal edileni, geçiştirileni hatırlamanın ve safdil özgürlükleri dağıtmanın başka yolu yoktur. Yıldız’ın “Ayten’e benzeyen” kahramanı, yıllar sonra göz göze geldiği adamla arasındaki gizli bağı hatırlar gibi olur. Artık esirdir. Peki, geçmişte kalan bir an, şimdiden geriye doğru nasıl anlamlandırılır? Yıldız öykünün burasında “Önce denilen mefhum bir piyanonun beyaz tuşlarına, sonra denilen mefhum ise o piyanonun siyah tuşlarına dönüşmüştü.” diyerek ustaca bir ikazda bulunur ve okura zaman mefhumuna takılmaması gerektiğini hatırlatır. Geçmiş ve geleceğin, zannettiğimizden farklı biçimde birbiriyle alışveriş içinde bulunduğunu, bu alışverişin bizzat kendisinin bir ahenk barındırdığını ima eder. Ayten’e benzeyen kahraman, ikinci ezanında karşılaştığı adamla kundakta kulağına ezan okuyan adam arasında bilinçdışı bir bağ kurar. Öte yandan laytmotif olarak seçilen ezan sesi bizi metafizik alanın himayesine çeker. Bu denli bir aydınlanmanın, fiziki alanda açıklanması mümkün gözükmemektedir. Yıldız’ın öykülerinde ve romanlarında sıklıkla başvurduğu kolektif biliçaltı burada da sahnedir. Nitekim “Ayten’e Benzemek” öyküsünde yaşanan karşılaşmanın bir ezan ve ad verme töreni gibi arketipsel zemin üzerinde tezahürü, öykünün bütününe taşımaya yetecek bir aks inşa eder.

Adamın genç kıza buğulu gözlerle bakması ve içtenlikle “Ayten!” demesi, genç kızın işini kolaylaştırır. Böylesi bir bakışma, bakanı ve bakılanı önünde sonunda birleştirir. Yazar bunu “iz almak iz bırakmak” şeklinde kavramsallaştırır: “Biraz yaşayan bilir, bakış saplanan bir şeydir. Saplanıp da çıktığı yerden iz alır, iz bırakır.” Burada karşılaşan tarafları birleştiren şeyin geçmişte mi şimdide mi gelecekte mi olduğunun önemi ortadan kalkar. (Piyanonun tuşları bizi buna hazırlamıştı.) İki insanın yüzü, “üçüncü yüzün giremeyeceği kadar” yaklaştığı bir an, diğer bütün zaman dilimlerinin üzerinde bir boyut kazanır. Adam, yanındaki arkadaşına, gördüğü genç kızın Ayten’e ne kadar benzediğini sorar. Ama onun fikrinin, cevabının önemi yoktur. Böylesi bir bakışmada üçüncü kişiler dışarıda kalır. Neticede genç kız da benzetildiği Ayten olmak isteyecektir. Çünkü kendisinde Ayten’i gören gözlerdeki sevginin şiddeti, tarif edilecek gibi değildir. Adam kızı birine, kız adamı birine benzetmektedir. Önce hangisinin ortaya çıktığının önemi kalmamıştır. (Piyano çalmaya devam etmektedir.) Bu yeni durum karşısında bireyin kundağı yırtmak dışında seçeneği kalmamıştır. Genç kız bu aşamada kendini deşer: “Kendimi iki elin arasında hissederek, hiç ‘bir Ayten kadar sevilmemiş’ iken bir Ayten kadar sevimliyi merak ettim, kundaktaki bedenim yere düşeceğini merak eder gibi.” Aslında kahraman, “eğer düşseydim ne olacaktı?” sorusuna “Ayten gibi sevilsem ne olacaktı?” sorusunu eklemekte, aşkla düşmek arasındaki ebedi bağlantıyı güncellemektedir.

Geriye tek bir soru kalmaktadır: “Ben bu sevginin orta yerine, bir meydana düşer gibi, bir meydanın ortasında kundağa sarılır gibi niye düşmüştüm?” Öykünün düğümlendiği yer burasıdır. Bir kadının başka bir kadın üzerinden sevilmesi, görmediği bir kadını kıskanması, bu sıra dışı karşılaşmayı “Ayten olmayı çok isterdim.” sözüyle taçlandırması ne anlama gelmektedir? Bu özdeşlik ve özlem, kız çocukları ile babaları arasındaki duygusal bağa gönderme taşıyor olabilir ama öyküde böyle bir ilişkinin varlığını garanti etmez. Yazar, oyunu sürdürmeyi, kapıyı aralıklı tutarak içeriye daha çok anlamın girmesini tercih eder. Öykünün sonunda Ayten’e benzeyen kahramanı, ezan sesinin gölgesinde karşılaştığı o gözlerle yeniden karşılaşma arzusu içinde buluruz. O bakışma tekrar edilemediği için öyküyü son paragrafta yeniden canlandıracak, karınca imgesi üzerinden yepyeni bir kılığa büründürecektir. Walter Benjamin’in, Son Bakışta Aşk’ta dediği şey Handan Acar Yıldız’ın öyküsünde ete kemiğe bürünmüştür: “Geçmişin gerçek imgesi uçucudur. Geçmiş ancak, bir daha görünmemek üzere kendini gösterdiği an, birden parlayıp aydınlanıveren bir resim olarak yakalanabilir.”

ANTİKAHRAMAN YARATMAK

Handan Acar Yıldız

Düşüncede idea yıkıldıktan sonra bilim, teknoloji, pratik hayatta hep mükemmel ya da ideal olanın arayışına girdi. İdea ve ideal kelimeleri köken olarak bir olsa da o tek “L” harfi büyük bir evrilmenin simgesi oldu. Edebi türler ise hem idea’nın bir yansıması olan yenilmez kahramanı öldürürken hem de tekniğin idealinden uzaklaşarak, mükemmelliğin tam tersini tutunamayan’ı temsil eden antikahramanı yarattı.

Antikahraman kahramanın muhalifi değildir, Jung’un ifade ettiği anlamda hesaplaştığı gölgesidir. Tarihi miladı İsa’dan önce ve İsa’dan sonra şeklinde ayırır tarihçiler. İlk antikahraman Mesih’tir. Tarihi dönüm noktasının yani duvar saatindeki 12.00-00.00’ın belirleyicisi bir kahraman değil, antikahraman olmuştur.

Modern yazında bir diğer önemli antikahraman da Don Kişot’tur. Antikahraman kaybolmuş kişidir. Natüralist ressam John Constable, şöyle yazıyordu günlüğüne: "Dünya büyüktür, iki gün birbirine benzemez, hatta iki saat bile. Dünyanın yaratılışından bu yana, birbirine benzeyen iki yaprak bile yoktur. Hakiki sanat eserleri, doğanın eserleri gibi, tamamen birbirlerinden farklıdır." Kişinin kaybolabileceği için önce dünyanın ne kadar büyük ne kadar eşsiz bir yer olduğunun farkına varması gerekir. Bundandır ki kaybolabilmek bir bilinçsizlik hali değil bilakis bilinç halidir. Antikahramandaki bir bilinç halidir. Başka bir ifadeyle antikahraman kaybolabilecek kadar bilinçli kişidir. Bir antikahraman olan Don Kişot’un coğrafi keşiflerden sonra ortaya çıkması bundandır.

“Antikahraman kaybolabilecek kadar bilinçli kişidir. Bir antikahraman olan Don Kişot’un coğrafi keşiflerden sonra ortaya çıkması bundandır.”

Başarılı yaratılmış bir antikahraman, karda yürüyen yazarın ayak izinin yağın karla örtülmesi gibidir. Alınan mesafe seçilirken ayak izi seçilmez. Yani yazar, her mesaj ya da vurguyu kendini silikleştirerek iletir. Düşüncenin sancısı hissedilir, baskısı veyahut dayatılması söz konusu değildir. İç ses o kadar yoğundur ki dış ses parazit yapmaz. Öte yandan okur ve yazar arasındaki mesafe ortadan kalkar.

Günümüzde gözün gölgesinden de söz edebiliriz. Özellikle kameranın keşfedilmesiyle bakışın içinde başka bir bakış, o ikisinin iç içe geçmesi bir nevi gözün gölgesi olmuştur. Bakılan ve görülenin gerçeklik algısı değişmiştir. Antikahramanda bu sarsıntı sezilir. Antik dönemden ortaçağın sonlarına kadar kişinin gördükleri karşısındaki konumu hem madde hem de mecazen sabit ve gerçektir. Kişinin baktığı göl, deniz, dağ, keçi, ekmek, patates karşısındaki boyutu değişkenlik arz etmiyordu. Kişinin kendi “büyüklüğü” ile ilgili kafası daha az karışıktı. Televizyon, bilgisayar, en son telefon ekranının devreye girmesiyle birlikte bu boyutun hem gerçekliği kayboldu hem de insanın kendi “büyüklüğüne” dair kafası karıştı. Kişi karşısına geçtiği anda gördüğü dünyanın karşısında küçülürken, ekranın içindekiler de onun karşısında küçüldü. Dolayısıyla insanın kendi boyutuna dair büyük bir kafa karışıklığı kaçınılmaz oldu. Büyümüş müydü yoksa küçülmüş müydü insan. Bu kafa karışıklığı onu panik halinde bireyliğini korumanın peşine düşürdü. Bireyliğini koruma çabasındaki bu insan aynı anda global bir köyün parçasıydı. Gören ile görünen arasındaki bu değişkenlik ve kafa karışıklığının paralelinde kahramandan antikahramana geçiş yaşandı. Bu geçiş, aynı zamanda teorik/idealist/alegorik olandan pratik/pragmatist/tekil- somut olana geçti. Gözün gölgesi antikahramanı zorunlu kıldı. Gözün gölgesi anlamı da parçaladı. Anlamın parçalandığı, doğru ve yanlışın göreceli hâle geldiği sahnede antikahramanın bakışı daha sübjektiftir. Bu sübjektif bakış iç konuşmaya da yansdı. Uzun uzun açıklamayı sevmese de uzun uzun mırıldandı antikahraman.

Okuma yazma oranı arttıkça okumak direkt, aracısız hâle geldi. Fakat bunun yanı sıra görmek göz içinde göz (kamera) gözün gölgesi nedeniyle bakmak ve görmek aracı konuma çekildi. İşte antikahraman bir yandan aracı diğer yandan aracı algalamanın arasından kalan insan evladı olarak karşımıza çıktı. Kahraman, canavarlar tarafından yutulmamak için onu öldürdü. Antikahraman ise bütün canavarları hap gibi yuttuğu için mide spazmı geçirdi. Kahraman dünyanın ciddiyetine antikahraman ise onun tuhaf ve komik bir yer olmasına vurgu yaptı. Kitap sayfası bir nevi tiyatro sahnesiydi. Antikahramanın kulise kostüm değiştirmek için gidişi ya da sahne dekorunun yenilenişi seyircinin (okurun) gözü önünde gerçekleşti hep. Bu sahnede dram, komedi, trajedi klasik dönemdeki kadar net ayrılamazdı. Antikahraman bunlardan birinden ötekine hızlı geçiş yapabilen kişiydi. Zira kendi de hız çağında yaratıldığı için.

Dünya sisteminde eşitlikçi söyleme geçiş sokakta yürüyen sıradan insanı edebiyatın merkezine aldı. Antikahraman kendi gücünü burada oluşturdu. Kötü ve iyi mutlak olmaktan çıkınca iyiyi ve kötüyü belirlemede birey söz sahibi oldu. Antikahraman iyi ve kötünün muğlaklığı sayesinde öne çıktı. İyi ve kötü kesin bir tanım olarak geri çekilirken antikahraman bir adım öne çıktı.

Antikahramanın dünyayı kurtarmak gibi bir derdi yoktur. Kendi ateşini söndürme derdindedir o. Düz çizgilerden nefret eder. Onun yürüdüğü yol kalp elektrosu gibi inişli çıkışlıdır.

kolaj: ışık sungurları

OCAKTAN ŞUBATA EDEBİYAT

Hayrettin Durmuş

Geldi geliyor derken yılbaşı bitti. Karanlıklara gömüldü Aralık. Yılın ilk ayı Ocak çoktan geldi. Romen Diyojen Bizans imparatoru olalı bin yıl, Fransa kralı II. Liu öleli beş yüz elli yıl olmuş. Makber'in şairi Abdülhak Hamit Tarhan bu ayda doğmuş, masal kitaplarımızın yazarı Eflatun Cem Güney bu ayda ölmüş. Sultanahmet camii'nin temelleri bu ayda atılmış, Haliç bu ayda donmuş. 5 Ocak'ta Adana düşman işgalinden kurtulmuş, bir başka 5 Ocak'ta Arif Nihat Asya "Bayrak" şairi olmuş. Şamil Basayev, Rauf Denктаş, Mehmet Emin Yurdakul, Taç Mahal'i yaptıran Şah Cihan, Ressam Salvador Dali, Mihrimah Sultan, Gaffar Okan, Milli mücadelemizin unutulmaz isimlerinden Kazım Karabekir, meşhur Alman Kralı Şarlman, Mahatma Gandhi, "Durakta Üç Kişi"yi bırakıp giden şair Cemal Süreya, Gönül şarkılarının ustası, "Çile Bülbülüm Çile" diyen ses Safiye Ayla, çocukluğumuzun efsane futbolcusu Lefter farklı tarihlerde olsa da bu ayda göçmüşler dünyadan.

Nuri Pakdil'in "İnsan boyu tüm duvarlardan yüksektir." sözünü haklı çıkarırcasına İstanbul'un fethinden beş yüz yıl sonra Everest'in zirvesine ilk kez tırmandı insan. Yeni Zelandalı Sir Edmund da bu ay göçüp gitti zirvelerden mezara.

Hz. Peygamberin "Mecbur kalmasam seni terk etmezdim ey güzel Mekke!" diyerek hicranla çıktığı yolculuktan, sılasına muzaffer bir komutan olarak dönüşü de bu ayda olmuştu. Sögüt ve Domaniç'in sarp kayalarında bir iman şahlanacaktı altı yüz yıl sonra; Osmanlı, Selçuklu kartalından mirası devraldığında takvimler 27 Ocak 1299'u gösteriyordu.

Çavdar tarlasında çocuklar henüz yoktu ama David Salinger bu ayda doğmuştu. Kanuni Sultan Süleyman'ın muhteşem ordusu Rodos'a giriyordu ihtişamlı. Türkiye Birleşmiş Milletlere girecekti dört asır sonra ve TRT radyo yayımlarına başlayacaktı ocakta. Şeyhimiz Galip mumdan gemilerle ateş denizini geçmeye çalışacaktı. Süleyman Nazif son şakasını yapacaktı bu ayda. Galileo, Jüpiter'in uydularını keşfedecek, ondan yüz elli yıl sonra Amerika'da başkanlık seçimleri yapılacaktı. Celal Bayar'ın Demokrat Parti'yi kurması için yüz altmış sene daha beklemek gerekecekti. Marco Polo dünyadaki seyahatini bitirecek, Yaşar Doğu olimpiyat şampiyonu olmak için mindere çıkacaktı. Fevzi Çakmak zaferler kazanmak için gözlerini açarken, Jack London "Vahşetin Çağırısı"nı, "Beyaz Diş"i bize bırakıp gidecekti. Malcolm kardeş New York'ta bir suikasta uğrayacaktı. Daha neler neler olacaktı ocakta satırlara sığmayan.

Özetin özeti diyebileceğimiz ocak ayındaki bu hatırlatmalara siz de kendi ailenizden doğanları, ölenleri, sizin için önem arz eden nişan, evlilik, askerlik günlerini ekleyebilirsiniz. Çünkü bir insanın hayatı kendi tarihidir.

Demem o ki “Her şey biz yaşarken oluyor.”Elbette yaşadığımız çağa tanıklık edeceğiz, üzerimize düşen görevleri yerine getirmeye çabalayacağız ancak kendimizi unutmadan, gündemin içinde boğulmadan.

Ay dolanıyor, yıllar geçiyor, günler birbirini takip ediyor. Güneş hiç vaktini sektirmeden doğuyor, batışını bir saniye bile geciktirmiyor. Günler her sene aynı vakitte uzuyor, aynı vakitte kısalıyor. Cemre'nin havaya, suya, toprağa hasreti hiç bitmiyor. Bulutlar mavi gökten hiç gitmiyor. Yağmur bir görünüp bir kaybolursa da bu muhteşem ahenk hiç değişmiyor. “Bitmeyen Senfoni”nin akordu hiç bozulmuyor.

İnsanlık tarihi çok uzun gibi görünse de göz açıp kapayana kadar geçiyor ömür. Belki de çok konuşmak, uzun şeyler yazmak yerine bir cümleyle mi anlatmalı hayatı?

Ernest Hemingway upuzun bir hikâyeyi ne güzel anlatır beş kelimedede: “Satılık: Bebek patikleri. Hiç giyilmedi.”

İşte böyle; bir cümleyle okur geçeriz bir ömrün hikâyesini.

ŞUBATTA EDEBİYAT

Öldüğünün farkına beş gün sonra varılacağını bilmiyordu Muzaffer Buyrukçu 1 Şubat günü dünyaya gözlerini açtığında. Menekşe sokaktaki 16 numaralı evden menekşelerin değil, bir ölünün kokusu yayılıyordu etrafa yıllar sonra. Ölen insanlığı aslında. “Kokmayayım” diye mi şubatta doğmuştu bilinmez ki?

James Joyce Dublin’de doğarken Ulysses’in anlaşılıp anlaşılmayacağını umursamış mıydı? Dublinliler kimin umurunda?

Sait Faik Abasıyanık Yedigün dergisinde yaptığı röportajı yayınlayınca Orhan Veli'nin “Rakı şişesinde balık olmak” istediğini öğrenecekti herkes.

Son anı kuşlara iyilik yapmak olmuştu Çekoslovakyalı yazar Bohumil Hrabal'ın. Prag hastanesinin beşinci katında kuşları beslemeye çalışırken düşüp ölmüştü 1997’de.

“Ervah-ı ezelde levh-ü kalemde / Bu benim bahtımı kara yazmışlar.” diyen Âşık Sümmâni I. Dünya Savaşı başlarken “Sümmâni’yi bir kenara yazmışlar” deyip göçmüştü dünyadan, ardında her dem taze şiirler bırakarak.

Charles Dickens “İki Şehrin Hikâyesi”ni anlatmak için doğmuştu sanki. Laura İngals Wilder’in “Küçük Ev” kitabını çokları bilmesede siyah beyaz yıllarda dizisi yayınlanınca Laura ve Mary bizim evin kızları olmuştu. Yazar Wilder şubatta başladığı dünya seferini, “Küçük Ev”i bize bırakarak yine şubatta noktalayacaktı.

Sibiryaya sürgünü umurunda değildi artık Dostoyevski'nin. Şubat'ın soğuşu sarmıştı onun sıcacık yüreğini. Karamazov Kardeşler bize emanetti. Soğuk kış gecelerine ne çok kitap sığdırmıştı. Düello kurbanı Puşkin çekip giderken buralardan, Boris Pasternak "Doktor Jivego"nun müjdesi olarak doğmuştu.

Sözlerine oradakiler de tiryaki olur mu bilmiyoruz ama o gidince "Elhan-ı Şita" yağdı üstümüze. Nilgün Marmara hiçbir zaman sevemeyeceği dünyaya açıyordu gözlerini. Çok uzun sürmedi "Defterler"ini bırakıp gitmesi.

Sadık Hidayet "Kör Baykuş" demek için Tahran'da doğarken, Tahsin Yücel "Aykırı Öyküler" anlatmak için Elbistan'dan "Merhaba" diyordu dünyaya. Tezer Özlü ise "Yaşamın Ucuna Yolculuk" edip "Çocukluğun Soğuk Geceleri"ni bırakıp elveda diyecekti bize.

"Pastoral Senfoni" susmuş, "Dar Kapı" görünmüştü. "Kalpazanlar", "İsebelle" üzülmüş müydü Fransız romancı Andre Gide "Dünya Nimetleri"ni bırakıp "Ayrı Yol"dan gittiği için?

Halit Fahri Ozonsoy'un "Rüya"sı bu ayda bitmiş, "Sonsuz Gecelerin Ötesinde" dinlense de "Anadolu Akşamı" hep aynı kalmıştı. Ömer Bedrettin Uşaklı hâlâ "Deniz Hasreti" çekiyor mu bilmem ki?

Victor Hugo da şubatta açmıştı gözlerini. Ne "Sefiller" vardı ortada ne de "Notre Dame'in Kamburu." Ahir ömründe evlat acısı yaşayacağını bilmiyordu. Biz biliyoruz ki o doğmasaydı ne Quasimido ile Esmeralda'yı, ne de Jean Valjean'ı tanıyacaktık.

Dünya ve şark klasiklerinin pek çoğunu bugün okuyabiliyorsak bunu Hasan Âli Yücel'e borçluyuz. Bir kış günü gitse de dünyadan sımsıcak kitaplar kaldı geride. Hasan Hüseyin Korkmazgil Haziranda Ölmenin Zor olduğunu bildiği için mi şubatta "Acıyı Bal" eylemişti acaba?

Tarık Buğra "Gençliğim Eyvah" dese de "Küçük Ağa", "Osmancık", "Dönemeçte" onu "Yağmuru Beklerken" bulacak. Kar taneleri uğurlayacak onu son yolculuğuna.

John Steinbeck doğmasaydı bu ayda ne "Gazap Üzümleri" olurdu ne de "Fareler ve İnsanlar." Başkaları yazar mıydı onun yerine bilinmez ama kimsenin parmak izi kimseye benzemiyor işte.

Şubat yılın en kısa ayı olarak bilinse de okuyabilene upuzun bir aydır. Diğer aylardan fazlası bile vardır.

Büyük Mucize

her
şey
burada bulundu

kolaj: ışık sungurlar

BİR DÜŞ, BİR UNUTUŞ...

Merve Koçak Kurt

“Denizin Kıyısında” bir adam, bir kadınla buluşuyor. Adam kara giysili. Kadınsa beyaz. Bir grup insan, onların o deli müziğine eşlik etmeye başlıyor. Uysal. İncelikli. Dingin. Aynı zamanda. Herkes dans ediyor. Dans. Dans. Dans. Denizin kıyısında. “Sonsuzluk ve Bir Gün” gibi geliyor insana müzik. Oysa ne kısa yaşanan an. An. An.

Bir kez. Sadece bir kez. Bir.

Karşılaşmaları. Konuşmaları. Kaybolmaları.

Şehri birlikte adımlamaları. Yağmurda sırlıslık olmaları. Kaldırma bırakmaları hatıraları.

Gelmeleri. Gitmeleri. Geçmeleri.

Aynı yollarda yalpalamaları yürürken. Aynı şehirlerde olmaları.

Aynı metinleri okumaları. Aynı kitaplara dokunmaları. Aynı şarkıları dinlemeleri.

Denizi kardeş tutmaları kelimelerle. Mehtaba dalmaları. Kıyıya vurmaları. İstanbul’a vurulmaları.

Renkleri harmanlamaları düşlerinde. Sarıyı tanınmaları. Kırmızıya dokunmaları.

Maviyi görmeleri. Yeşilden geçmeleri.

Yanmaları. Yanılmaları. Yakmaları. Yakılmaları.

“Derinden bir şeydi. Çok derinden.” demeleri. Sazın telini yoldaş bilmeleri. Dem vakti demlenmeleri.

Bir kez. Sadece bir kez. Bir.

...

“Ağlayan Çayır”ın müziği eşlik ediyor uzaklara dalarken o kadına şimdi. Şemsiyeli adam, uzaklaşan gemi ve kasvetli bir ışık, aynı anda birleşip atmosferi değiştiriyor. Uzun uzun sökülüyor elindeki örgünün ipleri. Bir tutan var örgüyü, zarif parmaklı; ellerini görüyorum uzaktan. Bir de söken var ipi.

Kara giysili. Yüzlerini görmüyorum. Kayıktaki adamlar. Denizdeki adamlar. Kıyıdaki adamlar. Şemsiyeli adamlar. Karanlık adamlar. Yüzsüz adamlar. Yönsüz adamlar.

Günün birinde, beklediği gün geldiğinde, günlerin içinde yitip gittiğinde... Kendi kendine hatırlatacağı şeyler olacaktı kadının. “Çok özel ve güzel bir gün”den kalma. Hayatı boyunca hep o günün gelmesini beklememiş miydi?

Huzuru kaybedeli çok oldu; kışlarda duraklayıp eski zaman ilk yazlarını kaybedeli. Hayatın hep aynı mevsimde; hep aynı sesler, hep aynı yüzler, hep aynı kelimeler.

-Kalbim bir kafes oluyor kelimelere bazen, dedi kadın.

Kalbim bir kafes oluyor kelimelere bazen, dedi.

Kalbim bir kafes oluyor kelimelere bazen.

Kalbim bir kafes oluyor kelimelere.

Kalbim bir kafes oluyor.

Kalbim bir kafes.

Kalbim bir.

Kalbim.

Kalb/im.-

...

Sonradan, “Unutmak istiyorum!” dediğin o günden beri beyninde bir silgi var. İstedığın anıları siliyor, istediğin anıları yeniden şekillendiriyor... İnsanın insana yaptığını niye kendisine yapmasın insan?

...

Merdivenler kayıyor, etraftaki sesler uğultuya dönüşüyor, insan kalabalığı birden çoğalıyor. O savunmasız anını hatırlıyorsun. Düşmek üzeresin. Düşeceğini hissediyorsun hatta. Her şey birbirine giriyor. Görüntü bulanıklaşıyor. Yanında yörende kimse yok. Elini tutabileceğin. Sırtını dayayabileceğin. Koluna girebileceğin.

Ayakta kalmaya çalışıyorsun. Trabzanlara tutundun. Önünde uzayıp giden insan seli, sana tamamen yabancı. Burada ne işim var, diyorsun. Sonra kendine fısıldıyorsun: Gececek! Bundan öncekiler nasıl geçtiyse, bu da öyle geçecek. Kalbinin atımına dur diyemezsin! Ama çarpıntılarını diyebilirsin. Sakin ol içim, diyorsun, sakin ol. Yordum mu seni kalbim? Dinlen. Din. Ona şarkılar söylüyorsun; “Dalgalandım da duruldum...”. Durul. Öyle bitimsiz bir telaşın içinden çekip almak kolay mı kendini? Son aylarda yaşadıklarını düşünüyorsun. Orada duruyorsun. İnsan yorulur. Çat diye. Kırılır. İçine kapanır.

Merdivenlerin ortasında kalakalmışsın. O dipsiz kuyuya sarkıttığın iple beraber sen de düşmüşsün içine kuyunun. Düştüğünde yanında bulabildiklerin ıssızlığın adına benziyor. Bir sağa bakıyorsun bir sola. Kaçsan nereye? Kaçsan neye? Sorular birikmiş.

Yıllar, içinde biriktiğin ve biriktirdiğinle çoğalmış. Artık öyle bir yol ayırımındasın ki; başka yollar açılrsa da genişlese içim, yoksa bu noktada paramparça bir fotoğrafa dönüşeceğim, diyorsun. Yüzün sepya bir tonda, başka türlü olmaz. Parmakların incelmış, derin buruşmuş, teninin beyazlığı solmuş sanki. Hangi dereden akıp da geliyor içindeki damarların suyu? Bilsen, belki daha da çoğaltacaksın içindeki soruları.

Ağulu bir beyazlık örüyor etrafını. Yüzlerin coğrafyası geniş. Kimi düz kimi engibeli kimi soluk kimi renkli... Herkes kendince büyütüyor içindeki yalnızlığı. Sonra neden çevremde kimse yok? İçimizdeki zehirli okları fırlatmanın yolu dilimizden geçiyor. Bir adım ileri bir adım geri, zikzaklarımızla varız işte. Kafanda bin bir soru. Yarına daha çok var mı? Bu, bilmediğimiz bir ortam.

Aslolan insanı hayatta tutmak. Yaşatmak ne bilmiyorlar. Nabız düzenli mi? Tansiyonu yüksek mi düşük mü? Kilosu kaç? Kronik hastalığı var mı? Genetik olarak hangi hastalıklara yatkın? Operasyonda risk oluşturabilecek bir şey? Anestezi almış mı daha önce genel? Direnin ne olduğunu bildiğine göre daha önce de ameliyat geçirmiş.

...

Bu sabah da yeni bir güne daha kalkabildiğin için şükrediyorsun. Korkuyor musun? Ameliyat olacaksın. Bedenine kesikler atacaklar. Ruhuna yamanan çentikler yetmedi mi? Doktorların elinde oyuncak ettin kendini. Bir kere bıçak değmeye görsün insanın tenine, daha da iflah olmuyor. Doğru demiş yıllar önce diyen; hiçbir ameliyat kesigi yüzde yüz iyileşmiyor, en fazla yüzde seksen. Yüzde yirmilerle geldin işte bugünlere. Bundan sonrası nasıl olur bilinmez. Eksile eksile yaşıyorsun. Yaşlanıyorsun.

“Denizin Kıyısında”ki o günü hatırlayarak. “Sonsuzluk ve Bir Gün”de...
Öleceksin, er ya da geç...

MİKROP

Fatma Yavuz

Durgun bakışları, yumuşak yüz hatları, sürekli gülen neşeli haliyle son derece güvenilir biri gibi görünmüştü gözüme. Güzel olmasa bile zarifli. İşinde iyi gibiydi ve bu da zeki biri olduğu izlenimini uyandırdı bende. Dedim ki "Ne zarar gelebilir ki hem, bir altmış boyu elli beş kilo haliyle?"

Yaptığı her programa evet dedim o yüzden. Gezmeler tozular... Koyu koyu muhabbetler... Belli bir ölçüde keyfimiz yerinde yani. Hatta birkaç ortak arkadaşımız olduğunu bile keşfettik zaman içinde ama içime sinmeyen, açıklayamadığım bir şeyler var. Yine de idare ediyorum bir şekilde. Fazla seçeneğimin olmamasından belki bilemiyorum. Ne derse onaylıyorum, kendini önemli hissetsin diye cevabını bildiğim basit sorular soruyorum arada bir. Ama yok! Bazı cümlelerim havada kalıyor, bazı sözlerim duymazlıktan geliniyor falan. İçten içe fazla samimi olmanın pişmanlığını yaşadığımı da hatırlıyorum şimdi düşününce.

Tanışmamızın üzerinden birkaç hafta geçti geçmedi ki ani tavır değişiklikleri çaktı dikkatimi. Dedim ki "Bunun huyu da böyle herhalde! Hikmetinden sual olunmaz. Kullarını değişik değişik yaratmış Rabbim! Zamanla alışırım herhalde!" Sonra benden kaçan bakışları gündemi oldu, boş zamanlarda konuşan zihnimin. Oradan alıp oraya aktardım, oradan alıp oraya derken, hiçbir şablona uymadı hissettiklerim. Biraz uzak durayım da kendine gelsin, normalini bulsun, canı isterse arar nasılsa, dedim. Rahatsızım, meşgulüm bahaneleriyle uzaklaştım. İyi de yapmışım.

Bir akşam, bir başıma otururken evde, kayıtlı olmayan bir numaranın araması düştü telefonumun ekranına. Karşıda öfkeli bir kadın sesi... Ama nasıl saydıyor, nasıl saldırıyor bana? Galiba yanlışlıkla aradı diyeceğim ama arada bir adımı da telaffuz ediyor sanki. Bir de telefon çekmiyor doğru düzgün. Kesik kesik geliyor sesi. Gel de delirme! "Biraz sakin olabilir misiniz?" diyorum. Duymuyor bile. "Kim olduğunuzu çıkaramadım." diyorum ama onun sesinden sıyrılıp kulaklarına ulaşamıyor ki söylediklerim. Nasıl bir öfke nasıl bir hınçla konuşuyor anlatamam. Neyse dedim, biraz dinleyeyim bakalım, derdi neymiş? Hem dökülsün de rahatlasın. Sedat'a da söylemiş zaten, benim ölüm çıkmadan bu kapıdan öyle biri giremez demiş. Hayatta en çok korktuğu şeymiş. Bu yaşta bunları yaşamayı hak edecek hangi günahı işlemiş bilmiyormuş da. Eğer demiş beni dinlemezsen, sütümü haram ederim sana demiş. Hayır, öyle ağır başlı, olgun bir çocuğun aklına nasıl girdiysem, ben de az değilmişim. Kızcağzı onu uyarmakta çok haklıymış. Ama o bilirmiş benimle nasıl baş edeceğini. Ağzıma...

Konuşmanın bu noktasında pimi çekildi öfkemin. Yok, tutamıyorum kendimi. “Ya sen bi susar mısın gerizekalı?” dedim. Demedim desem yalan olur şimdi. Hatta bu şekilde avazım çıktığı kadar bağırdım. “Senin derdin ne ya? Aramışsın beni, tanımıyorum etmiyorum. Habire bağırp çağırıp duruyorsun telefonun ucunda.” “Sedat’ı baştan çıkararak karı sen değil misin?” demez mi? Öyle emin kendinden, öyle doygun bir cümle... Kulaklarımdan süzülüp zihnimin boşluğunda anlamsızca uçtu önce. Sonra duvarlarına çarpıp kelime kelime, harf harf dağıldı. Sedat’ın, benim üniversiteden arkadaşım Sedat olduğuna bile ancak bu dağılışlar esnasında ayabildim. O zaman bu kadın da onun annesi Nesibe teyze. Aman Allah’ım! Bu çocuk annesinden nasıl güzel nasıl nezaketle bahsedirdi. Hani dünyanın en zarif, en nahif, en tatlı dilli annesiydi bu! Öfkeyle kuşandığım keskin cümlelerimi usulca bıraktım ayaklarımdan dibine. Karşıdan gürül gürül akıp kulağıma dolan tüm küfürleri ben etmişim gibi utandım. “Nesibe Teyze siz misiniz?” dememle, o da kısa bir süre sustu. “Sen beni tanıyor musun?” dedi merakla. “Siz Sedat’ın annesi değil misiniz?” dedim. “Bir de soruyorsun utanmadan! Benim elbette ki. Kim olacaktı başka?” Baktım ki telefonda halledilebilecek bir mevzu değil. Buluşmayı teklif ettim. Önce hık mık ettiyse de en sonunda kabul etti teklifimi.

Hanım hanımcık giyinip buluşmaya gittiğim çay bahçesinde, ellerini göbeğinde birleştirmiş, arkasına yaslanmış, sessiz sedasız oturan altmışlı yaşlarda bir kadın karşıladı beni. Kaşlarını çatmış, telefondaki öfkesini zırh gibi kuşanmış yine. Sedat’a gerçekten benziyordu ve yüzüne bakar bakmaz emin oldum annesi olduğundan. Sevimli görünmeye çalışarak:

- Tepenin tasını kim attırdı teyzeciğim, dedim. Yüzümde kocaman bir gülümseme... Çekip oturdum tam karşısındaki sandalyeyi. Dikkatle bakıp önce, o cahil insan kurnazlığıyla tepeden tırnağa süzdü beni.
- Ama, dedim. Yanlış vermişler bak faturayı keseceğin adresi. Konuyu tam olarak anlayamasam da kesinlikle düşmanınız değilim ben sizin.
- Dedikleri kadar varmışsın, diyerek girdi söze. Dostu düşmanı çoktan belirlediğine göre, sen değilsen kimmiş, söyle de bilelim, dedi. Sesinde nefretin belirgin izleri mevcut hâlâ. Bu cümle tam olarak buluşma kararına pişman olduğum ana denk geliyordu işte. Çünkü biliyorum ki nefret her türlü iyi niyeti çürüten bir mikrop. Keşke Sedat’ı arayıp haber verseydim, dedim kendi kendime. Konuyu beraber öğrenseydik. Mesele her neyse, elime yüzüme bulaştırdığımı hissediyordum çünkü.
- Kim sana ne anlattı, konu nedir teyzeciğim, dedim havayı yumuşatma çabasıyla. Olduğu yerde biraz daha doğrulup yüzünü yüzüme iyice yaklaştırdı. Bu kısım da artık iyiden iyiye korkmaya başladığım zamandı.
- Bana bak Şam Şeytanı. Bu buluşmayı kabul ettim çünkü Sedat’ımı kurban seçen celladı göreyim istedim. Anlıyor musun beni?
- Cellat derken, dediğimi anmıyorum zar zor. O esnada elim ayağım titremeye başladı. Delireceğim. Neden bahsediyor bu kadın bir öğrenebilsem. Bütün sözleri nasıl ağır, hakaretvari ve zehirli.
- Ben ona mahalleden, eli yüzü düzgün, ay parçası gibi bir kız buldum. Onunla evlendireceğim. Aradan çekilmezsen rezil ederim seni ele güne bilesin.

Nasıl yani ya? Bu mesele de nereden çıktı şimdi? Sedat mı benimle ilgili bir şey söyledi acaba, diye düşünürken, oluşan sessizliğin farkına vardım. Kadın haklılığına yoruyor muhtemelen durumu ama ben ne diyeceğimi bilemiyorum. Çünkü ne dersem doğru olur, ne dersem tam olarak izah etmiş olurum kendimi kestiremiyorum. Farklı dilleri konuşuyoruz sanki. Şifresini çözemediğim bir dilin karşısında debeleniyorum resmen.

Ağzımı açıp tek kelime etmeden ayrıldım oradan. Dedim ki keşke hiç kaşimasaydım olayı. Bu mesele de nereden çıktı diye içim içimi yiyor ama. Aradan birkaç gün geçti, Sedat'ı gördüm uzaktan. Her zamanki gibi koşturuyor belli. Yaklaşım yanına tuttum kolundan:

- Bana bak Sedat, dedim. Bu aralar beni arayıp sorman gerekmiyor muydu senin? Anında anladı ne demek istediğimi. Yüzündeki mahcup gülümsemeyi ezelden tanırım.

- Kusura bakma ya Demet. Valla annem anlatırken bile yerin dibine geçtim. Nasıl özür dileyeceğimi bilmediğim için inan, dedi.

- Tamam da arkadaş, nereden çıktı bu saçmalık? İnan hiçbir şey anlamadım ben. Sen anladın mı?

Gözleri ufaktan gezindi sağda solda. Belli bir şeyler söyleyecek ama nasıl söyleyeceğini bilemiyor.

- Gel sana çay söyleyeceğim, deyip çektim kolundan en yakındaki kafeye. Söyle bakalım nedir mesele, dedim.

- Sen Figen'e benden mi bahsettin Demet, dedi. Figen mi? O anda yandı beynimin bütün ampulleri. Lanet olsun ya, dedim içimden ama neye yarar. Bu sefer ben geçtim yerin dibine.

- Sedat'cığım, biz geyik yapıyorduk kendimizce. Kız kıza. Yoksa biliyorsun, biz seninle bin yıllık dostuz.

- Tabi ki biliyorum. Anneme de öyle söyledim zaten ama Figen aşırı kıskanç biri Demet, demez mi?

- Nasıl, anlamadım!

- Biz onunla ciddi düşünüyoruz.

- Siz onunla görüşüyor musunuz?

- Evet.

- Çok afedersin, ben hiç bilmiyordum. Figen de hiçbir şey söylemedi.

Burası da kendimi, tam anlamıyla bir aptal gibi hissettiğim yer oluyor işte. Sadece aptallık olsa iyi... İhanete uğramış hissettim kendimi. Biz arkadaş değil miydik Figen'le? "Her zaman yanındayım senin, ne zaman istersen çekinmeden ara." diyen değil miydi kendisi? Değilmiştik demek ki. O zaman, bu da demek oluyor ki, her şeyi kelimesi kelimesine ilettiler Figen. Daha da neler kattı bakalım, nelerle zenginleştirdi? "Sedat da çok yakışıklı, efendi çocuk, ideal bir koca aday." dedim ben. Ve birkaç şey daha... Ben bunları söylerken o içten içe nasıl delirdiyse, Sedat'ı atlayıp annesine iletmiş olanı biteni. Düpedüz rezillik. Usulca kalktım oturduğum yerden. O zaman tebrik ederim sizi kardeşim dedim. Büyük harflerle söyledim "kardeşim" kısmını. Çünkü Figen gibi bir mikrobun, en kadim dostlukları bile kolayca çürütebileceğini iyi biliyorum, şu dünyadaki otuz küsur yıllık tecrübemden. Sonra da ne o benim yüzüme baktı iş yerinde ne de ben onun. Ama iki yıl sonra, Sedat'la boşanmaya karar verdiklerini duyduğumda şaşırmadım. Çünkü iç huzurundan mahrum bir varlığın hayatındaki hiçbir alanda istikrarlı olamayacağını iyi biliyorum.

ALLAH'IN İPİ

İsmail Uluöz

Kendi sesinin yüzeyinde gözyaşlarının da gezindiği o ıslak, abus yüzlü duvarlar arasında yankılanması, ona bir kâbusun içinde olduğunu düşündürüyordu. İç sesi; içinden firar etmiş, kuyunun ağzından onunla alay edencesine ona kendi sırrını ifşa ediyordu. Alaycı tını duvarlara çarpa çarpa ilerleyip hırçın bir dalga gibi yüzüne vuruyordu. Bu sert dalganın köpükleri kulaklarını tkamış gibi hissettiriyor, onu afallatıyordu. Bir durulup şaşkın bakışlarını boşluğa dikeyiyor, bu vaziyette boşlukta bir dayanak arıyormuşçasına ellerini kararsızca uzatıyor, parmakları duvarın çentikli, çıkıntılı yüzeyine ürkekçe değdiğinde yavaşça etrafında dönüyordu. Sanki duvarda gizli bir ileti, onu yukarıya çıkaracak kutlu bir şifre gizliydi de o da pürdikkat bunlara kafa yoruyordu. Sonra birdenbire duruyor, suyun içinde kalmaktan buruşmaya başlamış ellerine hüznle bakıyor, dua mırıldanarak ellerini yüzünde gezdiriyordu. Peşi sıra başını göğe kaldırıyor, kuyunun ona gitgide daralıyormuş gibi görünen kuru ağzından göğün buluta sarılı mavisini bir içim ferahlık için seyre dalıyordu. Bir aralık aklına babası düşüverdi. O da bir ağaca usulca yaslanıp küçük ama içten tebessümüyle göğe bakmayı pek severdi. Acaba ağabeyleri ona ne söyleyeceklerdi? Kaybolduğunu mu yoksa öldüğünü mü? Kaybolduğunu söylemelerini umuyordu. Babası ona çok düşküdü. Ağabeyleri onu yanlarında götürebilmek için babalarına epey dil dökmek durumunda kalmışlardı. Eğer ona öldüğünü söylerlerse hem evlat kaybının hem sözüne sadık kalmayan evlatlarıyla arasına girecek dargınlığın hem de onlara izin vermiş olmanın pişmanlığının acısını tadacaktı. Bu yük bilhassa yaşlı bir adam için fevkalade ağırdı. Babasının yüreğine inme ihtimali içini titretti, gözlerindeki keder buharlarını küçük gözyaşı öbeklerinde topladı. Elini duvara, başını da eline dayayarak ruhunun oyuklarında biriken elemeleri gözlerinin arkından akıttı.

Kendi ölümünden endişe etmiyordu. Fakat ölümünün bir hıyanetin hem de en yakınlarından gelen sarsıcı bir hıyanetin neticesi olma ihtimali, membaı toprak olan masum yüreğini erozyona uğrattıyor, eriyen kalbi onu hayatta tutabilmek için sınırları zorluyor, çırpınıyordu.

Gözyaşları nihayet kesintiye uğradığında ölmekte olan bir sarmaşık gibi yüzünden aşağı salınan gözyaşı hatlarını kurutmadan yüzünü yıkadı. Suda kaldıkça kendisini bir buz parçası gibi görür olmuştu. Anbean eridiğinden suyun varlığı kendi varlığı oluyor, yüzüne çarptığı su, bireysel, cılız bir çalkantı gibi geliyordu. Bu yüzden esenlik vermiyor, yalnızca kaynaşmayı bir parça daha hızlandırıyor.

Biraz sonra kısa yaşamını içinde kaybolduğu suyun şeffaf yüzeyine yatırıyor, oradan bir kitap gibi okuyordu. Bu incecik kitabın bilhassa kardeşlerle alakalı bölümlerine göz gezdiriyordu. Onlara karşı vahim bir hata etmiş, kin doğurtan bir günahın köprüsünde mi yürümüştü? Ama hayır, suyun nezih yapraklarında böylesi bir utanç vesikası belirmiyor, bu da ona haksızlık edildiği fikrini palazlandırıyor, tomurcuklanan bu düşünce gırtlakını tıkıyor, boğazına bir kılıç gibi batıyordu. Bu yüzden bazı bazı yüzü nefessiz kalmışçasına kızarıp bozariyor, yüzü buruşuyordu. Eli gırtlakında, göğsünde gergince geziniyordu. Ardından kuyu firdolayı üstüne abanıyormuşçasına onu elleriyle itmeye çalışıyordu. Ama bu zayıf direnç duvarda küçücük bir duraksama dahi yaratmıyor, aksine onu kızdırıyor, daha bir bilenmiş olarak ilerlemesine sebep oluyordu. Mücadelesini sessizlik içinde sürdürüyordu. Kendi sesinin kuyunun ağzından kulağına haykırılmasına tahammülü yoktu. Yardım çağırmaq için olsun, bunu düşünmüyordu. Kendisini Allah'a bırakmıştı. Elbette bu, hiçbir çaba sarf etmemek değildi. Yalnızca sonucu için Allah'a duyduğu güvenin nişanesiydi.

Göğsü, rüzgâr kalabalığıyla şişmiş bir çadır misali kabarıyor, her kabarışta göğsünün sınır çizgisi bir parça yükseliyordu. En azından, ona öyle geliyordu. Biraz sakinleyince duvarla güreşini sonlandırıp göğe baktı. Basit ama basitliği nispetinde nahif duası, yorgunlukla biraz kapanmış gözlerinin yarım ayında parlıyordu: “Allah’ım, içime ferahlık ver!”

Duası hemencecik kabul olmuş gibi solukları düzene girmeye, göğsündeki basınç azalmaya başladı. Susuz kalmış biçare bir dil gibi sınırlarını aşmış olan göz kapakları, gözlerinin ıslaklığıyla doydukça usul usul geri çekilmeye koyuldu. Böylelikle yarım ay, dolunaya dönüyordu. Göz kapakları rücu ettikçe gözleri canlanıyor, gözleri canlandıkça göz kapaklarının geriye çekilişi hızlanıyordu.

Az sonra bir kuş sesi, aynı kuşun uçarak beceremeyeceği bir güzellikle kulaklarına kondu. Epeydir ürpertilerin uğrak yeri hâline gelen ruhu, bu latif nağmeyle kötücül konuklarını kışkırlamaya girişti. İçindeki davetsiz misafirler birer birer ayıklandıkça rahatlamaya başladı. Konargöçerlerin en hızlısı ve en doyumsuz olan huzur, içinde otağını kuruyordu. Onun çok kalmayacağını bilincindeydi. Yine de bu göçebeyle hasbihâl etmenin zevkine varıyordu. Bu yumuşak hâletiruhiye içinde kendini koyuvermeye başladı ve çok geçmeden dingin bir uykunun döseğine uzandı.

Rüyasında vakit geceydi. İri gövdeli bir ağaca yaslanmış göğe bakıyordu. Gökte damga gibi vurgulu on bir yıldız vardı. Bunlar, daha evvel rüyasında ona secde eden yıldızlardı. Bu rüyayı babasına açmıştı. Bu yüzden heyecanla yanı başındaki babasına döndü. Yıldızları sol elinin şehadet parmağıyla işaret ederek: “Baba!” dedi, “İşte bunlar bana secde eden yıldızlar!”

Babasının gözleri kapalıydı. Başı göğe doğru kalkıktı. Uyuyor gibiydi. Yüzünde huzurlu bir tebessüm vardı. Onu kolundan dürttü:

“Baba! Uyan, uyan! Bunu muhakkak görmelisin!”

Babası gözleri kapalı hâlde ondan yana dönüp birdenbire gözlerini açınca irkildi. Çünkü babasının göz bebekleri yerlerini terk etmişti. Geriye yalnızca damar dahi seçilmeyen, tertemiz, pürüzsüz göz akları kalmıştı. Bakışları sabitti. Onun yüzünü avuçları içine alarak içli bir sesle konuştu:

“Baba, gözlerine ne oldu?”

Babası sağ elini onun başında gezdirerek sakinleştirici bir tonda yanıtladı onu:
“Korkma yavrum, korkma...”

Derken uyanıverdi. Bir şey başına dokunup duruyordu. Panikle debelendi. Sonra yukarıdan bir ses duydu:
“Korkma, korkma...”

Bir an babasının sesini duymuş gibi oldu. Bundan mütevellit uykuda mı yoksa uyanık mı olduğunu anlayamadı, arada kalmışlığın tuhaflığını yaşadı. Kendine gelmesi sesi tekrar duymasıyla oldu:
“İpe tutun, seni yukarı çekeyim.”

Bir baş uzanmış, ona sesleniyordu. Başına temas eden şey de bir kovaydı. Adam, ona ipe tutunmasını söylüyordu. Duyduğu ses babasının sesi olmasa da hayal kırıklığına uğramamıştı. Zira bu ses ona kurtuluşu vadediyordu. Kendisine uzanan ip de besbelli duasının karşılığı olarak uzatılan Allah'ın ipiydi.

İpe sıkıca tutundu, başını ipe dayayarak Allah'a şükürler etti. Kuyunun ağzına değil de göğe yükseliyormuşçasına hafifti...

Kısacası, bu apar topar gelme olayı da sorunlarımın takımına katılmıştı bana karşı ve şimdi ben tek, onlar hepsiydi, yani hem kaleci hem oyuncuydum. Bu şehirde doğalgaz olmamasından dolayı hem ısınma problemi hem sosyal çevre hem de sosyal mekân yetersizliği olumsuz etkenlerdi benim için. Mevsim dolayısıyla da emekliler ve yaşlı insanlar çoğunluğu oluşturuyor. Ayrıca, sosyalleşmek için yeterince takatim var mı onu da bilmiyorum bu da ayrı bir konu... Bir çözüm olarak, sınavlara girip bir devlet kurumuna da, o da eğer olursa tabii, kendimi atmak yolu da İstanbul'u garanti etmiyor ne yazık ki. Annem hiç hoşlanmıyor bu sabit fikirlerimden ama kafaya koydum bir kere. Ki, bu şartlara uyum sağlayamadan ders çalışmakta çok zor olur zaten.

Karşımdaki sineklikli açık pencere, bir tabloyu andırıyor. Ağaçlar var; zeytin, badem ve incir ağaçları. Binalar, gökyüzü, bulutlar, direkler ve elektrik telleri ise tablonun diğer öğeleri. Güneş artık vardiyasının son demlerinde. Giderayak, gittikçe koyulaşan bir turuncu ışık alıyor avuç avuç, ondan nasiplenen her şeyin üzerine. Tıpkı cömert bir insanın, torbasının içerisinde bir tek zerre kalmadığından emin olmak ve nasiplenenlerin de emin olmasını istemesi gibi torbayı ters çevirip sallaması ve bunu hem kendini hem de dağıttığı insanları inandırmak istemesi gibi rintçe.

Güneş ışınlarının vurduğu tam karşımdaki apartmana odaklanıyorum. “Çok yalnızım”, “Ne yapacağım ben?”, “Çok mutsuzum” diyorum ona ve ona vuran ışığa. Cevap gelmeyecek ama içimdekileri dökmek isteği zaten amaç. Ya da çok ağır gelen yüklerimi taşımama yardım edecek birilerini bulmak bir umutla. Bu yoğun yalnızlık zamanlarımın kriz dönemlerinde, nesnelere bir öznellik buluyorum istemsizce ve acınası bir halde. Eğer hakikatsal bir genişleme değil ise bu durum, o zaman acınası bir durum değil de nedir? Sahi yalnızlığın derinliği ne kadardır? Veya yalnızlığın türleri var mıdır, var ise nedir bunlar? Normal zamanlarda gördüğüm halde bile varlığımın farkına varmadığım evin içindeki sinek ve böceklere, yine aynı kriz dönemlerinde derdini dökmek ve evin bir üyesiymiş hissini duymak onlara karşı ya da yalnız hissetmekten kusma isteği hangi yalnızlık seviyesidir? Bu kadar mı yalnızım? Evet. Zaten sınırlı sayıda olan dostlarımın çoğuyla aram bozuk, bunun dışında, geriye kalan çevre ve arkadaşlarla da pat diye iletişim kurmaya çalışmakta ikiyüzlülük geliyor bana. Hem genel olarak söylersem, zaten insanların işi var gücü var, bunun yanında, benim sıkıntılara pek fayda da etmezler açıkçası. Hayatım boyunca aciz, üzgün ve muhtaç görünmekten kaçınan biri oldum. Belki de bu özsaygı konusunu abartıyorumdur bilmiyorum, çekiyoruz işte. Bir araba yanaştı sitenin kapısına, kim acaba, anlarız şimdi. Midemin yanması da geçmedi öğledendir, yine yediğim zeytinden oldu kesin. Gelen kişi daha genç yaşta ama malulen emekli polis ve eşiymiş. Apartman kapısının önünde, en alt katta oturan emekli öğretmen ve yazar olan komşuyla konuşuyorlar politika hakkında. Hakkında soruşturma açılan muhalefetin belediye başkanına yapılanları kınıyorlar.

Defter ve kalemimi alıp, maden suyu almak üzere kalkıyorum. Odamın kapısının önünde bir leke dikkatimi çekiyor, eğiliyorum. Öğlen yediğim mısır gevreğinin üzerine eklediğim süt dökülmüştü kâseden, unutmuşum silmeyi, temizlerim sonra. Zaten bu ev temizliği de ayrı dert oldu bana. Salona giriyorum, Amerikan mutfaklığı da hiç sevmem. Maden suyu şişesini alıp dolabın kapağını kapatıyorum. Defteri koltuğumun altına, kalemi cebime koyup, elimi dondurucu bölmesinin kapağının üzerinde “Türk Kızılayı” yazan mıknaatıslı şişe açacağına uzatırken yeğenim Aras’la göz göze geliyorum. Gülümsüyor bana, şimdi de ablam, Aras ve eniştemin tatilde çekilmiş mutlu aile fotoğrafı ve şimdi de annem, ablam ve benim fotoğrafımız. Annem ikimizi kollarının altına almış. Annemle göz göze geliyorum, burada lise üçüncü sınıftaydım ve annemin ayağı kırılmıştı. Annemin yüzündeki gülümseme en samimi ve en içten gülümsemesi. Onunla göz göze gelmek beni üzüyor ve utandırıyor nedense. Onun karşısında kendimi işe yaramaz gibi hissediyorum yine. Belki de kendime haksızlık ediyorum, bilmiyorum ama onun üzerimde çok hakkı olduğunu ve onu çok kere hayal kırıklığına uğrattığımı biliyorum. Bu son göz kontağı midemin alevini daha da harlıyor ve maden suyunu açıp midemin yangınına akıtıyorum. Elimdeki şişenin kapağını çöp kutusuna atıp, güneşin batışını seyretmek üzere kanepeye yöneliyorum. Oturmadan önce perdeyi biraz daha açıp, geçip oturuyorum.

Güneş, denizin ardına doğru gidiyor. Ben de eşlik etmek istiyorum ona ufuk çizgisini geçene kadar, belki de bir medet umuyorum ondan, gitmeden bir şeyler koparmak... O vardiyasının sonuna gelirken ben de yazmanın sonuna geliyorum. Düştüğüm yeri bilmiyorum, tanımıyorum, bu durum ne kadar sürer onu da bilmiyorum açıkçası. Bu yazdığımı bir şekilde denk gelen, çağrımı okuyan, duyan sen; belirttiğim gibi ben, dertlerini ve sıkıntılarını paylaşmayı ve göstermeyi seven birisi değilim. Ancak bunu içimin elvereceği bir biçimde yapmanın yolunu “yazma yöntemi” ile buldum sanıyorum. Yaşantıma, yalnızlığıma mercek tuttum senin için; en saf, en içten ve birebir haliyle. Adımı ve yaşadığım şehri yazmıyorum deşifre olmamak adına ve en bir selam yollamanı rica ediyorum senden. Gerçekten buna ihtiyacım olduğunu hissediyorum... Nasıl olur bilmiyorum, zaten çekinerek istiyorum açıkçası. Gökyüzüyle, güneşle, bir sinek veya bir böceklerle gönderebilirsin belki. Ya da sen gönder herhangi bir biçimde, ben hissederim belki. Şimdiden çok teşekkür ederim...

TAŞIN'MA

Perihan Pancaroğlu

“Sana şimdi bir şey soruyorum. Dikkatlice dinle beni. Evin kira değil mi Suat?”

“Evet.”

“Sen o evden hangi koşulda taşınırsın, bana sırala”

“Daha çok para kazanırsam, daha fazla rahat edebileceğim, masraflarımı azaltacak, tasarruflarımı çoğaltacak yerleşimde bir ev bulursam ya da aynı kira bedeline daha büyük bir ev bulursam taşınmayı düşünebilirim.”

“Ya da?”

“Ya da ev sahibiyile, komşularla geçimsizlik yaşarsam.”

“Peki, ikinci soru geliyor. Taşınmadan önce, henüz karar aşamasındayken eve, sokağına duyguların nasıl olur?”

“Nereye varacaksın acaba Yavuz?”

Yavuz garsona el işareti yaparak bardağını doldurmasını söyledi. Bir de tabakasından elleriyle sardığı filtresiz sigarasını aldı, yaktı, derin bir nefes çekti. Bu sırada birası da önüne gelmişti.

“Kafa ütülüyorsun biliyorsun de mi?”

“Hele cevap ver. Ne hissedersin?”

“Ne hissedicem sokağı beğenmem, komşuların kıyafetine, selam verişine bile takmaya başlarım. Zaten pazara da uzak diye bahanelere başlarım. Eve de hiç özenmem. Üstünkörü tozunu alırım.”

“Peki, bulduğun diğer ev için ne hissedersin?”

“Oğlum bak evle ne yaşıyon sen? Manyak manyak sorular. İki bira ziftlenip gideceğiz. Bak maç var, ona bak ona. Tövbe tövbe.”

“Amma uzattın Suat de hele yav.”

“Ne bilim? Öteki evi temizlettirim. Komşularla tanış olurum. Yeni çevreye gireceğim için herkese kibar olurum. Ne bilim belki boyatırım. Belki eşya bakarım. Tamam mı?”

“Tamam.”

“N’oldu şimdi neye vardık? Hangi tüme vardık, insan profesörü?”

“Bitti mi biran? Bittiyse yürüyelim mi?”

“Eyvah eyvah. Bira bitti de senin ütü çalışacak halâ. Yürüyelim bakalım.”

Yavuz dizlerine kadar olan balıksırtı desenli kumaş ceketini giydi. Aynı desende kasketini Amerikan askeri gibi kesilmiş saçlarının üzerine geçirdi. Masaya iki ellilik bırakıp kalktı. Yanında Suat sefil kalıyordu. Polar eşofman üstünün kapüşonunu seyrek ama uzun saçlarının üzerine kapayıp şişme yeleğini üzerine geçirdi, sırt çantasını iki kolundan omuzlarına astı. Gitarını da eline aldı. Porsuk Çayı'nın kenarından, şehrin içlerine doğru yürümeye başladılar. Hava güzeldi çünkü rüzgâr yoktu, don yoktu. Lakin soğuktu.

Yavuz devam etti.

“Sorum şu birader; kadınlar... Kadınlar da gitmek isteyince böyle yapıyorlar.”

Suat önce bir gülecek oldu. Sonra Yavuz'un ciddiyetine karşı toparladı kendini.

“Hangi hatun gidiyor? Benim haberim yok, kim taşıyor?”

“Ece sence nasıl hatun birader? Oluyor mu bizden?”

“Vallahi bence oldunuz. Ne kadar oldu? Bir yıl oldu mu? Şu zaman için çok uzun beraberlik aga.”

“Ece geçen yıl birinci sınıftı. Bense yarım dönem sonra mezunum. İşim de hazır.”

“İyi ya işte gelin de hazır. Bir kaç seneye Ece'nin Okulu bitince yaparsınız düğünü.”

“Evet, bir hazırlık olduğu doğru.”

“Gel şurada da bir kahve içelim. Üşüyorum, ısınırız.”

“Senin kulaklar ile ense açık. Artistlik olmaz soğuğa karşı, kapatacağın. Ece diyordun. Bak orada.”

Yavuz selam vermek için kaldırdığı elini indirdi Suat'ın. Bir sütunun arkasına oturup kahve yerine birer salep söylediler.

Yavuz arkasını dönerek oturmuştu. Ece'yi hiç görmüyordu.

Suat anca o zaman Yavuz'un bugünkü konuşmalarından bir şeyler çıkarmaya başladı.

“Aga ayrıldınız mı?”

“Yok. Ayrılmadık.”

“Peki ya neden yanına gitmiyoruz? Bak cici iki hatun da var yanında. Belki elektrikleniriz.”

“Bekle Suat bekle, sabır. Yanılırsam eğer gideriz.”

“N'oluyo peki, biz Ece'yi takibe mi çıktık?”

“Yok. Az önce sorduklarımın hiçbiri ev sahibi, kiracı, taşınmak ile ilgili değildi. Bak Ece artık daha büyük bir eve taşınmak istiyor. Bu da tanış olduğu komşuları. Hani dedin ya taşınacağım evi önemsemem, üstünkörü tozunu alırım. Geçen gece öyle yaptı Ece de. Üstünkörü tozumu aldı. Başımı ağrıttım. Başım ağrıyor diyerek yurda kaçtı. Kapının önünde benden ayrılamazdı. Dedin ya beğenmemek için bahaneler bulurum. ‘Zaten bu ev pazara da yakın değil’ diye. Onun bahanesi ağrıydı. Ece'ye iyi bak şimdi Suat. Üzerindeki kazak yeni, saçlarını yeni boyatmış ve çok nazik gülücükler dağıtıyor çevresine değil mi? Evi boyatırım belki demiştin, belki yeni birkaç eşya, herkese kibarlık yaparım demiştin. Özetle Ece yüreğini taşıyor, taşıyor Suat.”

Suat nutku tutulmuş gibi bakıyordu Ece'nin masasına. Hatunların masalarından tatlı kız cıvıdamaları geliyordu kulaklarına. Yavuz'un tüm söyledikleri gözünün önünde cereyan ediyordu.

Egzozları çığırta bir martı sesine benzeyen üç motosiklet kapının önüne yanaştı.

“Velhasıl artık daha çok komşusu olan, daha çok odası olan, daha geniş bir eve taşınmaya çoktan karar vermiş. Çünkü Ece artık ikinci sınıfa geçti. İzle bak.”

Gençlerden ikisi kızlarla sarıldılar. En arkadaki ise Ece'nin elini sıktı. Belli ki yeni tanış olmuşlar. Yanına oturdu. Sohbeta başladı. Cep telefonunu çıkardı genç. Ece, çoktan başka biri ile aynı ekrana bakmaya başlamıştı.

SOYKANIN GÖZLERİ

Suat Savur

Hikâyelerime yeni hikâyeler ekleyeceğim.

Her dünya başka dünyalarla kesiştiğinde anlamlıdır. Gerçeklikler hayale, hayal de hayata tutunmayı sağlar. İnsan kendi gerçekliğini kaybetmeden başka gerçekliklerde, başka hayallerde gezinebilir. Görmek için bakmak; hissetmek için nefes almak yeter mi, dedi. Beni bilmeseler de insanların yüreğinden geçenleri hissedirim, dedim. Yüreğim yakındır sessiz, yabancı, saygılı... Bir ruhum var. Beni görmenize rağmen yüzüme bakmadan yanımdan gelip giderken üzerine sinen kokuları taşıyım. Yakılsam yırtılsam bile benimle yaşananların kokusu kaybolmaz. Alışkanlıktan mıdır nedir, kimse kolay kolay fark etmez.

Yalnız değilim. Benim gibi tanımadığım onlarca daha var. Uzun bekleyişten sonra zamanımızın dolduğunu anladık. Sonumuzun ne olacağını kestirmek mümkün değildi. Farklı farklı yerlerde karşılaştık her birimizle. Dizi dizi yan yana durdukları yerlerden takılıp gidecekleri hayatları beklediler. Yakınımdakileri ilk gördüğümde karanlık bir koridorun başında, tarif etmekte zorlandığım hengâmenin içindeyim. Üzerimdeki gözlerin arasından sıyrılıp bakıyordum etrafa. Gözlerden okunan heves ve heyecan dalgası sarmış çevremi. Her birimiz farklı yerlerden, yine farklı zamanlarda çıkacaktık huzura. Yan yana durduğum, yüzünü tam göremediğim arkadaşlarımı teselli edip yol göstermek istedim. Kimsin sen, neden böyle bir görevi üstlenme gereği duyuyorsun ki? Kendimi ispatlamaya gerek var mıydı?

Bir, iki, üç... Halkalara yenileri eklenince ayrılık zinciri sardı yüreğimi. Üzerimde gezinen küçümser alaycı bakışların yarası vardı. Büyülü gözlerden biriktirdiğim hayranlıkları yanıma alarak günler sonra meçhule gidecek gemi gibiyim. Akıp giden zamana, dünyaya inat durdum, bekledim kaderimi. Hareket zamanı geldiğinde elinden tutulan küçük bir çocuk olup aydınlanan yolda önde giden birinin ardından yürümeye başladım. Ne yavaş, ne hızlı... Zamana karşı yarışıp hızla çıkıyorum merdivenleri. Karanlık. Kapkara boğucu sisin ne demek olduğunu iyi biliyorum. Etrafımı saran mayınlı sessizliğin pençesinden kurtulmalıyım. Yüzümüze hiç bakmadan, bizden kurtulmak için getirdikleri yerde kafamı kaldırdığımda merdivenlerde kırılan gölgeyle göz gözeyim. Arkamda diğerleri. Başımı çevirdiğimde kalabalıktan güç aldım. Kendimden eminim. Kurtulmak o kadar kolay mı? Buradan da üzerime sinecek kokuyu alıp götüreceğim. Hikâyelerime yeni hikâyeler ekleyeceğim. İçimizden bazıları ne yaptığını, nerede olduğunu bilmeden belki de istemeden taşıdığı yaşanmışlığı evin kalbine bırakıp gidecek. Şaşkın şaşkın bakıyorlar şimdilik. Siz onlara daha sevimsiz baktıkça aramızdaki uçurum daha da derinleşecek. Kilitli kalplerin açılması zaman alacak. Üzerime üzerime doğru geliyorlar. Her yanımda duvar.

Ayaklarım yumuşayan toprağa gömülüyor. Duvarların arasında daha da derinleşen çukurun içindeyim. Genzimi yakan çimento kokusundan nefes alamıyorum. Dizlerim.... Çakıl taşları yukarı doğru çıktıkça vücuduma batıyor. Her yanım dört duvar. Çeneme kadar harcın içindeyim. Bir kalıbın içinde Corcovada Dağı'ndaki Kurtarıcı İsa heykeliyim. Kim duyacak, kim kurtaracak beni bu anda. Kimse yok mu? Avazım çıktığı kadar bağırınca iri pazı kel kafalı bir dev elindeki balyozla gelip bedenimi saran betona vuruyor. Dev in hırıltısıyla alından dökülen terler saçılıyor etrafa. Harçlar parçalanıyor, uyuşan ellerimden ayaklarımdan kurtulup kıpırdamak istiyorum.

Zor olsa da ikna ettik.

Yaz başlangıcı, sıradan bir akşamüzeri. İnsanlar, evler, eşyalar bir günü daha bitirmenin sessizliğine gömülmüş. Sessizliğin ortasından küçük kızının arkadaşına gitmek için uzak bir yolculuğa çıkacak gibi hazırlanmıştı. Akşam trafiğine yakalanmamalıyım, zaten evleri de ana cadde üzerindeymiş, diye düşündü. Direksiyonunu kısa sürede geliştirmiş, şehir içi trafiğinde sorunsuz bir şekilde araç kullanmaya başlayalı epey olmuştu. Yalnızdı ama sanki biri varmış gibi bir ağırlık hissediyordu arabada. Yolculuğun sonunda derin bir nefes alıp rahatlayacağını inancını taşıyordu. Kulağından gitmeyen sesler konuşmalar arasında tarif edilen yere geldi. Yola çıkmadan önce arabaya özenle yerleştirdiği kutuların indirilmesine yardım etti. Bir binanın araba garajına istiflediler. İzin isteyip tekrar eve dönmek niyetindeydi ama ısrar üzerine kahve ikramını geri çeviremedi. Kadın da adam da samimi, sıcakkanlı insanlara benziyorlar. Bağışlanan eşyalar nasıl tasnif ediliyor, kimlere ulaştırılıyor acaba soruları sıralandı zihninde. Kahvesini yudumlarırken bahsetmek istediği meseleye söz döndü dolaştı...

Altı yıl oldu, ama daha dün gibi. Geriye dönüp baktığımda acı günler hafifledi mi diye kendi kendime soruyorum. İkna edici cevapların peşine takılıp gitsem de bir yerlere ulaşamadım. Kızımın eşyaların çoğu salonunda olduğu yerde duruyor, hiç kullanılmadı zaten. Bazılarının üstüne çarşaf örtüp evin bir bölümüne aldık. Akrabalarımız, eşimiz dostumuz giysilerin uzun süre evde kalması iyi değil, uğursuzluk getirir, hatta evde barkta düzen kalmaz, dedi. "Düğünden kalanlar gölgesine sığındığım anılarım." Evden çıkaralım, birileri faydalsın, diye her söylediğimizde kızımdan bu cevabı alınca bizim de elimiz kolumuz bağlandı. Ama anılarla yaşamak nereye kadar, değil mi? Hayatımızda en ufak bir değişiklik yapma düşüncesi insanı haklı olarak tedirgin edebilir. Bizde üzerine çok fazla gitmeden söyleye söyleye birkaç gün önce zor olsa da ikna ettik. Biraz durdu, söylemek istediği o kadar çok şey vardı ki... Ne söyleyeceğini şaşırmış gibi bekledi. Başörtüsü saçından geriye kaymış, ruhunun yorgunluğuna eşlik ediyordu. Hayat dünyanın bütün yüklerini size sormadan omzunuza yüklüyor. Anne olmak ne zor! Herkes susunca sözle onaylamaya gerek kalmamıştı. Suskunluk bile güç verdi.

Derin nefes alıp gücünün yerine geldiğini hissetti. Sudan bir yudum alıp bardağı sehpanın üzerine bıraktı. Peçeteyle gözyaşlarını silip eşarbını düzeltti. Eşinin de rahatsızlığından dolayı epeydir evden çıkıp birileriyle sohbet etmemişti. Ev sahibi, kadının ağzından dökülecek kelimelere dikkat kesildi. “Giden gelmiyor. Çocuk da büyüyor. Kızın için alışmalısın, tutunmalısın hayata. Anılara yaslanarak nereye kadar gidersin? Ayrılığın acısı zor, eşyalarla teselli buluyorsun. Hiçbir şey bir insanın yeri doldurmaz. Bir şeyler hep boş, hep eksik kalacak. Boşluk hiç kapanmadan yerinde duruyor öyle. Zaman ilaç olsa da hiçbir şeyi unutturmuyor. Hayattın her anı sürprizlerle dolu, nelerle karşılaşacağını bilemediğin olaylar sonuçlarıyla beraber gelir. Bir çukurdan kurtulup yükseklere çıkarken koku, ses, rüzgâr ya da bir eşya tutunmak istediğin yerden başladığın yere çekiyor seni. Tabii o bütün bunları kabul etmese de insan alışıyor bazı şeylere.” Kahvenin soğuduğunu fark etti. Zaman izin verince acılar soğur muydu? Dostları akrabaları geldiğinde ya da kızının yanında hep aynı meseleden bahsedince eşinin “Daha fazla konuşma tamam hanım” der gibi uyarıcı bakışlarını hatırladı. Acaba çok mu konuştum! Eşinin, bir sözü sakınıp tepkisiz kaldığı zamanlarda daha fazla uzatmayıp bir süre sonra sessizliğe büründüğünü hatırladı. Yine de içindekilerini boşaltmaya devam ederdi. “Ona haksızlık ettim, bana tahammül eder. Ya başkaları?” Ev sahibi de tepkisiz kalmıştı. Bir mahcubiyetin içinde buldu kendini. Duraksadı. Alında biriken soğuk terler... Ev sahibinin ağır başlı dinleyişlerinden cesaretlenerek devam etti: Üst üste kötü rüyalar görüyorum anne, dedi. Olacaklardan bir işaretmiş meğer. Damadımızı eloğlu demeden kendi oğlumuz gibi sevdik, çocuklarımızdan ayırmadık hiçbir zaman. Hafta sonu bir iş gezisi için yakın bir şehre gidecekti. Yola çıkmadan Selin’i bize bıraktı. Artık daha iyi anlıyorum. Gitmek isteyen insanlar hep birbirlerine benzer, sadece derin düşüncelere dalarlar. Uzaklara doğru bakarlar ama hiçbir şey görmezler. O görmüyordu, bizde görmüyorduk. Veda eder gibi düşünceli düşünceli bakmış ama o anda anlamamışız. Rüyalar uçup gitmişti. Dönüş yolunda... Haber gelince şaşkındık. Yaşayıp yaşamadığının belirsizliği içinde bir o yana bir bu yana savrulduk. Kenarından köşesinden tutduğumuz bir ümit... Bir telefon daha gelince o da uçup gitti. Kamyona arkadan çarpmış. Bir eve ateş düşmesi neymiş, yaşadık. Sözlerini bitirmenin rahatlığı tüy olup konu yüreğinin bir yanına, diğer yanına biraz sonra eve dönüp aynı fotoğrafın içinde yer almanın hüznü. Yıllardır taşıdığı ağırlığı bir kenara bırakıp, nefeslenmek için mola vermiş gibi hissetti. Gözlerindeki anlam yüzündeki pembeliğe, alında biriken terlere doldu. İnce dudaklarının kenarında mahcubiyet tebessümü vardı gölgeli, renksiz ama sıcacık.

Bir ölünün gözleri gibi donuktu.

Oyma sehpanın üzerindeki kitapların arasında kendi halinde duran gizemli hafızasını karıştırıyordu. Elbet bir gün lazım olur, diyerek sakladığı üzerinde solgun silik birkaç çizginin olduğu not defterini... Farklı zamanlarda özenle yazdığı isim, adres, telefon numarasının yanına not düştüğü tarihlere göz gezdirirken isimlerden birkaçının bugün başka başka yerlerde olduğunu anımsadı. Hayat; yerinden yurdundan edilen insanları, dalından düşen kuru yaprak misali oradan oraya sürüklüyordu.

Hayattakiler kitaplarda anlatılanlar sinema filmlerinde gösterilenler gibi değildi. Her ismin boynuna asılmış onca yaşanmışlık hızla geçti gözünün önünden. İnsan bu dünyada yalnızdı, çaresizdi. Gözlerini kısarak pencereden binanın bahçesine baktı. “Sen ceninken annen bile dışındaydı.” dedi kendi kendine. Şiirden bir dize olduğunu anımsadı. Dizenin peşine takılıp kaldı. Son günlerde elime aldığım hiçbir işe kendimi veremiyor, en ufak bir şeyde bir yerlere dalıp gidiyorum. Dalıp gittiği binlerce fotoğrafın içinden sıyrılıp ihtiyacı olan birilerini seçmeliyim, dedi. Gelen yardımlara yer açıp, elindekilerini ihtiyaç sahibine en kısa zamanda ulaştırmalıydı. Dün akşamüzeri arkadaşının annesinin getirdiği kutuları özenle açtı, inceledi, içindeki kıyafetleri koltukların üzerine serdi. Daha öncekilerde yırtık, soluk, kullanılmayacak durumda olanlar çıkmıştı. Mağaza vitrinlerini süsleyen kıyafetler değildi; koşmaktan yorulmuş ya da uzun seyahatler sonunda limana demir atmış bir gemiydi sanki. Fırsat bulup bir şeyler anlatmak isteyen bir insan gibi görünmüştü gözüne. Yakıcı ayrılığın üzerinden geçen zamana inat dibe çöken tortular acılar vardı. Sayfaların içinden sıyrılan bir ses, tıkırtı... Üst kattan mı geldi, diye soluğunu kesip dinledi. Dikkati dağıldı. Biri gelmiştir diyerek kapıya yöneldi. Kimse yoktu. Bir gariplik vardı. Geceleyin belli belirsiz suretlerin arasından sıyrılmıştı uykusu. Gölgeler duvarlara yansımış; kimi parmak sallarken kimi de gülümseyen, somurtan, kızan yüzlere dönmüştü. Hiç tanımadığım birinin hayatına tanıklık etmiş bu yükten bir an önce kurtulmalıyım. Hemen arasam, haber versem... Daha ilk günden böyle bir sıkıntı... Bana olan güveni boşa çıkarmak olur, diye içinde geçenler. Salona yöneldi. Her birini bir köşeye istiflediği ceketlerin, gömleklerin pantolonların arasından bir fanusun içinde beliren bir çift gözle karşılaştı. Bir ölünün gözleri gibi donuktu. Gözkapakları açılıp kapandı. Karanlıktan kurtulan birinin bakışlarıyla etrafı süzdü önce. Kıyafetlerin arasında karıncanın adımları kadar sessiz ve yavaş dolaşmaya başladı. Koltukların üzerinde yuvarlandı. Evin bir ferdi gibi yabancılik çekmeden görevini tamamlamış asker edasıyla yerine döndü. Gizlediği yaşanmışlıkları mı paylaşmak istiyordu? Karşısındakine son bir bakış gönderdikten sonra balon gibi patladı. Patlar patlamaz buruşmuş kâğıt parçaları etrafa savruldu. Beyaz toz bulutu ortalığı kapladı. Gözlerinin önünden kat kat azalan toz tül gibi göründü. Dikkatli bakınca etrafa kâğıt parçaları saçılmıştı. Elbiselerin arasından “Beni al, beni al!” diye üzerine üzerine geliyordu. Eğildi. Ayaklarının dibinde bekleyeni merakla aldı. Tozdan okuyamadı. Üfler üflemez tozun içinde tanımadığı bir yüzle karşı karşıydı. Gözleriyle okudu içinden geçenleri. Zayıf çaresiz bir çocuğa döndü karşısında. Kocaman yüzünü yaklaştırdı seyrek dişlerinin arasından sıcaklık yayıldı salona. Geriye çekilince hatırladı eşyaların eve uğursuzluk getirdiğini. Dokunsalar gözleri boşalacaktı. Elleri çok eski bir ateşe değince parmak uçlarında kalbi atıyordu. Bir heykel gibi kaçacak hali yoktu suçüstü yakalanmıştı. Omuzuna dokunan bir el imdadına yetmişti.

UZAK TUZAK

Ahmet Mentem

Demek ki ölünebiliyor
Mevsim bahar olsa da

Aldım gözlerimi yerlerine birer
Acımsı yaşamak tohumu ekdim
Birer gözcü koydum başlarına birer
Açımsı yaşamak kurtçuğu diktim

Ey benim ellerim göklerde sevmenin
Koşulsuz duasına durmuş kırılmış dizlerim
Ey benim ellerim köz dolu kapları sevmenin
Gururuyla sizi ulu dağların kalbinde gizlerim

Aktım ırmak gibi üstüne üstüne denizin
Böyle diledim ben yok olmayı böyle
Hiçlik katarak varsıl sularına denizin

Demek ki ölebildim
Bir olmayan olsam da

Ki sen varsan neredesin
Ki ben bak buradayım
Senin görünür olmanı beklemekten yorgun

Burada bir karınca dünyaya
Durmada tohumlarını taşıyor bilgelik ağacının
Burada bir kuyu
İzliyor ateş gölgelerini suyunun gölgesiyle
Ve sadece düşünde söndürüyor onları
Ve yakıyor yeniden sulu ateşiyle

Sordum gelip geçmeyenlere:
Zehirlesek günahı
Dönüşür mü sevaba
Dediler:
Nasıl da yüceliyor insan gömüldükçe
Ve bulandıkça çamura nasıl da pirüpak
Bu bozuk gülüş, bu sentetik biz
Hepsi bir uzak tuzak

HANİDİR SANA BAKTIĞIM BAHÇELERDEN

Adnan Semih Dumlupınar

İncire ve zeytine der Yaradan
Ben ki çocukluğuma sinen sakıza çalan çitlembik ağaçlarının
Yazın tam ortasına damlayan kokusunu
Narçiçeğinin bir karlı vakit kurduğum kıldan tuzaklarda
Cevizin el karartan o buruşuk tadını
Yeşilini de gördüm sarısından önce mandalinlerin
Henüz ilkyazdı sanırım
daha yağmurlar dinmeden bir çınarın kovuğunu ve rutubetini de
İncire ve zeytine
Tadını birbirine katıp karıştırıp yalınayak tırmandığım
gölgesinde bin bir uçarı düş yemişlerin
Bir akşamüstüydü çağlalar yeni dönmekte çiçeklerden
Bense aklımda uzak diyarlardan dönüp
senin o taze bahar saçlarında asılı duran
meyvelerden utana sıkıla tatmıştım, ellerin ne güzel
Hani koca dağın gölgesi altında uzakta el eden birkaç çocuk
Seni ve beni kovalarken saklandığımız bir ağaç altıydı
Zeytinlerin toplanmasından hemen sonra
çekirdeğini çıkarıp ağzıma attın
Buruşuk bir yeşil zeytin tadında öptümdü seni
Tren yoluna çıkmaz bir yolda vagonların o gürültüleri arasında
Kaçtığımız bekçi ne anlasındı çağla bademlerinin tadından
-hadi biraz daha toplansana bana- demiştin
Ürktüm, gözlerim ellerine tutuşturduğun o çiçeklere bakarken
Ağaçların kara kuru kabuklarına tırmandım
Çocuktuk, bir ağacı alt etmenin gururu
Sana topladığım bir avuç etmese de
Bildim, dünyanın bu köşesini, bu gölgesi ovayı saran dağın altında
İncir ve zeytin ağaçlarının ılık yeli
Daha güzel bir yer var mıydı
Bir akşamüstü bana baktın
Saçların henüz kırlara çıkmış gibiydi.

UZUN BİR SESSİZLİK ÜZERİNE

Oğuz Ertürk

kardeşim erdi için – viranşehir

biz uyurken gök kanıyor
bir bıçak bir kemiği kaç kez çizer
yeni algoritma ve her şey unutuldu

sığınacak bir kabuğum olsa kırardım
peki sol göğsümün kafesi
sızıyor gözbebeklerime huzursuzluk
kırık değil çatlak bir damardan

üzerindeki toprak kimin
diye soramazsın kravatı tozlanmamış adama

yumruklarımdan kan gelmiyor niye
avuçları patlamış bir çocuk, kapıyı kim açacak
ışık ses mikrofon şimdi çekilebilir herkes
teyakkuz değil çıkarma

ruhumu felekten sana getirdim
yanlış hançerle hemhal olmuş dua
şimdi yürümek desem uymuyor sonlara
çalkantılı bir tüfenk neden susuyor

biz uyurken gece bir türkü yakıyor
uzaklardan ağır bir melodi
bulutlar ilahi için hazır
doğa sanki tüm alçaklığın farkında

herkese koşturmaktan sana gelemiyoruz
bir dilek taşı bin mermer
sorsak belki susmamızı ister annen
-öfkemi kontrol içindir iman
içime sızan ve büyüyen çatlak
bozuyor dünyanın ritmini

köşemi kapmışlar ama yoklar
ağır gelir çünkü penceremdeki manzara
beni kabul etmiş bir yara var orada

gidecek yerim yok olsaydı yine de gitmezdim
çok şeritli bir mutluluk satıyor resmiyet
seni iyi bir tıraş hafif kolonya ve takım elbise ile
bu kimin geçidi bilmem
geçtim mevzuatın tutanaklarını

ikimiz başbaşa kalsak
bana ne düşerdi dilimi kesmekten başka

avuçlarımda yetim çiçekler
kül tablasını topluyor kızlar
çünkü baban kırgın bir ses çıkarmak istemiyor

eski fotoğrafa bakıp bir tütün mısrası
ne değişecek özlemden başka

samimiyet bir gamzeye sığar
bir gamze genetik fonetik
yorgun tebessümler karşıladı bizi

kardeşinin toprak kokuyor avucu
beni bir mermer ısıtıyor kış vakti

akşam ezanlarına koşuyor halk
çocuklar evlere değil çocuklar kimsesizliğe
yorgunluk süzülüyor pencerelerden
ve paslı demirlere bağlanıyor vatanın temeli

sabahlara telaşsız uyandım
ana akım medya bir düşmanlık besliyor aramızda
meryem niye sustuysa öyle
ve isa niye konuştuysa öyle.

TALAN

Büşra Badeci

yağmur, mücerred mâna
gergefinde tarihin gözyaşları
bin parça değil vicdan, bölündü insan
mevsimlerden ölüm işte
mıntanında saklı desen, darbeler iniyor sırtına
niyetler kadim savaşların zikriyle meşgul
soytarlar gücüyle gülüyor
diline pelesenk ateş, pıhtı atıyor harlı
hünerlerini gösteriyor dünyaya
fonlar çalmalı
yoksa
neye lazım zincirleme kaza?

AĞIR PİLAKİ

Ahmet Doğru

Bilincinde arpacık çıkmış çağ
Unutuyor dünün kara kışlarını
El yormayan düzlükler ormanı
Şimdi ekranlarda pürüzsüz dünya
Sevgi kayasının gölgesinde
Kocayan telaşımız var oysa bizim

Biz ki ilk gençliği yoran yokuşları
Altın ışığında erittik sevdanın
Bir koşu yukarı kaldırdığımız bakışlar
Bir koşu geri çevirdiğimiz yaşlar
Son gençlik haykırışlarını toplayan güzü
İncitmemiştir sanırım bir parça
Dili yoran sözcükler ormanında
Güze düşmüştür görme yetimiz

'Hayınlık' diyor yaşlı adam
Gölgesini uzatan güneşe doğru
Bir dağın güzelliğini gölgeler mi gece
Ayışığı bilincindeki arpacığa
Bir şarkı gibi takıyor çağ
Bütün kuşlar tünemiş eski bir dala

Dalın çatırtısı yıldız kayması
Ne ki gece kurtulmaz boğulmaktan
Panik atağı tetikler kanat
Ürkütür uykusu kaçan sevdalıları
Ambulans sesleri, motor gürültüleri
Dağıtır yağmaya gelen bulutları

Bu ağır pilaki salçalı pilav kıvamı
Elin aradığı düzlükler değil elbet
Azrail'in aldığı canları toplamak
Nasıl değilse cebirsel bir işlem
Karahumma sıtma tüberküloz
Ne korku uyandırır ne telaş besler
Yazıldığı defterlerde anlaşılmaz
Çünkü yitiğimizdir eski sevmeler

Bir telefon üstesinden gelir her şeyin
Silinmiş kayıtları bitimsiz yenilgilerin
Gazete kâğıtlarının yoğunluğu da yok
Poşetler üretiminde çıldırmış çağ
Bilmez karton kutular bisküvi finger
Kavanozlar bembeyaz leblebi şeker

Bu bilincin şaka gibi oyunu bize
Sözcüklerin çekip aldığı anlam da
Yüreğini kâğıda çekemeyen şair
Çoktan unutmuştur dilin düzlüklerini
Arpacık soğanı bilinç el yordamı...

MERYEM'İN MİHRABI

Fatih Çatma

Gizli bir seslenişle zangoçlar uyandırır geceyi
ruhun sakarlığı suçlanır boylanır zindana
ve dört elif miktarı çekilir nefesler...

Sen meryem'in mihrabında büyüyen bir çiçektin
çok sevdiler seni, musa'yı çağırın ellerinle
ama yüzünde; bir kız çocuğun mevsimsel yalnızlığı var
ve kırılğan rüyalara hapsolmuş gözlerimden bakıyorum sana

Islıklar kovulmuş şeytanı çağırır şehrin titrek sokaklarında
korkma, dokunamaz sana elleri kanlı bahçıvan
kapında paslı kılıcıyla argın bir savaşçı var
ama ilmi ledünden mahrum bırakılmış sesim, bana pusula olmaz
ve biliyorum dudakların bir duaya dönüşebilir zamanla
kalbime yazılan put mahyalardan kurtar

Sen meryem'in bahçesine baharlar getiren bir çiçektin
çok sevdiler seni, anlatmaya kıyamayan şairler
bak, sesine ay ışığı düşmüş hayyam'ın rubailerinde
dilime hayat bırakan kelimeler ise
meleklerin nazarıyla dökülen, saçların olsa gerek

Mahir terziler çağın bohemine âmâ kalıyor
şimdi ben, kavgada payıma düşen incinmeleri taşıyorum
ve sen görünmeyince, susuyorum
bin yıldır bu böyle

Sen meryem'in içinde nice hayaller taşıyan bir çiçektin
çok sevdiler seni, özgürlüğü bilmeyen çocuklar
ama inzivaya çekilmiş hükümlerin
üzerime düşmüş mürekkep tanesi kadar siyah

Gecelere gebe kalmış bir ihtilal;
kalkma vakti gelmiş bir vapur kadar heyecanlı
sen yokken meryem anlamsızmış inadım doğruluğuna
işte duyulur uzaklardan bir ezan sesi
ve iman etim senin bir çiçek olduğuna.

BAHARDA KIYAMET MUŞTUSU

Gazi Balcı

Yüzüne her bakışında biraz daha asi
Düşlerinden öpüyorum aydınlığı
Saçların tutsak bir milletin bağımsızlık sevdası
Öylesine sert öylesine vakur
Öylesine çeliğe sarılmış bir ipek
Gözlerinde sıkışıp kalmış Firdevs
Gülüşün Allah'a iman etmiş bir secde
Seni koklamak umudu çekmektir ciğerlerine
Koklamak seni utanmaktır ölümden

Tarihin küflü çağlarından filizleniyor bahar
Bir bebek nazarına sığmıyoruz
Cesaret öğretiliyor
Bu korku imparatorluğunun kahramanlarına
Başlıyoruz yeniden öyküye
Ellerimizde al bayrak kızılılığı
Suskunluk orucunu bozuyor muştucular
Namaz sonrası dualarınız annelerin
Saatler şaşkın takvimler mahcup
Ağır ağır dökülüyor yapraklar artık
Zaman vazifesinden azade
Güzellik ve ben sana hayran

Adını anmaya her meyledişimde
Şahikalar diriliyor
Bir melek iniyor omuzlarımdan yüreğime
Sonsuzluk yağmurunu avuçluyorum
Dost oluyor marşlar ve şarkılar
Her notada bir nefes
Her nefesi alyuvarlarımda ıslatıyorum

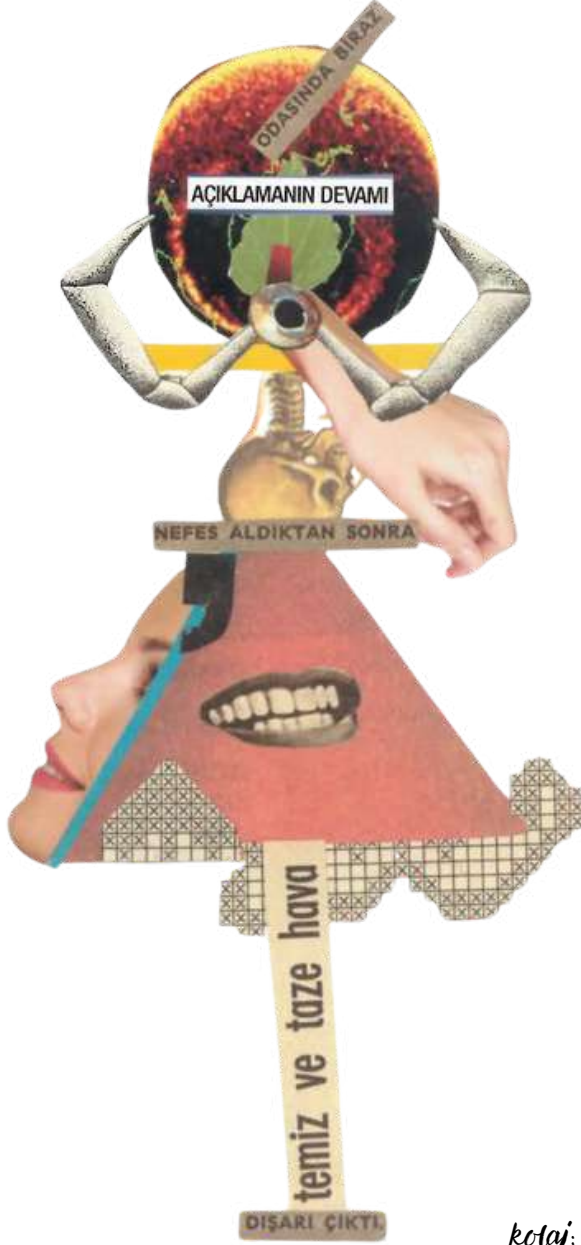
KUĞU

Hakan Uslu

alelade değilse çok şık oluyor ıslanması yüreklerin
-inkâr edemeyecek kadar sırlı sıklamım
-itiraf etmesem boğulacak denli
gözlerim keyifle paramparça ve bütünüyle candan
allah ne verdiyse keder niyetine
hallerin bir bir tebessüm ettiriyor hepsine
gözlerin yalnız kısacık gördüğümle kalıyor, “adil değil”
-kelimelerin bahsedemediği şeylerden bahsedebilen gözlerin
gidiş dönüş olmayan bir bilet bulabilirsem kalbine
neler olur kestirmem çok güç
-sadece gidiş

başka şey bu / başka bir efkâr
kıyılarına vura vura anladım
cayabileceğim şey değil mesela
anladım ne istediğimi; yakından, uzaktan, içinden dışından
dağa taşta vura vura / güç bela / duman dumana
buluşsak caddelerde yahut bir şarap şişesinde
bir sırrımız olsa bir yaramız, hatrımız diz dize
neşelere yol ala ala sonra
tutuşa tutuşa
bir fotoğrafımız yürek yüreğe
başka türlü çok güç artık

önümden geçip gidiyorsun / dönüp gidiyorsun
yanımdan çıkıp geliyorsun / gelip gidiyorsun
öf.

kolaj: ışık sungurlar

YÜREKLE ZAMAN ARASINDA

Nurhan Ceylan

İnsan malzemesi üzerine yazıyoruz, çiziyoruz, çözümler yapıyoruz, kıızıyoruz, küfrediyoruz, hayal kırıklıklarına uğruyoruz, sırtımızı dönüp gidiyoruz, olmadı yok sayıyoruz falan filan...

Eskiden diye başlayan cümleler kurmayı çok seviyorum ben. Zamanın boyumuzu aşan hızına inat; mesafelerin kıaldığı ama kalplerin birbirinden ırağa düştüğü, kalemin kelâma erişemediği, hayatın “mış” gibilere hapsedildiği ve uzadıkça ömrü telaşa mahkûm eden dünya denen boşluğa nazire olsun diye yeniden... Yine aynı cümleyle başlayacağım kendimle konuşmaya.

Eskiden-yani iç geçirtecek kadar uzağımıza düşenden- evin her bir köşesinin bir sahibi ve her odanın bir mana yükü vardı. Er vakitte ahali teyakuz halinde yataklarından fırlar, herkes görevinin gereği neyse hayata oradan dalıverirdi ve boşluk olmazdı hiç yüreklerle geçen zaman arasında. Olmazdı da, gün her defasında bir başkalıkla doğardı, dünyanın sonu uzağımızdaydı hâlâ.

Adımlar esrik değildi daha, kalp bin parça hikâyelerden bunalım çıkarmazdı. Olsa olsa imkânsız aşkların kıyısında usul usul acı çekmeye dururdu insan, ince ince öksürüklerin gölgesinde fısıltılar kendini koyverirdi. “Bu çocuk ya da kızcağız âşık ahretlik, baksana nasıl günden güne süzülüyor...”
“Çıkmak” sokağa karışmak, manita “sevdaya kapılmak”, ex “içindeki ukde”nin adıydı. Kimse kimsenin “yavuklu”suna yan yürekle dahi bakmazdı.

Entrika bolcanaydı ama mahalleli çok iyi tanırdı fitnenin kaynaklarını. Herkes kapısını bacasını kollar, kötülüğe açılan pervazların demirleri sağlamlaştırılırdı.

Mahallenin güngörmüş amcaları veya teyzeleri ıssız bir köşeye çekince sizi, bilirdiniz ki suç öyle ulu orta bir yüzüzlüğün harcı değildi, nasihat bir ritüelin en nadide parçasıydı.

Mahcup kızlar ve vakur erkekler hissikablelvuku esrarında bulurlardı birbirlerini, sevda soluksuz ve “benzemez”di.

Beyaz perde dedikleri harbiden de beyazdı ve kız oğlanın hasretinden yatalara harbiden de düşüverirdi. Yılmaz Abi, adalet dağıtırken merdiven başına kurulmuş masasında, umutların taze tutulması gerektiği içimize su serper, o sustukça biz hikâyeyi baştan yazardık.

Kötü adamlar vardı, pos bıyıkları ve karşı köye ulaşan bed kahkahalarıyla diğerlerinden çabucak ayrılırlardı. Bir çocuk bile vakıf olabilirdi kötülüğün bilgisine ve iyiliğin boyası ucuz, yerleştiği yürek kaypak olmazdı.

Uzun metrajlı değildi hikâyelerin afili. Mutluluk ve kahır kol kola ama her defasında aynı sokaktan birlikte çıkar, siz evlerinize dağılırken yanınızda götürdüklerinizle daha bir zenginleşirdiniz.

Sonuçta yürekle zaman arasında boşluk olmazdı.

Şimdi...

Artık diziler var, dizilerde her dakika baştan yaratılan(!) esrarlı karakterler var, sakızın imanını gevreten metrajlar var, bir koldan diğerine jet hızıyla seyrelten cici cici kızlar var, modern hapishane ve uzay uyarlaması tımarhane görünümünde yalılar var, denize sıfır kahve molalarında "kim kiminle nerede" muhabbetlerine kan kusan duvarlar var, aramızda seçkin ve normal insanlarmış gibi dolaşan "çoşkun"lar var, insanların katline fermanı gözü kapalı yazdıran hükümler var, vatani kurtarmaktan bıkmayan "niyazi"ler var, vatani satmaktan yüksünmeyen "sahip"ler var, var, var da var...

En hazin olanı da; bu karelere kendini hapsetmiş ben, sen, o, biz, siz, onlar var...

Hadi soyutlayalım kendimizi, evimize elimiz dilimiz yetsin. Ya mahallemin "sakin"i, komşumuzun kızı, çizgi canavarlara dönüştürülen çocuklarımız, ah dünyanın çivisine aklı takılmış yeni yetmelerimiz, derin bir ah eşliğinde ufku yoklayan bakışlarımız...

Haydi yaşayalım, ne kadar yaşanabilirse...

PAZAR ZİYARETİ

Yusuf Dürmüş

*“Affedin beni daldığım oluyorsa eğer,
Neyleyim gönülmüce değil bu olup bitenler”*
Cahit Sıtkı Tarancı

Yine horozlar mesaiye başlamadan garip bir şekilde uyandı. Kaç zamandır hasret kalmıştı sabah uykusuna. Yatak başında bulunan guguklu saate göz ucu ile baktı henüz beş buçuktu. Beş altı kez kurumlu öksürdü. Son zamanlarda iki yeni fabrika sahibi olmuştu; koyu siyah balgam üreten işçiler ve yarım saatte bir lavabo yolu aratan, idrar üreten işçiler birbirleri ile yarışıyorlardı.

–Eee, yaş oldu elli Yusuf Çavuş, sen haddi aşamadan kavuşacaksın arkadaşlarına diye kendi kendine söylendi. 1974 yılında daha bıyıkları yeni terleyen bir er olarak askere yazıldığı yılın yazında çavuş rütbesiyle Kıbrıs Harekâtı’nda görev almıştı. Dört ay kaldığı Kıbrıs’ta birliğinden 14 arkadaşını şehit vermiş, pek çoğu da yaralanmıştı. O günden beri Yusuf Çavuş olarak anılırdı.

Yavaşça kalkıp etrafına göz gezdirdi, bir köşede marangoz tezgâhı, bir köşede odun ve talaş yığınları mezata çıkacak ürünler gibi mağrur bir eda ile boy gösteriyordu. “Yine marangozhanede uyumuşuz be ya,” dedi. Yavaşça kalkıp eskimiş gri takım elbisesini giydi, üzerine beyaz atkıyı taktı. Bugün kızı ile buluşma günü idi, erken kaktığına ilk defa sevindi.

Rabia 17 yaşında idi. Yaşıtlarına göre biraz irice ama çocuk masumiyetinde idi. İlkokulu birincilikle bitirmiş, Süleyman Demirel Fen Lisesine yerleşmişti, okulda yatılı kalıyordu. Babası en başta istememiş ama öğretmenler bunun onun için daha iyi olacağı konusunda diretince gönülsüz razı olmuştu. Sadece hafta sonu evci çıkmasına izin vardı. O yüzden hafta sonlarını iple çekerdi. Kolay değildi biricik kızı ile uzak kalmak, arada bir hafta içi yemek veya kılık-kıyafet götürmek bahanesiyle okula kadar gider kızını beş dakikacık olsun görmek için uğraşırđı. Çok istemelerine rağmen başka çocukları olmamıştı. Kader kısmet böyle imiş deyip olana razı olmuşlardı.

Sonbaharın sararttığı yaprakların üzerinde yürürken ayakkabılarının altından çıkan hıştırtılar eşliğinde yürümeye devam etti. Yeni yılın gelmesine hâlâ iki ay olmasına rağmen her tarafta milenyum haberleri dolanıyordu. Kendisi daha yarım asrı devirmeden şu koca dünya İsa’dan beri ikinci bin yılını deviriyordu. Daha iki ay önce yer yerinden oynamış Gölcük merkezli büyük depremde binlerce kişi vefat etmişti. İnsanların üzerinden molozlar kalkmadan acıların unutulmasını garipsedi. Ama bu cihan dedikleri öyle bir şeydi ve insan-nisyan ile ortaktı. “Eyy gidi goca dünya gam yükü müsün, söyle söyle fani dünya dert küpü müsün?” diye istemsizce mırıldandı.

Güneş ufku kızıla boyayarak yavaş yavaş doğarken Muradiye Camii'nden çıkan cemaat ile yolları keşişti. Çoğu tanıdık mahalle eşrafından oluşan cemaatin geneli yaşça büyük kişilerdi. Üç yıl önce caminin ufak tefek tadilatı için kendisinden yardım istemişlerdi. Yaklaşık iki hafta boyunca 550 yıllık camiyi ve ahşap minberi el verdiğince onarmaya çalışmıştı. Eşsiz mavi çinileri, tek parça minberi ve mimari yapısı ile küçüklüğünden beri hayrandı bu camiye. Ön cepheye bulunan duvarın batısındaki “Allah” ve “Hüve” hat sanatı önünde pek çok kez namaz kılmıştı. Eşrafı başı ile selamlayıp yoluna devam etti.

Rabia kuzusu ile buluşurken hep âdeti olduğu çiçek almak üzere çiçekçi Apti'nin dükkânına geldiğinde dükkânı kapı duvar buldu. Hava yeni aydınlandığı için bi cigara içip bekleyeyim, diye düşündü. Köşedeki çam ağacının altına oturup tabakasını çıkardı, 22 yıllık tabaka tertibinin düğün hediyesi idi. Üzerinde sedef kakması ile ismi ve lakabı yazıyordu. Gaziantepi asker arkadaşı Mamed (kimlikte Mehmet yazsa da herkes ona bu şekilde seslenirdi) muzipliğini hediye konusunda da konuşturmuş, tabakaya ismi askerde hep ona seslendikleri gibi yazdırmıştı “Barbaros Yusuf” Acemi birliğinde sinekkaydı zorunlu olduğu için her gün tıraş olan Yusuf, ne zaman ki yavru vatana gidip Beşparmak Dağları'nda mevzilenince sakalı salmış, çıkan sakalların zamanla turuncu-kırmızı arası bir renk aldığını fark etmiş. Abdulkadir isimli asker arkadaşı ona kırmızı sakal anlamına gelen Barbaros lakabını takmıştı. “Eey gidinin Deli Abdulkadir'i dedi nasıl çıktıydın ulan dağ başına, aslanım benim,” dedi. Abdulkadir Kurt kendi askerlerinden biri idi ve 20 Temmuz 1974'te yaklaşık 1024 metre yüksekliğindeki dağa tırmanmış ve mayından geçince içinde paletleri hasar alan tankı orada bırakmak zorunda kalmıştı. Sigarası yeni bitmişti ki Apti köşeden görüldü. Kundurasının altı ile sigarayı söndürüp Apti'yi karşıladı.

“Nerde kaldın be ya, ağaç olduk burada be Apti.”

“Sen de ne gezersin be çavuş, karga bokunu yemeden. Rabia'ya di mi yine beklesin biraz kız, uyu dinlen zaten yorulursun akşama kadar marangozhanede.”

“Kime gideceğim başka, tabi ki Rabia'ya, Pazar bugün, bekler beni kızçem.”

“Onu diyom bende be ya, bekler kız tabi. Neyse, ne vereyim bu hafta ne istersin seç bakem.”

“Hüsnüyusuf sever kızçem ama yoktur bu mevsimde gül ver bari. Kırmızı beyaz karıştır güzelcene, tazelerinden olsun ama değişmeyelim külahları.”

“Biz de kötü mal olur mu be çavuş, sarayım hemen en güzellerinden.”

Gül demetini alan çavuş şöyle bir burnuna kadar götürdü. Sanki son nefesini alıyormuş gibi burnundan derin bir nefes aldı. Yüzünde hoşnut bir ifade belirdi. “Selametle bol kazançlar,” deyip yokuş yukarı tırmanmaya başladı.

Güneş kendini göstermiş, hava belirgin ısınmıştı. “Sıcak olsun hava kızım soğuk ve karanlık sevmez,” dedi. Rabia daha üç yaşında iken suçluğunu menenjitini geçirmiş, bir ay kadar put gibi ellerini kollarını kullanamadan yoğun bakımlarda yatmış. Doktorlar, “Ya ölür ya da geri zekâlı kalır,” dedikleri için o gün doktorlara küsmüştü. Her gün Allah’a yakarmış, Kurbanbaba’ya kurban kesmiş, fakirlere yardımda bulunmuştu ki yaradan kızını kendine bağışlasın. Bir ayın sonunda beklediği müjde gelmiş, doktorlarla arasını düzeltmesine sebep olacak o haberi almıştı, “Kızınız iyi ama dikkat edin sekel kalmış olabilir, eğer bir şey fark ederseniz hemen bize gelin.” Sekel ne idi ki? Hemen gelin dediklerine göre kötü bir şeydi. Neyse Allah sağ salim kavuşmayı nasip etmişti ya buna da şükürdü; sekel mekel neymiş onu da zamanla öğrenirlerdi.

“Sonradan öğrendik tabii sekel dedikleri kalıntı demekmiş. Nasıl böyle yağmur yağdıktan sonra çamuru kalır, yanık hastada iz kalır öyle bir şey işte. Beyin tutulumu olduğu için zaman içinde konuşmada zorluk, yürürken aksama, öğrenmede güçlük gelişebilirmiş. Ama çok şükür yaradana hiçbirini gerçekleşmedi. Benim kuzum hem konuştu hem yürüdü hem de öğrendi. Hemi de herkesten önce. Bak gördün mü okulu da birincilikle bitirip en iyi okullara bile girdi burada. İl dışı falan da oluyormuş hocaları dedi Kabataş, Galatasaray falan ama ben istemem kızım yaban ellere gitsin dursun gözümün önünde diye göndermedim. Hele bi üniversiteyi kazansın, toplarız evi barkı beraber gideriz İstanbullara, yalnız salınır mı hiç? Artık orali oluruz bizde hem kaçmıyor ya Trakya hep geliriz ata toprağına.”

Hanımı arada bu kadar bağlanma kıza evlenip gidecek çok üzüleceksin diye telkinde bulunsa da Yusuf’un hiç öyle bir niyeti yoktu iç güveysi gelmeyecekse ne işi var damadın bu evde derdi. Rabia da babasının tarafını tutar, “Evlenmeyeceğim tabi hem kim bakacak size bastonlanıp beliniz bükülünce,” diye takılırdı. Herkes gibi vakti gelince birine gönlünü kaptıracağını ve peşinden gideceğini bilse de buna inanmak isterdi çavuş. Zaten hep gerçeği gören insan muktedir olabilir mi ki mutlu olsun. Bu dünya ayazında hayal urbasına, ümit yorganına ve inanç ipine sarılmadan ısınmak mümkün müdür? Yalandan yüzümüze gülen dünyada...

Üç yıldır muntazaman buluştukları yere geldiğinde yine içi açıldı. Yaz kış demeden kapıdan girer girmez kendisini karşılayan kuş cıvıltılarını, güvercinlerin kanat seslerini çok severdi. Buralarda insanoğlunun elinden kurtulup yeşil kalmış nadir alanlardan diye düşündü. Her yerde çam ve kavak ağaçları vardı. Rabia da severdi burayı o yüzden hep burada buluşurlardı. Tek onlar değil ki sanki bütün Edirne birlik olup buraya randevu verirdi, özellikle hafta sonları çok kalabalık olurdu o yüzden. Biraz yürüyüp köşeyi döndükten sonra Rabia’yı hep buluştukları yerde bekler gördü. “Gördün mü bak yine geç geldik, kuzum gelmiş de babasını bekliyor,” dedi. Serмест bir hâlde kızına doğru adımlarını hızlandırdı.

Hemen koşup boynuna sarıldı. “Ne kadar özlemişim seni bir haftada,” dedi, “kokun hiç değişmemiş. Bu hafta yine yoğundu işler bitmiyor ki ama yine de kızımı yalnız bırakacak değilim ya hemen koşup geldim. Yine benden önce gelmişsin uyusaydın ya biraz daha,” dedi. Baş kısmından sessizce öptü. Elindeki gül demetini sessizce Rabia’ya uzattı. Ama kız hareketsiz durmaya devam etti. Dayanamayıp tekrar sarıldı ama ellerine cansız, soğuk ve sertlikten başka bir şey gelmedi. Sessizce geri çekilip baktı Rabia sanki putlaşmış gibi duruyordu. Koca kütük gibi ağırlaşan tuttuğu çiçeği tekrar koklayıp uzattı. “Bunları senin için aldım, bak çok güzel kokuyorlar, nasıl geçti bu haftan?” Kız cevap vermeden bekleyince çaresiz dizlerinin üzerine, kızın dibine çöktü başını kaldırıp mermer lahdin üzerini okudu.

Ruhuna Fatiha
Rabia TAŞ

27.11.1978-24.09.1996.

“Fırakın katresi gelmez beyane,
Velew kulna ila yevmil kıyame” *

**Kıyamet gününe kadar anlatmaya çalışsanız da ayrılık denilen meselenin
zerresini anlatamazsınız.*

GECE

Semanur Bozok Sabuncu

Perdenin aralığından sokak lambalarının ışığı giriyor. Her gece yanıp sabaha kadar sönmeyen bu ışıklar annemi hatırlatıyorlar bana. Çocukken yokluğunda korkmayayım diye aldığı baykuş figürlü kırmızı gece lambası geliyor aklıma. Annemi daha da çok özleyorum o zaman. Albümleri karıştırıyorum bazı geceler. Fotoğrafların arkasına annemin kendi el yazısıyla tek tek yazdığı notları okuyorum. İlk karnem, ilk dış partim, ilk bisiklete binişim... Her birine ilk defa bakıyor gibi bakıyorum. Bir sigara yakıyorum. Kül tablasını ararken gözüm yine komodinin üstündeki kitaba ilişiyor: Kadın Hikâyeleri.

İlişkilerimde dikiş tutturamadığımdan mı, yoksa hep terk edilişimden mi seçiyorum bu öyküleri bilinmez? Albümü bırakıp kitaba uzanıyorum. Üzerime bir yün battaniye alıyorum. Yavaşça açıyorum ilk sayfayı:

Boşluğun ortasında kaybolan gözlerim, susmak bilmeyen telefonla tekrar yuvalarına dönüyor. Uzandığım koltuktan küfrede ede kalkıyorum. Her adımında bacaklarımda derin bir zonklama. Biri eline bir balyoz geçirmiş, şiddetle vuruyor sanki. Arayan Nejat olmalı. Gün boyu akşam bara gidelim deyip durdu. Ahizeyi kaldırdığımda tahminimde yanılmadığımı anladım. Yine aynı konu. Hazırlan çikalım diye ısrar ediyor. Belli ki kurtuluşum yok. "Eee peki madem gidelim o zaman. Fazla kalmam zaten. Hemen döneriz" deyip telefonu kapattım.

Öyle yorgunum ki ütü yapmakla uğraşacak halim yok. Bir şeyler uyduruyorum üzerime. Mavi kot pantolon, üstüne beyaz bir gömlek. Duş almaya üşendiğimden losyon sürüyorum koltuk altlarıma. Yılbaşı indiriminden aldığım parfümü sıkıyorum. İlk defa kullanıyorum. Güzelmiş kokusu hafif. Hoşuma gidiyor.

Arkadaşımınla sözleştiğimiz yerde buluşuyoruz. Sokak lambalarının aydınlığında yürüyoruz. Daha önce geçmediğim, birbirine benzemeyen daracık yollar. Tek başıma çıksam bulamayacağım kadar karışık. Düzlüğün sonunda neon ışıklı bir mekân bizi karşılıyor. Duvarlarında boy boy afişler. Özellikle renkli tuvalet giyinmiş, açık saçık kadın resimleri. Altlarında kadınlara ait olan takma olduğunu düşündüğüm isimler var. Dar koridordan izbandut tipli, siyah takım elbiseli iki adamı geçip salona giriyoruz. Kalabalık. Ortam sadece siyah ve pembeden ibaret. Sahne, masalar, sandalyeler... Gözlerime film çekilmiş gibi her şeyi siyah ve pembe olarak görüyorum. Baş döndüren ışıklar. Orkestranın yüksek sesi kulaklarımı tırmalıyor. Sahnedeki tüllü elbiseli kadın Whenever okuyor.

Geldiğime çoktan pişman oluyorum. Ne işim var burada? Akşama kadar çalışmaktan canım çıktı zaten. Evde oturup dinlenseydim keşke. Arkadaşım boş bir masaya oturuyor. Bana sormadan iki kadeh şarap söylüyor. Şarap sevmem ki ben, viski severim. Şaraplardan birini iptal edip kendime bir viski söylüyorum. Yanına alakasız bir halde karides ve roka salatası... Yemeğimi yerken ortamdaki ter kokusuna karışan ağır parfüm kokusu midemi bulandırıyor. İçkileri art arda yuvarlıyoruz. Arkadaşım çoktan gözüne kestirdiği kızıl saçlı kadını masamıza davet etmiş. O anlattıkça kadının kahkahaları yayılıyor. Benim ortamdaki emanet duruşuma inat o oldukça mutlu görünüyor. Kendimle baş başayım yine. Boş gözlerle etrafta seyreliyorum. Sarhoş adamların kucığında oturan kadınlar, ağzını yayararak konuşan insanlar ve onların şen kahkahaları. İçkilerimizi yudumlarırken bir kadın dikkatimi çekiyor. Uzaktan birkaç kez bana baktığını yakalıyorum. Göz göze geldiğimizde başını çeviriyor. Bakışları yüzü öylesine tanıdık geliyor ki. Makyajın altında gölgelenmiş bu yüzü nereden tanıyorum. Zihnimi yokluyorum biraz. Çıkaramıyorum. Tanışmak istesem olur mu acaba? İçimi yiyen merak duygusu rahat bırakmıyor beni. Garsonu çağırıp kadını masama davet ediyorum. Kaçamak bakışları, ne yapacağını bilemez haliyle sandalyeye oturuyor. Yanakları al al. Çekindiği her halinden belli. Oysaki bu işi yapan kadınların çekingen olmayacağını düşünüyorum.

-Ne alırdınız?

-Kırmızı şarap.

Bu ses. Tanıyorum ama çıkaramıyorum.

-Adınız neydi acaba?

-Müjgân.

-Affedersiniz Müjgân Hanım sesiniz, yüzünüz tanıdık geldi. Sizi birine benzettim sanırım.

-Aslında benzetmediniz Doktor Bey, doğru hatırladınız. Ben Ağaçören'den Müzeyyen. Beni burada görmenizi istemezdim doğrusu. Sizi görünce şaşırđım. Ne yapacağımı bilemedim ilk önce. Çıkıp gitmeyi düşündüm. Ekmek parası mecburen kaldım.

-İyi de Müzeyyen ne işin var burada senin? Yatılı sağlık lisesinde okumuyor muydun o zaman? Babaanneni kontrole getirdiğinde muayene odasından çıkmak istemeyişini, Sağlık broşürlerini okuyup sürekli sorular soruşunu, okuyup doktor olacağım, deyişini hatırlıyorum.

-Olmadı işte Doktor Bey. Her şey yarım kaldı. Babam okul masraflarını bahane edip okumamı istemedi. İlk gelen kişiyle evlendirdi beni. Kocamın hali vakti yerinde değildi ama dert etmedim. Sırım gibi delikanlıydı. Sevmiştim onu. Ben de haftada üç beş gün temizliğe gidiyordum. İyi kötü geçiniyorduk işte. Kimseye muhtaç değildik en azından. Huzurum fazla sürmedi. Akşamları iş çıkışı kocam eve geç gelmeye başladı. Ses etmedim ilk zamanlar. İş sabaha karşı sarhoş gelmeye varınca araştırdım biraz.

Kahveci Hüseyin'in yerinde sabaha kadar kumar oynadığını öğrendim. Ben ev alırsız diye temizlikten kazandığımı biriktirirken meğer o parayı kumar masalarında yiyormuş. Dünya başıma yıkıldı tabii. Beni kumar borcuna satmış olduğunu öğrenmem bardağı taşıran son damla oldu. Karnımda bebekle kalakaldım ortada. Burası fena bir yer değil. Şarkımı söylüyor, müşteriyle birkaç kadeh içip evime gidiyorum. Kimsenin daha fazla bir beklentisi yok. Tek başıma oğlumu büyütme çalışıyorum işte böyle.

-Üzüldüm doğrusu Müzeyyen. Keşke o zaman yanıma gelseydin. Senin için bir şeyler yapabilirdim belki.

-Feleğin sillesini yedim bir kere. Böyle gider artık. Üzülmeysin. Her şeye rağmen karşılaştığımıza memnun oldum. Hediye ettiğiniz mürekkepli kalemi ve ajandayı hâlâ saklıyorum. Ara ara yazılar yazıyorum oraya. İçkim bittiğine göre bana müsaade artık. Fazla oturdum burada, patron kaş göz etmeye başladı.

Müzeyyen bir içki daha söylememe fırsat vermeden çekiştirdiği elbisesinin uçlarına basarak uzaklaştı masadan. Dar karanlık koridorda kaybolana kadar arkasından baktım. İdealleri olan meraklı ve heyecanlı bir kız çocuğuydu Müzeyyen. Hayat bazılarına fazla acımasız oluyordu. Yaşamın acı gerçeği boğazıma takılıp kaldı. Sarhoş olmuştum. Acıdan mı içkiden mi bilmiyordum. Sallanarak kendimi dışarı attım. Karşından gelen ilk taksiyi çevirip eve döndüm.

Kitabı sessizce bıraktım. Kapaktaki ismime baktım uzun uzun. Çocukluğum, annem tarafından terk edilmiş olmanın verdiği eziklikle geçmeseydi nasıl olurdu bu hikâyeler?

Ben aslında tüm hikâyelerde kokusunu unuttuğum, sesini yitirmiş annemi arıyordum. İçim titredi. Gece, karanlık kanatlarını takıp üstüme çörekledi.

HAYDİ

Sibel Oğuz

Küçük, beyaz bir kâse; içinde birbirinden büyük üç tane erik duruyor, daha doğrusu dinleniyorlar. Güneş, halının üzerine tuhaf figürler çizerken küçük kız kâsedeki yeşile doymuş erikleri yere serpiştiriyor. Bahar bütün anaçlığıyla odayı kuşatmış. Kız, bu tekrara o denli alışmış ki kararından pişman olmuşçasına geri topluyor. Papaz erikleri kilisenin bahçesinden mi koparılmış yoksa cennetten mi kovulmuş orası meçhul. Kız, erikleri ağzına götürüp sonra büyük bir pişmanlıkla ya kâseye hapsediyor ya da kısa bir süreliğine azat ediyor. Görünen o ki erikler meyve özelliğini çoktan yitirmiş, insani vazifeler yüklenmiş birer yaratığa dönüşmüşler. Bakanların gözünde statülerini korusalar da küçük kızın dünyasında sırasıyla baba, anne ve bir kız çocuğuydular. Erikleri tartışmaya tabi tutuyor, aşağılıyor, yeri geldiğinde yücelterek kutsuyordu. Birbirlerine çarpmaktan yorulan erikler, hassas yerlerinden aldıkları darbeyle haliya yapışkan, renksiz, kokusuz bir ıslaklık bırakıyordu. Elinde olsa bu günlük dünyayı durdurursa, erikler onun etrafında pervane olsalardı. Bunu düşünerek iç geçirdi. O sırada annesi giyinme odasından seslendi:

"Haydi, çıkıyoruz." Küçük kız duymak istemedi. Bu hareketi anne-babasından öğrenmişti. Sağırılık doğuştan olduğu gibi sonradan da gelişebilirdi. Bu vurdumduymazlık sıklıkla evde körebe oyununa kadar varırdı. Kız ses çıkarmadı. Erikler yuvarlandıkça kahkaha attı, kahkaha attıkça sesler uzaklaştı. Duvardaki ayna vasıfsız bir eleman gibi duruyordu. Döndü, kendini seyretti. Sinsi gülüşü aynanın yüzeyine çarpıp dağıldı, yere düştü, parçalandı.

Anne giyinme odasından çıktı. Kızıyla olan mesafe bir koridordan ibaretti. Küçük kızın annesini duymamak gibi bir bahanesi kalmamıştı. Anneliğe özgü kararlı bir ses tonuyla "Haydi!" dedi. "Erikleri topla. Sen okula, ben hastaneye, baban ise işe geç kalacak." Annenin sözlerinde toplu bir eylem vardı. Küçük kız harekete geçmek istemiyor, avare avare davranarak okula gitmemek için kendince zaman kazanıyordu. Dünya üzerinde bütün oyunların kuralı vardı. Hepsini kazananı ve kaybedeni olmak üzere ikiye ayrılırdı. Galip ile mağlup, birbirinin olmazsa olmazıydı.

Geçen gün anne-babasının ayrılık konuşmasına şahit olmuştu. Yaşadıkları evin kime kalacağı, kendisinin ise annesiyle mi yoksa babasıyla mı yaşayacağı tartışma konusu olmuştu. Kafasında bir şeyleri bölüyor, çarpıyor fakat bir sonuca varamıyordu. Hayatta paylaşılamayan ne çok şey varmış, dedi.

Bu konuşmalar esnasında küçük kız uyuyordu. Anne-babası onun bilmem kaçını rüyasında olduğundan emindiler. Oysa akşam olur, çocuklar dünyaya gözlerini kapatır, kulakları büyür, devleşir, duyulmaması gereken ne varsa sırlı dünyalarında saklamak üzere işitirlerdi.

Bu yenilginin bir intikamı olmalıydı elbette. Şimdi oyunu kuralına göre oynama zamanıydı. İşe, ona seslendiklerinde onları duymamakla başladı. Yeri gelecek körebe olacak, kimse saklandığı yerden bulamayacaktı onu.

Bunları düşünürken erikleri bilmem kaçını tekrar ile kâseye koydu. Annesi sesini iki belki de üç kat yükselterek odaya girdi. Haydi, dedi. Köşeye sıkıştığının farkındaydı. İçinde bir süreliğine kara böcek olma isteği geliştirdi. Bir sabah büyük bir utançla uyanacak, evde kaybolduğuna dair bir telaş başlayacak. Anne, kızının yatağında hareketsiz duran böceği görünce çılgın atacak. Bahçeli evin onlara uğursuzluk getirdiğine dair en ufak bir şüphe duymayacaktı.

Annesi böceğe yaklaşmaz, el süremez... Niyeti Samsa olmak değildi elbet. Bir süreliğine de olsa ailesinin yüreğine korku salarak, onları almış oldukları karardan vazgeçirmeyi. Fakat Tanrı'ya sesini duyuramadı. Kulak tıkamanın insana özgü olmadığını düşündü.

Son uyarıyla otoriteye güç yetiremeyeceğini anlamıştı. Yerinden kalktı, seri adımlarla pencereye doğru yürüdü. Annesinin tembihini ihlal eden bir hareketti bu.

Küçük kız, umursamazlığına, sağırlığına, böcek olma isteğine rağmen çantasını sırtlanmış, kapıdan çıkmak üzereydi. Son kez aynaya baktı, bir böcekten çok daha fazlasıydı.

Annesi çıkarken bir ayrıntıyı kaçırmıştı. Birkaç dakika önce kapandığından emin olduğu pencere ufak hareketlerle perdeye dokunuyordu, sezdirmeden, sinsice belki de haince. Fail dudak altından güldü ya da gülümsedi. Ayaklarını sürte sürte yürüdü.

Unutmak bilinçli bir eylemdi belki de. Sessizliği fırsat bilen bir sokak kedisi camdan içeri atladı. Yerde birbirinden farklı yerlerinden yaralanmış erikleri görünce keyiflendi. Erikler patilerinin arasında evin köşelerini dolaşiyor, yeniden döşemenin üzerinde bir araya toplanıyordu.

Oda bütün mahremiyetiyle ve korunmasızlığıyla onundu. Nesnelere büyük bir merakla inceledi, öyle ki her eşyanın üzerinde parmak izi olmasa da ayak izi vardı muhakkak. Suçlu bir kedi için bu deliller oldukça can sıkıcıydı.

Ömrü sokaklarda geçen kedi, ilk defa gördüğü nesnelere kafasında anlamlandırmaya çalışsa da başaramadı. Pembe renk sandalye, üzerinde aceleyle çıkarılmış bir kazak ve arasına ayrıca konulmuş bir kitap vardı. Bir sokak kedisi bir kitaba ancak bu kadar yabancı olabilirdi. Eşyalarla kafasında hiçbir bağlantı kuramadı. Eski evindeki divanla buradaki sofa küçük benzerlikler gösteriyordu neyse ki. Üzerine zıpladı, sofa yumuşaktı. Bu anın keyfini çıkaracaktı. Uzandı, kuyruğunu havaya dikti. Zaman kedi için an olmaktan çıkmıştı. Hiçbir güç onu girdiği cennetinden kovamazdı. Geleceğine dair hayaller kurmaya çoktan başlamıştı. Evvela bir fare bulmalıydı. Hiç olmadı böcek. Dişleri gıcırda, iştahı kabardı. Kuyruğu bu anın ritmiyle sağa sola kıvrıldı. Bu şarkı, bu buluş, bu sahiplenme...

Rüzgâr, kedinin girdiği pencereden olanca hızıyla içeri doluyordu. Önce perdeler canlanmaya başladılar. Rüzgâr, hafife aldığı her şeyi sallayıp duruyordu. Yerde yaşam mücadelesi veren erikler akımla beraber döşemenin üzerinde tuhaf ve benzersiz oyunlar sergiliyordu. İzleyici, senarist, yapımcı uzandığı yerden doğruldu. Kuyruğu yumuşadı, bakışları sertleşti, canı sıkıldı. İlkte yaşam belirtisi olmayan bu odada bir anda her şey harekete geçmişti. Rüzgâr hızlandı, sandalyenin üzerindeki kitap yere düştü. "Vahşetin Çağrısı" bir kitap kapağının ötesinde korku ve tehlike getirmişti. Ölüm hiç bu kadar yakınında olmamıştı. Köpeğin kılıç gibi dişlerini yumuşak karnında hissetti. Bir an önce içeriye girdiği pencereden dışarı atmalıydı kendini. Zıpladı, hamle yaptı. Rüzgârın daralttığı pencereden zor bela çıktı. Çıkarken kuyruğunu içeride bırakıp özgürlüğüne gülünç bir kedi olarak devam edecekti.

Anne, elinde anahtar, aklında bölme işlemi, yanında okuldan aldığı kızıyla kapıyı açtı. Anahtar eskisi kadar istekli değildi. Yıllarca bu kapıyı açmamış, dışardan bu eve hikâyeler taşımamış gibi zoraki döndü. İki hamlede açıldı kapı. Küçük kızın Samsa olma isteği hâlâ aklını bulandırıyor. Annem böceklerle dokunamaz... Zihninde babasının susmak bilmeyen sesi. "Hafta sonları seninle geçirsin, yasak koymuyorum ya!" O akşam erkenden uyumasaydı, bunlar başına gelmeyecekti. Uyku bazıları için zorunlu bir dinlenme, bazıları için ise karar verme anıydı. Küçük kız doğrudan eriklerin olduğu odaya geçti. Mevsim meyveleri bıraktığı yeri çoktan terk etmiş, her biri bir köşede kaybolan diriliklerine hayıflanıyorlardı. Halının ortasında siyah beyaz, yer yer gri bir kuyruk, ev halkını, senaryosunu küçük kızın yazdığı oyuna davet ediyordu.

Küçük kız pencerenin kulpunu çevirdi ve alabildiğine bağırdı, niyeti annesini bu faili meçhul cinayete ortak etmekte. Anne, halının üzerinde kıvrılmış başıboş kuyruğu görünce pencereye dönerek çılgık attı. Her şey olması gerektiği gibi hareketsizdi. Cam kapalı, perde yere doğru süzülüyordu. Şimdi aile üyeleri kuyruğun sahibini arayacak, tedirgin olacak, alınmış bir kararı bir süreliğine erteleyeceklerdi. Anne telaşla işten gelmek üzere olan kocasını aradı. Kız, kafasında bölme işlemi kuruyordu. Bir bölü iki, eşittir? Sessizce güldü ya da gülümsedi. Böcek olma isteğini kabul etmediği için Tanrı'ya bilmem kaç tekrarlar teşekkür etti. Aksi hâlde kuyruğu kopmuş bir kedinin midesinde sonsuzluğa uğurlanacaktı.

İÇİNE DÖNMÜŞ KIVRIM

İ. Usame Yördem

“Rahatım bozulsun diye okudum.”

Cioran

Acaba sen ölsen, tam şu an ölsen, nasıl hissederdim baba?

Bir gece bunu düşündüm. Gündüzlerin en kısa, içimin en karmaşık olduğu bir dönemden geçiyordum. Yılın en uzun gecesini yaşamıştım yumruklarını sayarken ve ölüm ile seni aynı kefeye koyarken. Önceleri bu konuda annemi düşünürdüm hep. Sana yıllarca katlanan annemi. Bir anda hayatının orta yerine girdiğin ve hayatını hapishaneye çevirdiğin annemi. Eksik yeriyle dünyaya bulaştırdığın annemi. Annesiz büyüdüğün çocukluk yıkımlarının sorumlusu kıldığın annemi. Her gece yok saydığın, gözlerinin içine bakmaktan, ona bir şeyler anlatmaktan imtina ettiğin annemi. Yatağında sağa döndükçe gördüğün, göğsü inip kalkan annemi. İkimizi büyüten ve hepimizi büyüttükçe küçülen, un ufak olan annemi. Nasıl anlatırdı acaba bana, senin artık bir daha olmayacağını? Bir anne, çocuğuna nasıl anlatır babasının artık olmayacağını? Sana bir şeyin olmayacağını anlatan biri oldu mu hiç baba?

Annemle aranızda, görücüden çok görüldüden ibaret olan evlilik, bir bukağı gibi boynundaydı annemin. Gözden çıkarılan bir çocuk olarak gelmiş ve seni görmüş. Aranızdaki evlilik böyle bir şeymiş. Birbirini görmeyen insanların birbirlerini görme merasimiymiş yani. Bu merasim sonrası başlamış bildik karın ağrılarına alışma süreci. Yan yana durup uzaklara dalmalar, uzaklarda bir anının kollarına sığınmalar yahut bu türden acı verici, hayattayken dahi hayatta değilmişçesine davranım biçimleri olmuş annemin. Bu biçimler en çok ders kitapları, okul önlükleri, saç tokaları olarak belirmiş ve koyu bir çaresizliği onun içine yerleştirmiş. Bir yere ait hissetme çabaları olmuş. Uzaklara dalan gözleri, okul yollarını gözlemiş. Biz onu, yanımızda sanıyorken bambaşka bir yerde belirmiş o. Peki ya biz, biz neredeydik, bir evin içine dahi sığmazken, evimizi dünyaya sığdırmak isteğiyle yanıp tutuşuyorken biz neredeydik babacığım? Sen üçlü koltukta yatarken, durduk yere geçirirken, boğazını temizlerken ve yemekten kalktığın anda yemeği beğenmez ve suratını ekşitirken, bizden uzaklaşan annemi, mutfakta, iki tencere arasında bırakırken, bir arada ama çok uzaklardayken biz neredeydik?

Eve dönmek, bir hissi alıp uzaklara fırlatmak ve o hissini geri gelmesini beklemek gibi bizi rahatsız ederken, o günlerde hep eve dönerdi, bilmem hatırlar mısın?

Gündelik işlerimizi yapardık bu hengâmede. Sen işe, ben okula. Gidip geldik bir süre. Peki annem? İki oda arasında gidip gelmekten, mutfakta ağ tutan bir örümcek misali kalmaktan başka nereye gitti, nereden geldi? İnsanın, gideceği, döneceği bir yerinin olmaması ne demektir baba?

Bizi memnun etmeyen şeyleri düşündüğümde, yumruklarını saymayı bırakmıştım. Dışarıdan erken dönmüş, odama kapanmış ve mutsuz eden şarkılar dinlemiştim. Nefes alıyordum ve ne yazık ki hayattaydım. Hayatı sevmiyor değildim ancak ona çok da bayılmıyordum. O gün, seni upuzun bir ölümlle anarak baktım kirli camdan. Oradaydın baba. Yılın en uzun gecesini o gün yaşadım. Hiç sabah olmayacaktı gibiydi. Ödünç ve kendine yetemeyen sesli eşyaları oynuyordum. Bir süre sallanan bir dişle oyalanmışsan, bunun ne anlama geldiğini bilirsin. Suda aksini görüyor insan, böyle zamanlarda. Duruyorsun ve bir şeylerin geçmesini bekliyorsun. Bir türlü geçmiyor. Benimse tüm bunların yerine televizyonda öpüşenleri gördükçe kapanan gözlerim, senin iç çektikçe yüzüme indirdiğin yumrukların, ağzımdan fırlayıp ayağımın dibine düşen dişlerim, içimde yuvarlandıkça beni alt eden sessizliğime dönüşüyordu. Yalnızca duruyor, bekliyordum bense. Duruyorduysam neyi bekliyordum baba?

Anlamlandıramıyordum bizi. Ama yine de baba, ölü bir babam var demekten kendimi alamıyordum. Üstelik hayattaydın. Ölümünü tasarlıyordum içimden. Ölseydin, iki yabancı gibi vedalaşacaktık seninle. Sessiz, tedirgin ve eğreti duracaktık. Yerini yadırgayan bir şeye dönüşecektin sen. Laf olsun diye “görüşürüz babacığım” diyecektim sana. Seni bir yere iyice saklamanın iyi bir fikir olacağını düşünerek sırasıyla sana toprak atan insanların nasırlı elleriyle konuşup “baba, baba, baba, kalk yerine yat” diyecektim, yumruklarına misilleme olsun diye. Olduğun her yerden kaçacaktım. Eve döndükten sonraki günlerde annemle bir başımıza kalmanın ağrısına bulanacaktık ikimiz de. Eksik bir şeyin duygusu dolanacaktı içimize. Bir sehpanın üstündeki dantelin bile kaldırıldığında izi kalıyor çünkü baba.

Seni, yerinde bulabilme ihtimalim olur diye yatak odasından içeri bakmayacaktım bir süre. Bir süre her şey iyiymiş gibi değil de bir süre hiçbir şey kötü değilmiş gibi gelecekti. Toparladığımız, dağıttığımız, bir araya getirmek için uğraştığımız ve yıldığımız bütün anıları, bir araya getirip onlardan bir şey yapacaktım. Taziye dileklerini alacaktık annemle. İnsanların üzüntülerine üzülecek, seninle olan güzel hatıralarına baş eğecektik. Misafir kabulleri, eş dost paylaşımları, gelişler, gidişler, iyi biriydiler, keşkeler, ağlamalar ve teselliler kuşanacaktık. Teskin edici cümlelerimizi, içimize atacaktık. Yılın en uzun gecesini geride bırakmışızdır diye gözlerimi açacak ve anneme dönüp “geldik sonunda anne, uyan artık” diyecektim. Yarattığın kâbusu bu şekilde döve döve ezecektik.

Tanışık biri olunca daha ağırsak olacaktı belki de ölüm, daha fazla ölüm gibi gelecekti. Yine de tanışık değilmişsin de bir yabancıymışsın gibi düşünecektik. Öyle ya, belki de sahiden böyleydik üçümüz, bir evi paylaşan üç yabancı.

Seni ve geride bıraktığın her şeyi siyah bir torbaya doldurmaya başlayacaktık, birkaç hafta içinde, vakit kaybedersek geri döneceğinden korkarak. Kitaplarını, yamalı ceketini, aşınmış gömleklerini, teki kaybolmuş çoraplarını, uzak akrabalarını, dış fırçanı, imamesiz doksan dokuz taneli tespihini, mevsim fark etmeksizin giydiğin ağzı açılmış ayakkabını dolduracaktık torbaya. Torbanın içine attığımız her eşya, üstümüzden bir ağırlık kaldıracaktı. Azalacaktık, rahatlayacaktık. Tüm bunları yaparken annemle göz göze gelmemeye çalışacaktım. Ölüm perdesini aramıza geçirmişiz de perdeyi çekince ikimizden biri sana imrenir ve ölür diye düşünecektim ben. Bana söylemeni istediğim birçok şeyi dillendirecektim içimden, esasında söylemeyeceğini bilerek ve hiçbir zaman söylemeyeceğini de düşünerek. İnsanın uman yanlarını besleyesi, insanın bazen kendine sarılası geliyor baba. Seni ummak beni yorsa da yolda gördüğüm bir kaldırım taşıyla aynı duyarsızlığı paylaşmayı istemiyor olmaktan dolayı olmayışının dilini ezberlediğimi düşünecektim. Yoldan geçmenin ve herkes gibi birine dönüşmenin sessizliği dolacaktı evimize. Eksilen eşyalar, azalışın ne olduğuna tanık kılacaktı bizi. Çift kişilik bir yatakta tek başına yatacaktı annem. Sen varken de tek başına yatıyor olmasından başka bir yatışla.

Beni anlamalarını istediğim insanlar kuracaktım kafamda. Zamanla sesini aradığım, andığım her şeyi katlayacaktım zihnimde. Kapı açışındaki sesini. Telefona cevap verişindeki sesini. Sustuğundaki sesini. Bana, uzun uzun bakıp bir şeyler anlatmak isterken kıvrandığın sesini. Takındığın tavrının beni alaşağı ettiği sesini. Anneme bağırdığın, annemi dövdüğün sesini. Bir boşlukla eşdeğer manaları yarattığın, hayatımızın her alanına sana ait şeyleri bıraktığın tasmalarının sesini. Bizi yuttuğun kuyunun, bizi muhatap kıldığın boşluğun sesini. Unutacaktım seslerini yavaş yavaş yavaş. Böyle böyle bitirecektim seni baba.

Bir kitaba ortasından başlayacaktım. Hayatı senden ibaret sanmalarımı azaltacaktım. Bir anda bırakılmıyorsun baba. Bir anda bırakılamıyor. Beni dizginleyen, beni dürtten, beni engelleyen bir şey olmayacak ve ben, olmamanı isteyerek olacaktım. Var olacaktım, yokluğunun yankısını işite işite. Belirsiz, parçalı, onlarca anı hücum etmezse bana, üstesinden gelecektim, senin rengini yitiren seslerinin.

Günler geçmiş olacaktı ve ben, çok iyi bir günümde, sırf daha kötü hissetmen adına gelecektim mezarına. Biliyor musun baba, sana bir mezar taşı dahi diktirmeyiz. Bunu konuşmayacağız ama yine de bu konuda konuşmadan dahi annemle anlaşırız gibi geliyor bana. Niçin olmasındı bu?

Sana geldiğimde, mezar taşlarının arasında gezinirken, oradaki herkes gibi gelecektin bana. Aynı hissettirecektiniz. Sen ve mezarlığın sağ girişinde, köşedeki gömülmüş adam, ilerideki kimsesiz çocuk, kapı girişindeki yaşlı kadın, çığın altında kalan genç, aynı olacaktınız benim gözümde. Duygusuzluğun olduğu bir duyguyu pay edecektim aranızda. Garip gelecektir sana, ürkünç yahut fena gelecektir. Ama böyle işte babacığım. Ölmek, biraz da aynılaşmaktır.

Sayıkladığım bir hayatım olacaktı sonra. Geride bırakacaktım ileriye. Yontup senden ibaret şeyleri, kendimi doğuracaktım yeniden. Dönüp içime “biraz da aslında senden kaçtım” diyecektim. Yalnız kalacaktım bir süre.

Evden ayrılma kararı alacaktım, yılın en uzun gecesinde, en uzun planlamayı yapmış olduğumu varsayarak. “Birkaç yalnız bir aradayken de yalnız mıdır yahut yokluğun bir varlığı var mıdır?” türünden sorulara kafa patlatacaktım. Varoluş sancıları, kanayan bir boşlukla beni bir tutacaktı. Bunu düşündükçe mahalledeki ayakları ters dönen herifi ansıyacaktım. Hep onu gördüğümü, onunla aynı otobüse bindiğimi, ayaklarıma çarpan ayaklarını ve onun ayaklarının ayaklarıma çarptıkça ayaklarımın yamulmaya başladığını sandığım hissine bulaşmış bir ağrıyı ansıyacaktım. Bu ne tuhaf bir şey baba. İnsan, bulaşıcı hislere böyle çabucak yenilir mi?

Gençliğimi yitirdiğimi zannettikçe senden sonra olacak iyi ve güzel şeyleri düşüncektim, iyi ve güzel şeyler varmışçasına. Sanki sen gittikten sonra her şey iyi ve güzel olacaktı gibi gelecekti bana. Sana inat davranışlara yönelecektim. Dolabı beş kere açıp kapatmak gibi. Bunu, sırf sen sinir ol diye yapsam da artık sinir olup olmadığını bilmeden yapacaktım. Aç, kapat. Aç, kapat. Aç, kapat. Aç, kapat. Aç, kapat. Peş peşe ve tam beş defa yüzüme inen tokatların gibi açılıp kapanacaktım. Annem, ikimizin arasındaki uçurumdan beş defa düşecekti. Beni alacak, hallaç pamuklarına saracak, cam fanuslarda saklayacaktı.

Dünyanın telaşına, kalabalığına karışacaktım. Senin bütün güvensizliğin valizimi dolduracaktı, sen yokken bile. Yokluğun, büyüyen bir şey olarak yakalayacaktı beni kapı ağzında. Yatak odasıyla barışmadan gidecektim baba.

İki sokağı geride bırakırken ayakları birbirine bakan adamın, ona acınmamasını isteyen bakışlarını görecektim ve buna acıyacaktım asıl. Aynı bakışları kuşanacaktım belki. Belki havsalamda bir mayın patlayacak ve gerisingeri eve döndürecek beni. Belki o adama baktıkça içimde, birbirine geçen şeyleri ansıdığım gibi gidecektim. Bilmiyorum. Yine de ağır yanım, kapıyı yumruklamayı geçirebilir içimden. Teki, ötekinin üstüne binmiş kapı önü terliğine bakabilirim uzun uzun. O haberin hiç gelmediğini, ilkin o zaman anlarım işte baba. Sabah, aynaya baktığımda senin suratını görürüm. Senin, benim için ölmüş ancak yine de hayatın içinde dolaştırmış olduğun suratını. Ölümü görürsen, ölünü görürsen ne hissederdin babacığım? Ve babacığım, kendini hiç ölü düşünüyor musun?

AVUÇLARIMDA BİR KUŞ ÖLÜSÜ

Serap Kılınçoğlu

Kitaplığımın başındayım. Henüz bitirdiğim kitabı yerine bırakıyorum. Ruhum okuduklarımı sindirmeye çalışırken gözüm de diğer kitapların üzerinde dolaşiyor. Parmak uçlarımı sırasıyla sırtlarında gezdiriyorum. Kitaplarla hemhâl olmanın anlatımı, bir nevi onlara ne kadar müteşekkir olduğumun bendeki tezahürü.

Yeni bir kitap seçip hemencecik okuma isteğimle cebelleşmekteyim. Okuma açlığı diye adlandırdığım bir durum bu. Bir misafiri uğurlamadan diğerini davet etmek doğru değilse bir kitabın ardından hemen başka bir kitaba başlamak da doğru gelmiyor açıkçası. Okuduklarımın beni ne ölçüde sarstığı ile doğru orantıda ürperti hissederim. ‘Korku’ demek daha yerinde olacaktır. Bu ürperti korkunun habercisidir. Neyin korkusu peki? Epeydir korku içerikli bir kitap da okumamıştım üstelik.

Nedir beni korkmaya sevk eden durum? Kitapta okuduklarımı ilk kez duyuşumdan mı? Duyduklarımın kitap sayfalarında mühürlü oluşu mu? Bu mühürlenişle kendi fikirlerimin onaylanmasından gelen bir kibire mi kapıldım yoksa? Kibir diyemem çünkü kibirli insanların onaya ihtiyaç duymadığını bilirim. Kitaplardan ve de kitaplığımın başından niçin ayrılamıyorum o hâlde? Bu endişe de neyin nesi. Bir adım öteye gidersem tüm okuduklarımı unutacağım sanki. Kitaplar, raflarda tozlanacak diye ödüm kopuyor.

Zaman, acımasız bir süratle yol alırken ben de bu sürate kendimi kaptırıp bütün kitapları okumayı isterim. Öyle ki bir beşerin azami ihtiyaçları neyse onlar olsun kâfi, derim kendi kendime. Zaman son sürat ilerliyorsa ben de son sürat sayfalarda ilerlemek isterim. İsterim ki zamanın unutturucu etkisine inat, öğrendiklerimin hepsi aklıma kazınsın. Zamanla unutmayı bile unutmalıyım yani. “Bu işler aceleye gelir mi hiç.” “Acele eden yolda kalır.” Okuduklarımdan bu cümleleri anımsayınca az da olsa rahatlıyorum.

“Fikirlerin cilalanması,” diyordu bir diğer kitapta. Yılların sararttığı sayfalarında hece hece yazılı sözcüklerin hiçbiri tozlanmamış bak. Ben okudukça her hecesiyle kalbimi nasıl da cilalayıyor. Tekrar tekrar teşekkür ediyorum kitaplara. Tekrar tekrar özür diliyorum onlardan, korku ve endişe duyduğum için. Korunaklı limanlarda korku ve endişeye mahal olur muydu. Hepsinin sırtını bir daha sıvazlıyorum.

Korku...

Korkunun dizginlerini ele geçirmek için ne yapmalı peki, diye soruyorum kendime.

Bu soruyla kendimi tekrar sorguya çekiyorum. Parmak uçlarım hâlâ kitapların sırtında. Aklımın her köşesinde takılı soruların çengelini çözmeye çalışırken parmağım bana bir kitabı daha işaret ediyor. Parmağımın işaret ettiği kitap korkuyu anlatan bir kitaptı. Bu bir tesadüf mü? Korku içeren her şey niçin beni kendine çekiyor? İçine düştüğüm bu duyguyu sorgulamaya başlamak kaçınılmaz oluyor bu durumda. Uzun süredir kaçamıyordum da zaten. Şimdi, şu anda, meseleyi çözüp bu ayak bağından kurtulmalıyım.

Daha gerilere gidiyor ve çocukluğumdan bu yana bende iz bırakan olayları tekrar tekrar düşünüyorum. Küçük yaşına rağmen annem söylediği şu cümle hâlâ kulaklarımda yankılanır: “Bu kadar çok gülmeyin, başımıza bir felaket gelir.” Bu cümleyle öğrendim sanırım korkuyu. Gülmek ve felaket sözcüklerinin bir arada ne işi olur. Parmak uçlarımdan yukarıya doğru bir zonklama başladı. Dişlerimi sıkıp gözlerimi kapatıyorum. Hasan geliyor hemen yanı başıma. Sana demiştin, diye fısıldıyor. Dönüp ona bakıyorum. Yanında Zeynep var, o da gelmiş. Bana bakıyorlar. Konuşmamı bekliyorlar...

O gün gülmeseydik, gülmeseydik, o da gülmeyecekti. Böylece felaket avuçlarımdan damarlarıma girip de ömür boyu kanımda dolanmayacaktı. Önce Hasan başlatmıştı. Sus artık, desem de Zeynep de ona katıldı ve sonra da o.

Onlara tembih edilmemiş miydi yoksa tembih mi tutmuyorlardı? Gülünce hemen geliveren felaket, bazı gülüşleri görmüyor muydu demek. Bilseydim, bunu bilseydim eğer, yani görmediğini, ellerimle yüzümü kapatır ve öyle gülerdim. Geceleri yorganı başıma geçirip felaketi beklerken titreyeceğime Hasan’ı aklıma getirip katıla katıla gülerdim en azından.

Hep o maymun suratlı Hasan’ın yüzünden oldu her şey. Zeynep’le aynı sırada otuyorduk. Öğretmen tahtaya dönüp ders anlatmaya başlayınca Hasan da bizim sıraya döndü. Kaşla göz arasında dilini üst dudağının içine koyup gözlerini ayırdı. Başını sağa sola sallıyordu. Ellerini kıvrıp koltuk altlarına koyunca da tam bir maymun olup çıktı. Zeynep de birden maymun sesi çıkardı. Birdi, iki oldular şimdi. Gülme, dedim ona, bari sen yapma. O güldükçe ben avuçlarımı sıkıyordum. Bu kadar gülecek ne vardı sanki. Bir keresinde yine sıkıştım böyle, o, yine gülmeye devam etmişti.

Şimdiki aklımla düşünüyorum da bu kadar avuçlarımı sıkacak ne vardı. Canımı sıkıyorsa ne gerek vardı bu kadar. Ah, nasıl da kızıyorum kendime! Ama o zamanlar ben Hasan’la Zeynep’e kızmıştım: Bu kadar gülecek ne var!

Öğretmeni idareden çağırdılar. Giderken tebeşiri de elinde götürdü. Ne vakit elinde tebeşirle çıksa sınıfa döndüğünde yüzü alt üst olurdu. Öğretmenin felaketini tebeşirden mi bilmek gerek? Apar topar gitmesine rağmen kapıyı kapatmayı ihmal etmemişti. Kapı kapanır kapanmaz bizim maymun, sevinçten sıranın üstüne çıktı. Oradan yere zıpladı. Hasan daldan dala uçuyordu şimdi. Yapma, şimdi gelir, dedim. Hemen gelmez ki, dedi. Nereden biliyorsun, dedim.

Bak, çanta yok, dedi. Demek felaketin bir de çantası vardı! Topladığı gülüşleri çantada biriktiriyor ha! Zavallı gülcükler, o karanlıkta, havasızlıktan can veriyorlardı.

Gülmeyin şimdi gelir, dedim yine. Ne diyorsun kızım sen, dedi Hasan. Belli ki işi uzun öğretmenin. Çantasını da aldı görmedin mi, dedi. Öğretmen değil, felaket gelirse ya şimdi, dedim. Yüzüme baktı aval aval. Var gücüyle maymun çığılığı attı sonra da. Bütün sınıf gülüyordu şimdi. Dişimi sıktım gülmek için. Sınıfın içi uğul uğul...

Eğildim avuçlarıma sessizce, sen gülme sakın, dedim. Bir iki kıpırdandı avucumda. Avuçlarımda tuttuğum bir kuş yavrusuydu. Sakın ha. Gelir bak, dedim. Cik, diye çıkardı usulca...

Parmaklarımı, dişim sandım bir an. Ben dayanıyorsam o da dayanır diye düşündüm. Dayanamadı. Avuçlarımdaki gülüşün hık diye can vereceğini hiç düşünmemiştim. Önce çenem gevşedi, sonra parmaklarım. Zeynep susmuş, bana bakıyordu. Maymun korkup ormanın derinliklerinde kayboldu. Hasan geldi sonra yanıma. "Sana öğretmen gelmez, dedim kaç defa. Bir kerecik uçursaydık kuşu sınıfta." derken bana kızıyor muydu, o da mı korkmuştu anlayamadım. Demin uğul uğul olan sınıftan şimdi çıt ses çıkmıyordu. Tam bir ölüm sessizliği. Tüm sınıf avuçlarıma bakıyordu. Bense avuçlarımda yavru bir kuş ölüsünü tutuyordum.

Yavru kuşu, okul bahçesinde bulduğumuzda yuvasından düşmüştü. Haylazın biri de alıp yuvasına koyacağı yerde yuvayı bozmuştu. Dersin birinde öğretmenimize sormuştuk bu durumu. Annesi gelmez artık cevabını alınca eve getirmiştik yavruyu. Biraz büyüyünce sınıfa getirmeye karar vermiştik. İlk uçuşunu okul bahçesinde yapsın istemiştik.

Hasan haklı çıkmıştı. Öğretmen ders sonuna kadar gelmedi. Onun yerine felaket geldi. O gelmedi aslında, ben çağırdım onu.

Öğretmen gitmeseydi. Giderken çantasını almasaydı bari. Hasan maymun olmasaydı, Zeynep ona gülmeseydi. Annem beni tembihlemeseydi. Yuvasından düşen kuş yavrusunu almasaydım, gülmek için dişlerimi sıkmasaydım, bir de parmaklarımı. Peki ya, kahkahayla gülseydim maymuna, Zeynep'e, bir de kuş yavrusuna. İşte o zaman felaket yine de gelir miydi?

Yıllar sonra da olsa söyledim işte. Ne var ne yoksa hepsini söyledim. Hasan ile Zeynep hâlâ bana bakıyorlar. Tıpkı sınıfta baktıkları gibi. Hiç konuşmadılar nedense. Hasan, bana çıkışmadı bu kez. Kitaplar gibi sessizce dinlediler beni. Ben de sustum sonra. Gözlerimi açtım. Çoktan gitmişlerdi. Gelmişler miydi ki? Odada bir ben, bir de kitaplar vardı. Hasan ile Zeynep etiyile kanyla gelmeseler de az önce buradaydılar işte.

Kuş yavrusu ya? O hep damarlarımda çırpınıp duruyor. Uçmayı öğrenecek daha. Biliyorum yolu çok uzun. Ona yeni bir yuva yaptım. Yağmurda da ıslanacak, yara da alacak ama sığınacak bir yeri olduğunu bilmek onu yıldırmayacak. Düşe kalka, en sonunda uçmayı da başaracak. Durmadan. Korkmadan.

DAĞ KIRLANGIÇLARI

Faik Öcal

Dışarıda iç geçiren Marmara'nın dipsiz karanlığı, çağırıp durmakta beni uzaklara, hatırlatmakta bana aslımı, dağ kırlangıçlarımı, bütün bir çocukluğumu. Uludağ'ın eteklerinde toprağı mesken tutmuş dağ kırlangıçlarının başında beklemekteyim. Dağ kırlangıçları topraktan çıkıp Uludağ'ın yolunu tutacak, sen de gideceksin onlarla beraber, yine bir başkasının kanatlarıyla, kanat çırpacaksın dağlara, göklere, ötelere.

Ben garip bir uzaklıktım hep öyle kalacağım, diyeceksin. Bense kırlangıçların terk ettiği yuvasının başında kalakalacağım. Biliyorum, bir daha geri dönemeyecek dağ kırlangıçları, üç mevsimi bir arada gördükleri vaki değildir dağ kırlangıçlarının. Üç vakte kadar geri gelmeyeceksin Hizran. Hiçbir zaman geri gelmeyeceksin.

Ben dağ kırlangıçlarını her gördüğümde seni hatırlayacağım. Bursa'ya yolum her düştüğümde, Uludağ yürüyüşlerimi her hatırladığımda seni, dağ kırlangıçlarına karışıp gittiğini hatırlayacağım. Benim kaderim, diyeceğim, dönüşü olmayan yolcuların ardında bakmak, dönüşü olmayan yolculukların ardında bir başkasına yanmak, kahrolmak. Dönüşü olmayan yollara bir başına girmek... Şimdi böyle bir yerdeyim Hizran, Yeşil Türbe'de son secdeni beklemekteyim, bütün ayrılıkları içinde toplayan yeşil secdeni, topraktan toprağa, topraktan ötelere bir yol bulan yeşil secdeni.

Dışarıda uzayıp duran koyu gecenin zifiri karanlığı, aklımı başımdan almakta, içimi altüst etmekte, bana ebedi hakikatimi hatırlamakta. Sen hiç ait olmadın buralara, garip bir yolcuydın ve hep de öyle kalacaktın. Dağ kırlangıçları gibi iki mevsimlik ömrün vardı. Hizran geldi birinci mevsim bitti, Hizran gitti ikinci, son mevsim bitti. Hepsi bu.

İlk gördüğümde bana cenneti hatırlatan bu şehri artık tanımıyorum Hizran. İlk gördüğümde bana cennetlikleri hatırlatan sakinlerini şimdi anlamıyorum. İlk gördüğümde dağ kırlangıçlarımın meskeni olan bu şehir ve onun dağları bana şimdi hepten yabancı geliyor. Demek ki yolun sonuna geldik Hizran. Bu devrin insanı değiliz, bize ait bir yer yok bu şehirde. Kaldırımlarında düşüp kalkan adamlarla aramızda sonsuz uçurumlar, derin mesafeler var.

Taşlara ruhumu yatırıyorum, bizim olan neyin sesini duyamıyorum. Çınar ağaçları bir başka zamanın şarkılarını söylemekte, ben bir başka zamanda yaşamaktayım. Koza Han'ın taşlarına düşen gölgeler beni korkutmakta.

Kim bu insanlar?

Ne arıyorlar burada?

Herkes kendi ikliminde, bir ben dağ kırlangıçlarının düşünüyü görmekteyim, dışarıdayım.

Dışarıda yorgun bir yaz yağmuru. Yeşil yeşil ölüyorum Ulu Cami’de, ilk gençliğimdeki ilk yolculuklarım gibi, sade ve bir başıma. Sen gelmeyeceksin, ben hiç olmayacağım bir daha bu şehirde. Dağ kırlangıçlarımızın yasını tutan olmayacak, dağ kırlangıçlarımızı hatırlayan olmayacak. Dağ kırlangıçlarımız üçüncü mevsimlerini görmeyecekler. Sen, yılan yutmuş dolunay çocukluğum. Ben, Yeşil Türbe’de unutulmuş yeşil secden.

Bütün çocuksuluğuyla elinde bir bardak zezem suyuyla Mescidi Haram’dan çıkıp gelmeyecek Fatıma. Seni bana hatırlatmayacak, beni sana götürecek yolları göstermeyecek. Kalbim, eski bir yarayla kanayacak, kanayacak. Ben bir başkası olacağım.

Bir başkası, yolların çatıl ağzında düşüp kalmak.
Bir başkası, dünyanın sonunu görmek hiç-yok’tan.
Bir başkası, ölümü hayata sürmek gün yüzü görmeyen uzun kış gecelerinde, hayatı ölüme teslim etmek, saçları bembeyaz uzun yaz günlerinde.

Bütün dağ kırlangıçlarımızı Fatıma’ya ısmarlayacağım, bir daha hiç görmediğim, hiç göremeyeceğim Mekkeli Fatıma’ya. Biliyorum, bir daha gelmeyecekler yanıma yöreme bizim olan dağ kırlangıçları, sentimize uğramayacaklar. Ayrılıklarımızın kıyısından geçmeyecekler, vuslatlarımızın yüzünü ağartamayacaklar. Bizim olan her şey Fatıma’nın suretinde, dağ kırlangıçlarının kanatlarında bir başkasının olacak, bir başkasının yolunu tutacak, bir başkasına miras kalacak. Bizse Fatıma’nın esmer tebessümüyle yüzümüzü yere süreceğiz, dağ kırlangıçlarının üçüncü mevsimine kalacağız.

Ulu Cami’nin türbesi yeşil yeşil açılıp kapanıyor. Uludağ rüzgârları dağ kırlangıçlarının kanat seslerini hatırlatıyor. Bir başkasının karları yağacak başına, eskisi gibi konmayacak ağarmış saçlarına dağ kırlangıçlarımız. Ben bir başkasının mezarında sana ağlayacağım, sen bir başkasının ölümünde Fatıma’nın çocuk elleriyle duaya duracaksın. “Rabbim” diyeceksin, “Senden aldığım Sana aittir, büyümesin Fatıma’nın çocuk elleri ellerimde, durmasın Fatıma’nın çocuk kalbi kalbimde, gitmesin dağ kırlangıçları düşlerimde.”

Bir başkasının karları yağacak başına, ben aşağıda, şehirde koyu bir yalnızlığa gömüleceğim.

Senin kanatların olmadı, olmayacak hiçbir zaman, hep bir başkasının kanatlarına tutunacaksın, ruhunu kanatacak, kanatacaksın.

Senin gölgen yok, hep bir başka nehrin yatağında akışımı arayacaksın, kökünü yakacak, yakacaksın.

Senin ismin yok, hep bir başkasının isminde yolunu arayacaksın, geçmişini savuracak, savuracaksın. Bir başkasının karları yağacak başına, içimdeki bütün dağlar yıkılacak. Göreceğim, karlarda bir başkasının ayak izlerini, buz tutmuş gözyaşlarını, ölü dağ kırlangıçlarını. Bütün aşına ölümlerimin ellerinden tutacağım, gözlerinden öpeceğim. Bütün ayrılıkları ruhuma geçirip, anadilimin uçurumlarında susacağım. Bütün yıkımları kuşanıp yola çıkacağım, kimseleri görmeden, kimselere görünmeden. Dağ kırlangıçlarımızın yolunu tutacağım. Dağ kırlangıçlarımızın ömrü gibi, aşkın da üçüncü mevsimi yokmuş, diyeceğim. Gelmek, gitmek ve susmak... Aşkın aslı üçüncü mevsimmiş ve biz hep üçüncü mevsimde kalacağız dağ kırlangıçlarımızla beraber, uzak ve yitik, garip ve kayıp, yetim ve üryan.

Üşüyorum Hizran, bu şehir üşütüyor ruhumu, bu şehir tutmuyor beni yerimde, bu şehir barındırmıyor dağ kırlangıçlarımızı.

Aynı neyin sesine yatırmışım bütün bir gençliğimi, ömrümü, geçmişimi, sonra bütün bir yaşanmışlıkları, yarım kalmışlıkları. Sade bir yeşil ölüm diliyorum Rabbinden, son secdenin hürmetine, yeşil bir ölüm Yeşil Türbe'de. Sende çoğalan bütün ayrılıklarımı yeşil bir ölümle kuşatmak ve sonsuzluğa karışıp gitmek, uzaklıklardan bir uzaklık, ötelerden bir öte, gidişlerden bir gidiş olmak. Sende başladığım ama sonunu getiremediğim hikâyeye götürmek, kahramanlarını bulamadığım, bilemediğim, anlatamadığım hikâyeye götürmek.

Fatıma'nın çocuk ellerinde zamanı bir anlığına durdurmak, dondurmak, sonsuzlaşmak, sonra üçüncü mevsimde yeşil bir ölümle dağ kırlangıçlarına karışmak.

Fatıma'nın çocuk gözlerinde ölü kırlangıçlarının kanat sesleriyle yeşil yeşil, sancak sancak kubbelerimizi uçurmak.

Fatıma'nın çocuk yüzünde kaybolmak, sırta kadem basmak, yitirilmiş bütün çocukluk oyuncaklarını bulmak, ebesiz bütün saklambaçları sonra.

ÖLÜMLE YAŞAM ARASINDAKİ DURAĞAN ÇİZGİ

Emame Akman Harmancı

Önceki akşamlarda olduğu gibi evdekilerle tartışıyorum. Bu kavgalar sırasında beynimde şimşekler çakıyor sanki. Vestiyerden yeşil montumu nasıl aldığımı dahi bilemeden hışımla sokağa fırlıyorum.

Neyden kaçtığımı kestiremiyorum tam olarak. Bana ait olmayan bir hayatı yaşadığımı fısıldayanlar oluyor ancak aynı sesler kendime ait bir hayatı nasıl yaşayabileceğimi söylemiyorlar. Bazen konuşuyor, canları isteyince susuyorlar. Aynı sesler, puslu bir atmosferin yarattığı çıplak ayaklı yaratıklar gibi ruhumun evlerine izinsiz giriyorlar. İçimde yanan şömineye odun atarcasına, umarsızca fırlatıyorlar cılız nidalarını. Kül rengine dönmüş yüz ifademle o boğucu iklimin geçip gitmesini bekliyorum.

Yürüdüğüm kaldırımda pembe ve gri renkli taşlar var. Pembelere basmadan yürümeye çalışıyorum. Bu rengi pek sevmiyorum. Griler hastaneyi, pembeler ise hastanenin kokusunu anımsatıyor bana. Kokuları, renkleri ve olayları birbiriyle sebepsiz bir şekilde bağdaştıran bir sinestetik olduğumu daha geçenlerde öğrendim.

Sokağın karanlık ve ıssız tarafından yürüyorum. Yolların ötesindeki sis gözlerimi yoruyor. Az sonra bir fırtına kopacak ve tepemden simsiyah yağmurlar yağacakmış gibi bir atmosfer hâkim. Boynumda görünmez bir kement var, onun pürüzlü yüzeyine katlanmak zorundayım. Kapalı bir dükkânın kepenklerinden sarkan kesik hayvan başları görüyorum. Burası bir kasap değil, berber. Tıraş edilirken uslu durmayanların başları bedenlerinden ayrılıyor demek ki. Daha ilginç ise az ilerideki duvara kan ile yazılmış olanlar. Döküntülerin arasından süzülerek yaklaşıyorum oraya. Parmak uçlarım kana değiyor, hala sıcak ve taze. *Geliyorlar yazıyor.* Nedenini idrak edemiyorum, ama belli ki çağırın birileri var. Yoksa neden gelsinler ki?

Ürktütücü derecede sessiz olan bu sokakta kendi adımlarımın sesini dinlerken, benzer ahenkte bir tıkırtının daha arkamdan seyirttiğini duyuyorum. Aniden annemin akşamki çığlıkları kulağımı kesercesine beynime ulaşıyor yeniden. Olanları tekrar tekrar yaşamak ve sesleri canlıymış gibi yeniden duymak son zamanlarda canımı sıkıyor. Arkamdaki ayak seslerinin varlığı bana güven mi vermeli yoksa beni tedirgin mi etmeli, karar veremiyorum. Bir avuç dolusu ilacı neden yutacakmışım anlayamıyorum.

Uzun sokağı bitirince sağa dönüp öncekine kıyasla daha dar ve kasvetli bir bilinmezliğe doğru yürümeye devam ediyorum. Sanki zaman burada durmuş ve olanca ağırlığı ile yerdeki asfalta serilmiş. Yol kenarında kedi ve köpek cesetleri var. Yürüyüşümü hızlandırırken, bunları içimde ölen insanlara benzetiyorum. Nefes alışlarına dahi tahammül edemezken leş kokularına nasıl dayanabilirim?

Arımdaki gölge büyüyor. Üstelik adımları benimkilerle aynı ve bu beni iyiden iyiye rahatsız etmeye başlıyor. Neden takip edildiğimi merak ediyorum. Ancak yüzleşecek cesaretim yok. Biraz daha hızlanıyorum ve ilerideki dönemeçten sola sapıyorum. Kalp atışlarım dışarıdan duyulacak seviyede. Tam dönerken arkamdakinin nasıl bir tip olduğunu göz ucuyla görmeye çalışıyorum. Dikkatimi çeken tek şey kalın bir mont giymiş olması. Ne yapacağımı bilemez bir haldeyim. Sokaklar alabildiğine tenha ve sisli. Ölülerini gömmekten dönerken boşalan tabutların içine serilip uzanmış insanların vurdumduymazlığı yansıdığı kent her yerine.

Bir evin önünden geçiyorum, kapısına takılıyor gözüm. Eşikten süzülen koyu kırmızı renkteki sıvılar midemi bulandırıyor. İçime sızan zamansız vesveselerin yarattığı hissi bırakıyor bende bu görüntü. O sırada hızlanan adımlarım artık koşar adım seviyesine geliyor. Arkamdaki gölgenin sahibi benimle aynı hızda koşuyor. Bir cama yansıyan silüetinde, elinde bir bıçak olduğu çarpıyor gözüme. Daha önce hiçbir şeyden böylesine korkmamıştım. Evimin yolunu dahi tüm bu korku yüzünden unutuyorum. Bu şekilde kaç dakika koştuğumu, kaç caddeyi arşınladığımı hesap edemiyorum. Yolda bir iki insan ile karşılaşıyorum ancak yalnızca bana tuhaf gözlerle bakıyorlar. Elinde bıçakla peşime takılan caniyi durdurmak aklına gelmiyor kimsenin.

Sonunda yol beni çıkmaz bir sokağa götürüyor. Terimin son damlası alnımdan yanaklarıma süzülüyor. Ciğerlerim patlayacak gibi, hızla nefes alıp veriyorum. Belki de yolun sonudur bu. Korkumun dışavurumu bir hırıltıya dönüşüyor. Yaşadığım dehşet beni yüzme bilmeyen birinin suya atılmasına benzer biçimde tedirgin ediyor. *Korku ile yüzleşmek insanı büyütür ve öğütür* demişti doktor, bu cümlelerin verdiği güvensizlik hissine küfrediyorum.

Kalbim adeta ağzımda atarken artık arkamı dönmem gerekiyor. Ellerim dizlerimde, çünkü bacaklarım dermansızlıktan titriyor. Beni takip eden kişi ben durunca yavaşlıyor. Yüzü karanlıkta seçilmiyor ilkin. Elindeki bıçağı istemsiz bir dürtüyle inceliyorum. Birkaç adım atıp sokak lambasına yaklaşıncaya siması ile karşılaşıyorum. Sanki o an yer kabuğu ayaklarımın altından kayıyor. Sendeliyorum şaşkınlıktan. Geniş bir alnı, hafif kemerli kalkık burnu, yuvalarından fırlayacak gibi duran çıkık gözleri ve suda ıslanmış gibi sönük duran ince siyah saçları var. Evet, bir kez daha emin oluyorum. Bu benim!

Tam olarak ne ile karşı karşıya olduğumu anlayamıyorum. Aklımın en karanlık odalarından, adını bilmediğim imgeler türemiş olabilir. Kanlı canlı yüzleşiyorum kendimle. Bu düpedüz benim işte. Karşımdaki ben, bana bir çırpıda yaklaşıyor ve yaşadığım şaşkınlıktan faydalanarak elindeki bıçağı karnımın sol alt boşluğuna saplıyor. Bedenimin tüm hücrelerine bir saniyeliliğine keskin bir acı zerk ediliyor. Beraberinde ise sınımsız düşler bilye taneleri gibi etrafa saçılıyor. Adını bilmediğim bir kentte dağınık saçlarımla ve kolumda genç bir kadınla sokakları arşınıyorum o an. Bitmek bilmeyen sigaramın külüne gizlenmiş nane tadı nefesimi açıyor. Fötr şapkamı yol kenarındaki çocuğun kafasına bırakıp hayalet sevgilime beyaz bir gül uzatıyorum. Düşün içine gizlenmiş bir düş parçasıyım. Ölümle yaşam arasındaki o durağan çizgide, zamanı büküp sonsuz görüntüler izleme şansına sahibim. Hiç var olmamış ve olmayacak sarı, sıcak ve nemli geleceklerin birer kopyasından ibaretim. Bu versiyonumu ölümsüz kılmak, dilimde bıraktığı tadı her sabah anımsamak istiyorum.

İçimdeki bıçağın zerrelere her bir hücremi itina ile ikiye bölüyor ve bu bitimsiz işkence beynimde acıdan kasırgaların yükselmesine sebep oluyor. Ani bir ısı kütlesi boşalıyor içimden. Gerisi karanlık...

*

Göz kapaklarımı aralıyorum, yemek masasındayım. Sorumsuz bir ifade var yüzümde. Hala bağılıyor babam, abim bana boş gözlerle bakarken annem çığlık çığlığa ağlıyor.

Masada bitmiş yemek tabakları duruyor. Tam önümde ise sanrıları geçirmek üzere reçete edilmiş beş kutu ilaç ve bir bardak su var.

NEYİ KAYBETTİK

Yasemin Coşkun

Bildiğim, inandığım, sandığım her şey hükmünü yitirmiş de, yeni bir ben oluşturmam gerekiyormuş gibi hissediyorum uzun zamandır. Aidiyet yoksunluğu mu, anlamsızlık mı bu engel bilmiyorum. Bu kavramlar da meşgul ediyor zihnimi.

Nedir aidiyet?

Kişilere, olgulara, kavramlara ve mekânlara bağlanma hali mi, yoksa dayatılan bir şey mi? Kasıtlı olmasa da dayatılarak bağlanma hali olduğu şahsi kanaatim. İnsanın doğduğu aile, yaşadığı çevre, aldığı eğitim; özellikle düşünme ve inanma biçimini şekillendiren en önemli faktörlerden.

Genelinin bilgi ve görgüye değil, geleneğe bağlı, sorgulamaya kapalı, tabulaşmış kurallar silsilesi olduğu da çoğumuzun malumu. Toplumların kendi tanımlama biçimleriyle sınırlandırılan, etik olup olmadığına bakılmaksızın kutsiyet atfedilen olguların dokunulmazlığını, yaşadığımız birçok sorunun kaynağı olarak görüyorum. Kendi anlam çevresini oluşturduğum da insan, bugüne kadar dayatılan ya da doğal yollardan dâhil olduğu, aidiyet kılıfıyla da sunulan şeylerin öznesi değil nesnesi olduğuyla yüzleşiyor.

Coğrafya kaderdir sözünün farklı bir tezahürü aslında. Ekseriya fiziki koşullarla ilişkilendirilen bu teoriyi, bugünkü aklımla başka şekilde ele alıyorum. Gözlemlerim beni yanıltmıyorsa, bireysel olarak kendi donanımını sağlayamamış kişinin, tepki verdiği olaydan, tepki verme biçimine, itiraz etme ve kabullenme şekline kadar; düşünme, konuşma, sevinme gibi en basit eylemlerin dahi birlikte yaşadığı coğrafya insanıyla benzerlik taşıdığına tanık oluyorum çok defa. Bu elbette yargılanacak bir durum değil, ancak insanın taklidi olarak geliştirdiği davranışları bir yerden sonra tahkike dönüştürmesi gerektiği kanaatindeyim. Coğrafyamızın iklimine, tenimizin rengine, gelenekselleşen adetlere uyum sağlamaya bir itirazım yok. Bunlar zaten seçim şansımız olmadan elde ettiklerimiz. Fakat kültürel anlamda birbirine benzeyerek çoğalmanın, geliştirici değişime açık olmamanın ve geleceğ öğretileri kemikleştirmenin, bizleri yapay bir düzenin içerisine hapsedtiğini düşünüyorum.

Aidiyetsizliğe, yalnızlığı yücelten ve insanı kibirli gösteren bir taraftan bakmıyorum. Bilakis yakın zamana kadar içgüdüsel olarak ihtiyaç duyduğum, hissettiğim yerde, güvende olduğumu düşündüğüm bir olguydu.

İnsanın mekânlarla ve kavramlarla olan ilişkisini, bütünün bir parçası olarak değerlendirmeye başladığımda, bu duygumun giderek azaldığını hissettim. Zihinlere hapsedilen ve eylemsel olarak somutlaştırılmayan dogmaların sahibi gibi olmanın, insanı boşlukta bırakan bir hissi vardı. Aidiyet adı altına savunulan şeylerin hedefinde insan değil, kendi topluluklarının olduğunu söylemem iddialı bir yargı gibi gelebilir. Belki ben de birkaç yıl sonra bunu iddialı bulacağım. Fikir ve düşüncelerime değişmezlik teminatı vermiyorum. Fikir ve düşüncelerine değişmezlik teminatı vermişçesine bağlı kalanlara da hem ruhsal hem zihinsel olarak mesafeliyim. İnsan bu değişkenliğini, rastlantılar rüzgârına göre değil de evrensel ilkeler, hedefi insan olan inançlar üzerine inşa etse, öteki diye bir kavram olur muydu dilimizde? Ya zihnimizde? Anlamsızlık da bu gibi durumlarda çıkıyor ortaya. Kavramlar, kitleleri yükselmenin aracı olarak gören oluşumların tekelinde sembolleşiyor. Kendi başlarına bir anlam ve etki taşımadığı gibi insanlarla arasındaki mesafeyi de büyüten inorganik bir evrilme hali bu.

Aidiyet duygumu kaybetmişim gibi hissetmeme, tam olarak insanın bu tekinsiz bağlılığı meselesi hükmetti diyebilirim. Tekinsiz diyorum, çünkü bu bağlılığın çoğu zaman hakikati görünmez kıldığını, varoluş amacıyla bütünleşmediğini görmüyorlar. Bazı yetilerin kültürle ilgili olduğunu da düşünmüyorum. Çünkü bilgi, her zaman mutlak değer olmayabilir. Yaşanmış olana duyulan önsezi, daha sahici ve adil bir sonuca yaklaştırabilir kişiyi. Esasen insanın, öznesi olduğunda devrim niteliği taşıyacak duruşların, o şeyin nesnesi olduğunda bambaşka bir şeye dönüştüğünü düşünüyorum.

E. M. Cioran Ezeli Mağlup adlı kitabında şöyle diyor: “Bildiğimle hissettiğim arasında daima bir çatışma olacak.” Anlam ve aidiyet konusunda onunla aynı yerdeyim ve benim dünyamda bîtaraf olmaya tekabül ediyor.

İnsanın düşünme, inanma, savunma ve reddetme biçimleriyle örtüşmeyen yerde varlığı da gitgide silikleşiyor. Kabul edilmekle eş değer olduğunu düşündüğüm aidiyetin bu bağlamdaki kaybı da, sistemin manipülasyonundan kurtulmasıdır aslında.

TOPRAK RİSALESİ

Aydan Algül

*Bu vücûdun sermâyesi od u su toprak u yıldıır
Her biri asluna gider gâfil olmak nendür seniin
Yunus Emre*

Çok yol alınıp hiçbir yere varılamayan risalelerin sonuncusu. Vardığım, durup bir bakıştan soluklandığım, bir an bile durmadığım, arkama göbek bağımlla bağlı değilmişim gibi arkama bakmadan kaçtığım, dizlerimi kanattığım, sonra ansızın bambaşka bir an ve mekânda yaramdan düşen kabukları toplayıp boynuma astığım, güya izlerimi kapattığım, ak ellerden ağulu şerbet içtiğim, ak saçları boynumda kara urgan gördüğüm, ummadığım sofralarda doyup bilmediğim insanlarla güldüğüm, yolundan geçmedim dediğim şehirlerde geçtiğim her köşe başında bir selam aldığım, kuş tüyü yastıklarda tatlı rüyalara yattığım, gökkuşağı altında ve diken üstünde deve cüce oynadığım, hop oturup hop kalktığım, ev sahibiyken misafir, el iken ev olduğum, külümü gözlerime sürme çektiğim, suyuna sürmeli gözlerimi, rüzgârına defterlerimi emanet ettiğim yerlerin artık bir varış noktasını çoktan aşan işaretler olduğunu anladım. Tüm bu işaretlerin hiç ulaşamayacak bir kemalin yoluna serpilmiş duraklar olduğunu geç de olsa görüyorum. Benim bir yere varma hâlim işte bu kadarlık bir farkına varmaktan ibaret. Ulaşamayacak bir kemâlin yolu diyorum çünkü kemâlin ipini göğüsleyecek kadar uçsuz bucaksız değilim. Coğrafyanın kader, kaderin bahane, bahanenin güç; bu dönüşümden doğan gücün de aslında başlı başına bir zayıflık olduğu yerlerdeyim.

Beceriksizliğimden ileri gelen yanlış dönüşler, başkalarına benzeyişlerimle tekrara düşüşler, geride kalanlara bakacağım diye alamadığım virajlar, nefsim ve tembelliğimin taş üstüne taş koyduğu duvarlar derken, işte benim yolum, arada bir ödüle ya da cezaya layık görüldüğüm çıkışsız bir labirent. Yol boyu, yaratılışına hayran kaldığım her şeye, içinden geçtiğim güzel, yeşil iklimlere rağmen; doğduğum bozkırın kâh cismimde kâh hafızamda beni ortasına düşürdüğü bir oyun sahası. Yaptıklarım, yapacaklarım; yirmi yıldır saksılardan aşırıp da bir bahar olsun dikmediğim akşamsefası. Çocukluğumda, güneşin ağır bir uykudan hakkını almışların zor uyanışları gibi kıştan sıyrılmaya çalıştığı günlerde saksılarımızdaki toprakları uyandırmaya çıkardım. Bir iki çubuk bulup toprağı eşeler, kıraç kabuğu kırıp ezer, alttaki nemli toprakla karıştırır, yabancı cisimleri ayıklardım. Bir iki gün bu işlemi yapıp yumuşattığım toprağa yavaş yavaş su verir ve onu yeni fidelerin dikimine hazırlardım.

Gereksiz üstlendiğim bir işti, bir çeşit arınma. Parmaklarım toprağa değdikçe, kıraç kabuk kırıldıkça içime dolan tazelenme, bildiğim bir mevsimi şaşkınlıkla karşılama... Toprak, böyle bir şey işte. En Aşına olduğumuzu hayrete, en hayret duyacağımızı aşinalığa büründürüp aynı masalı kırk defa dinletiyor. Geçen güz ezdiğimiz kızıl yaprağı bu güz başımıza taç ediyoruz. Evvel bahar aşkla baktığımız badem çiçeğini bu sene hiç görmüyoruz. Her an hayrette, her an gaflette, inkârda olabiliriz. Aşinalığa da hayranlığa da doymuyoruz. Gafletin açıklığındayız, gözümüzü de gönlümüzü de doyurmuyor bu toprak. Öyle ki cenneti bile bağ bahçe ile, yemiş ile, yeşil ile çiziyoruz gönül hafızamıza. Ekmediğimizi biçerken bile payımıza düşene göre tavır alacak bir kaypaklıktayız; biçtiğimiz gül ise toprağa bin bir güzelleme, diken ise sövgü hazır dil ucunda.

Ben toprağı bitişlerle, kaybedişlerle, sonlarla bilmişim hep. Sandım ki bir gün toprağa da dokundurursam bu kalemi, sonumu yazarım. Fiilen süren ama içte bitenleri, bitmeye yaklaştığımı yazarım. Oysa toprak bitirmez; saklar, değiştirir, dönüştürür hatta bazen yeniden bitirir. Öyle ya, bitmek bu dilde tükenip yok olmayı da doğup var olmayı da karşılar. Toprak; gömdüğü kadar kusan, aldığı kadar veren, bir canı örterken öbürünü gün ışığına çıkaranmış; gözümün gördüğünü gönlüm bilmemiş bunca yıl. Ateşe, suya, rüzgâra kapıldığım kadar toprağın mizacına da kapılmışım meğer. Almış, vermiş, saklamış, saklanmış, değişmiş ama bitmemişim. Kökü göbeğimde bir filiz büyütmüş, bereketlenmişim; kendimle, dünyayla biraz daha dövüşmüş, dönüşmüşüm. Ne kızıl sarmaşıkları toplamaktan geçtim ne eflatun akşamsefasından ne kendimden. Kendimden geçtiğimi sandığım anlarda kendimden vazgeçmeyecek kadar kendimdeymişim. Kendimi geçmişim ben; o, kemale varılamayacak yolun duraklarında, dönemeçlerinde kendime çalım atmış, kendime selam vermiş, kendimi sevmiş, kendime sövmüş, kendimi geride bırakmışım.

Yedi yaşımı salkım dutun altında, on beşimi gönlüm gibi çiçekli bir badem ağacında, on yedimi bahar değmiş buğday tarlalarının heyecanında, yirmiyi 'kan içinde' söken şafaklarda, yirmi üçü mesaiyi tozuta tozuta zeytinlikten kumsala indiğim topuklu süet ayakkabılarda, yirmi beşi şefkatli bir sîneye gömüldüğüm mavi koltukta, yirmi yediyi avarelik haklarımla birlikte bir küçücük nemli avuçta bırakmışım. İşte otuzu da tam dünyanın maskesini fark edecek yaşlarım gelmişken maske stoklarıyla ekran başında... Geçip geride bıraktığım yaşlarım ceplerime küçük birer hediye bırakmışlar, güya çocuk utanmasın diye cebine cebren sokulan harçlık gibi. Cebimdeki küçük sermayeyi, işte bu harçlığı olduğunu bilen ama miktarını bilmeyen ve cebine bakmaktan utanan çocuklar gibi yok saymışım eve dönene kadar. Yer ayağımın altından kaydıkça yere daha sağlam basmışım; bazen ayağa kalkmanın verdiği güçten bazen ne beni yerle bir etmişse o hâlâ sırtımda olduğundan.

Hâlâ bir mahmuz batışıyla irkiliyorum kimi zaman ama ben yangında, on yıl önce yazdığım Yangın Risalesi'nde, kaybettiğim o kırsağı bulamadım. Artık ne onun kadar güçlüyüm ne onun kadar yaralı ama gözlerim hâlâ bozkır, yıllardır bozkıra düşen. Sırtımda taşıdıklarım da hâlâ yerli yerinde. Onları koyacak bir cehennem, bir cennet bulamadım. Dünya bu; yerle gök bir olsa geçmeyecek bu ağrı, mahmuzlar durmayacak ama ben yükümü yere göğe koyamadım. Yere göğe koyamamak; ne acı bir deyim. Her şeyin illaki yeri vardır; yerine koymazsak elimizde kalıyor işte, hatta bazen elimizde patlıyor. Zor elbet yükü yürümek; ama yok, iflah olmadım. Bu son risale ama yükümü indirmeye hâlâ gönlüm razı değil. Zor yürüyorum ama onlarsız yürüyemiyorum. Kim bilir, belki benim iflahım da budur. Yüksüz yürürsen uğradığın, vardığın yere ne götüreceksin? Bakmayı bilmez iki gözle görmeyi bilmez bir gönlü ardından kime hatırlatacaksın?

Dönüp dolaşıp şairin söylediğine geldik; kendimi bile boyuna geçtiğim bu amansız akışta burada kalamam, başa dönemem ama eve döndüm; kalbime. Küçük sermayemi hatırladım, yokladım eski hırkaların ceplerini; avuçlarımda akşamsefası tohumları. Zaten yeni hırkalarımda da kelimeleri kırılmış kâğıt parçaları var, başka da bir şeyim yok. Gülerken ağladığım, ağlarken güldüğüm uyanıkken uyuduğum bir rüyadan geçmiş gibiyim. Şimdi sorsalar; yollar, duraklar boyunca rastladığım yansımalarımdan hangisi hangisine verdi bu tohumları bilemiyorum. Tek bildiğim, ekilmemiş tohumların hiç bitmeyeceği. Belki şimdi bir tanesini ekmişimdir, kim bilir? Parmaklarımla okşayıp karıştırdığım topraktan kelimeler çıkardım. Güneşin doğmaya batmaktan yakın olduğu saatlerde, eflatununu güneş battığında açan gönlümden bir risale yazdım kendime, kendimce. Bir gün yolumu bulamazsam, bir gün vaktiyle yolumu kaybetmişliğimi unutursam, bir gün yolumun varmak değilse de yol olduğunu unutursam ceplerimi yokladığımda tohumların arasında bu risaleleri bulayım. Eflatun bir akşamsefası olup biteyim tam da o bittiğim yerde.

KURBAN

Hilâl Türk

kara bir ağrının döllediği gecede
esrik dudaklarla eşlik edilen
alev tozlarının raks ettiği bir sonattır aşk
epik sancılarla kuşanılmış kılıçlardan
hayata ölü doğmaktır
sen ise, devrik cümlelerle yazılmış lirik ağlatılara benziyorsun
yanlış ifadeler, mübalağa furyası sevgiler, acılar...
kendine duyduğun saplantıyı kurban sayıyorsun
kaç faili meçhul bıraktın o acınmışlığında
kalan son parçamdan güz ıslığında geçiyorsun

anlamlandıramadığın var oluşunu adlandırabilirsin ancak
sığabilirsin
tablamdaki izmarit yığınlarından bir boşluğa
sığınabilirsin
alınını çatlatmayan toyluğun
kibirli dik yamaçlarına
Tanrıyla ve seninle hesaplaşmamın neticesinde
anlayışlı sessizliklerle döndüğüm
onlarca yıldan ilerisi
iyi ihtimale yoracağım soğuk meraktır.
küller savruldukları mekanları kader sanır.

GÜLÜŞÜN İCAT ETTİ

Kazım Gök

Oy
O güzel gülüşün icat etmişti bu tarımı
tohumdan hemen büyürdü güneş

Issız gözlerime üşüşürdü
buğdayın çıngı kalabalığı
telaşlı bir alev harmanı yüzümde dolaşır

Üstüm inceydi
derinden derime çıkardı ter

Sen gideli
elinden tuttuğu ayazla
her ay yeniden geliyor yine geldi Ocak
erikler bu gidişle hiç çağla olmayacak

Gökte hasat ediliyor pamuk tarlaları
aşağı sarkan iplikler
karlar iniyor gecenin gölgesizliğine

Şehrin ortasında
uğur böceği desenli beyaz bir halı
üstünde üçümüz varız
ayakta dinelen boşluk
minderde oturan radyo

İnsafsızdı ayaz
benim içimdeki eksi derece büyüyor
boşluk ellerini ovalıyor
Mahzuni türküsü tir tir titriyor

Kaçınılmaz sonla her an randevum var
Bekletemem gelecek dört büyük melekten biri

Kim bilir bir daha ne zaman göğe ekilecek güneş
ne zaman yağacak çıngı

İLHAM BUKETİ

Lâmîa Mizaç

Kuş olup konardın gönlüme
İlham buketi
Buketten bir çiçek
Çiçekten yaprak
Yeterdi çoğu zaman
Yükseltmeye
Düşmüşlüğü
İçimdeki

Göç yolları yordu mu?
Kırlangıçları
Buket kaydı elinden, saçıldı mı?

Tükendi mi söz, pes etti mi yol?
Bir soluklan derim içime
Kalemi yerine koy.

Bazı geniş zaman, çoğunlukla pek kısa
Bakışırız öteden beriye
Önce davranan ben miydim?
Unuttum bak
Hangi ara almışım kalemi elime
Giden yaz ile bitti yazılan.

Yanılanın adresi, yananın alevi
Uçuş uçuş etekleri
Dolaşıyor avare, ilham perisi
İlerisi pek karanlık, gerisi boğuntu
Duymak için, sevmek, hissetmek
Yazmak için şimdi
Yaşamak
Bak unuttum bile sızlayan dizlerimi
Buyurmaz mısınız?
Çiçek buketimden bir dal sümbül
Sümbülün bir teki.

ÇUVAŞ HATIRASI

Murat Emir

afrika malaryasında coartem
kurak depresyonda cipralex
düğünde matem
cenazede öykünüş
kabusuna başkaldıran düş
dilerim bunu en iyi biz anlayacağız

sürgün öncesi nehir
nehir güncesi şiir
şiir korsanı imge
imge ormanı müze
beyaz saçlı çocuklar girdiyse türkümüze
dilerim bunu en iyi biz anlatacağız

uzun metrajlı bir filmin
kısa mesajlı bir karadeniz kalkışması
bir çuvaş hatırası kareli gömlek
o çuvaşın gözlerinden öperek
dilerim bunu en iyi biz atlatacağız

DİRENİŞ TÜRKÜSÜ

Burhan Sakallı

gece uzar ve kısalan gündür
tarih bir yenilgi daha düşer kaderimize
ve şimdi artık bu mağlup hazanda
düşen gazze değil
kalbimin kırılğan gülüdür

balam eriha
rengini vakitsiz kaybeden yeşil
yaşamak varken balıksırtı ve umarsız
ölmeyi tercih eden nazlı karanfil

hüznümün şirazesı kudüs
nasıl da yenik düşüyor beyaz siyaha
acep ne zaman gelir ülkene bahar
emperyal bir öfke düşüyor gözbebeklerine
içimde söz yanar şiir ağlar

asya baharı olmayan çocukların mevsimi
serapa yangın yeri yüreğim
seni ne zor anlatmak dile
asya yaşamayı yeniden ve yeniden yeşert içinde
şafak sökmeye başladı bile

akşam oluyor zulme inat bir düş kuruyorum
bir düş kuruyorum adımı ubeyde koyuyorum
hey şair
hey gerillası söztün
söyle şiirin'
bitsin bitişin
sürdükçe coğrafyanda bu zulüm
sürsün filistin direnişin

İNSAN BAZEN BİLMEZ, HİSSEDER

Münür Karagöz

Fatma Şevvâl'e

şakağıma yağsa mermi, yüzünü gördüm ya.
esirgemem boynumu urgandan, ne gâm?
vakti tayin edilmiş, alınımın yazısı; belli ya!
veyl olsun, elbette bitecek bu serencâm.

âşk mıdır adı bu amansız hâletin?
lacivert, zifirî, serkeş, lâletayyin.
adınla beraber hepsi solda sıfır.
bizim feleğimiz şaşmakla meşhur.

insan bazen bilmez, hisseder.
-beraber yürüsek?
ve bir şey daha;
vadilerinden
kalbimin
yankılanıyor:
ey gözüme batmasından sakındığım çöp!
ey durmadan gözüne battığım, (beni gör.)
ey beni unufak eden, (kuşlara ufala.)
ey susmanın nefes sedası, (sözümü kes.)
ey acının en keskini, (bana hikmetini öğret kederin.)
anlat! (bu sırra vaktin nasıl tayin edildiğini.)
öğret sırrını uslanmışlığın. (merhamet göster!)
nefesimi al. (nefes al.)
nazar kıl! (ferah bir kalbim olsun.)
kalbim, olsun.
esirgeme.
Nihayetinde içinde bir miktar,
Onlardan vardı.

Kâğıda döktüm kelimelerimi,
Kalem ağladı, kâğıt dinledi,
Silgi sustu, söylemedi.
Nihayetinde içinde bir miktar
Onlardan vardı.

İnsanlara söyledim kelimelerimi,
Kimi kulak tıkadı, kimi yok saydı,
Kimi alaya aldı.
Hâlbuki içinde bir miktar,
Onlardan vardı.

MÜZİK BAŞKENTİ OLARAK VİYANA'YA BİR MEKTUP

Ülker Gündoğdu

Size, Almanca isminiz Wien anlamını sevdiğim için böyle hitap etmek istiyorum size; Sevgili Wien. Bana Allegro bir parçaymış gibi gelen isminiz, önceleri mutlu ve sevinçli anlamları doğuran, sonraları taşkın bir duyguyu anlatan, günümüzdeyse Dünya'nın Müzik Başkenti olan bir başyapıt olduğunuzu hatırlatmakta.

Çünkü: Müzik duygularımızın en açık dilidir. Ve biz bu duygularımızla yaşamı anlamlandırmakta olduğumuz için sözün sahibi Emil Zeig'i, son derece haklı bulurum. Dünya'dan sonra Avusturya'nın başkenti ve en büyük şehri ve aynı zamanda ülkenin dokuz eyaletinden en küçüğüdür. Sizi yaşayan iki milyon insan için eşsiz bir prelüt gibi doğaçlama başlangıçlar sunmaktasınız.

Zaman içinde var olan müziğin yine zaman içinde belirtilen ritmi ile melodi ve armoninin halk esintilerini barındıran rapsodiyi insanlara bir bahar esintisi gibi sunuyorsunuz. Melodi ve armoni olmadan müzik olabilir ama ritimsiz bir müzik düşünülemez. Klasik müzik geçmişinizle ve meşhur konser salonlarınızla bir de şehrin her yerinde karşılaştığımız anıtlar, tabelalar ve heykeller, bu müziğin Viyana için ne anlama geldiğini bizlere anlatıyorsunuz. Bestekâr Wolfgang Amadeus Mozart, ünlü eserlerini sizin kalbinizde bestelemiş. Siz de Mozart'ı kendi kalbinizdeki yirmi farklı evde barındırarak onu sarlamışsınız. Bu gün onun yaşadığı evler insanların ziyaret akınlarına uğruyor. Bu evlerden birini de temsili olarak Mozarthaus ismiyle müzeye çevirdiler, oysa Mozart şehrin, sokakların arasında dolaşır duruyor halen. Yüzyıllar boyu Habsburg hanedanının yerleşim yeri olduğunuz için Avrupa'nın kültürel ve politik merkezlerinden biri haline geldiniz.

Sevgili Wien; Londra, New York ve Paris'ten sonra iki milyon insana ev sahipliğinizle dünyanın en büyük dördüncü kentisiniz. Dünyanın üzerinde duruşunuz ve tarihinizde imparatorluklara başkent olmanız mimariniz ve kültürünüz açısından sizi, Avrupa'nın en güzel şehirlerinden biri yapmıştır. Duruşunuzla dıştan içe ve içten dışa hükmeden bir duyguyu sizi ziyaret edenlere sunmaktasınız, tıpkı müzik gibi. Martin Luther çok haklı Müzik dünyaya hükmeder. Tıpkı sizin gibi Sevgili Wien. Bu belki sır. Bu sebepten tamamen hakkınız olan: Habsburg hanedanının izlerini taşıyan eski kent merkeziniz ve Schönbrunn Sarayı, Avusturya'nın talebi üzerine Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü tarafından dünya kültür mirası olarak kabul edilir.

Sembol mekânlarınızdan olan Aziz Stefan Katedrali, tam merkezinizde yer alıyor. Geçmişinizde Avusturya Macaristan İmparatorluğu 19. yüzyılın sonlarından 1938'e kadar yüksek kültür ve modern Avrupa'nın merkezi olarak günümüze armağandır. Bir Dünya Müzik başkenti olarak siz Sevgili Wien, Brahms, Bruckner, Mahler ve Richard Strauss gibi bestecilere gururla ev sahipliği yaptınız.

Osmanlı İlişkilerinizde, Osmanlı İmparatorluğu tarafından iki kez kuşatıldınız. Güzelliliğinize sahip olmak kolay olmamıştı. Birinci kuşatma 1529'da Kanuni Sultan Süleyman ile ikinci kuşatma ise 1683'te Merzifonlu Kara Mustafa Paşa ile gerçekleştirilmesine rağmen başarısız olunmuştu. Tarihinizde birçok savaşa tanık olan katedral, Viyana'nın özgürlük sembolü haline geldi. İkinci kuşatmada geri çekilen Osmanlı İmparatorluğu'nun arkasında kalan metal eşyaları eritilmesiyle Türk Çanı olarak da anılan Pummerin Çanı'nı 1711'de Çan ustası olan Johannes Archamer'e dev bir çan haline getirmesi istenir.

II. Dünya Savaşı'nda büyük hasar gören Katedral'in çatısı yanar ve Pummerin Çanı yere düşerek parçalanır. Parçalanan çanın yenisi olan ve yeniden ülkenin en büyük çanı haline gelen Pummerin Çanı yeniden yapılır. Bugünkü yeri olan kuzey kulesine asılır.

Anschluss ve İkinci Dünya Savaşı 1938 yılında, Avusturya doğumlu Adolf Hitler Avusturya'ya girdikten sonra Anschluss, Heldenplatz'daki Neue Burg balkonundan Avusturyalılara Nasyonal Sosyalizmi dikte eder. Bu gelişme sonrasında, İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar başkent statünüzü kaybediyorsunuz. 1945'te Sovyetler Almanlara karşı Viyana Tarruzu'nu başlatarak şehri kuşatmasından on bir gün sonra düşer ve Avusturya Nazi Almanyası'ndan ayrılarak Viyana'yı yeniden cumhuriyetin başkenti ilan eder. Çünkü Miguel de Cervantes haklıdır: Müziğin olduğu yerde, kötülük barınmaz

Viyana ile özdeşleşen Beethoven'ın bu şehirde kaldığı evler işaretlenmiştir. Ayrıca büyük anıtındaki heykeli, kendi adını taşıyan meydana şehrin müziğini hala dinlemektedir. Çünkü şehrinizde ünlü bestekârlarla karşılaşmak an meselesi Sevgili Wien. Johannes Brahms, Franz Schubert, Franz Liszt, Johann Strauss, Richard Strauss, Joseph Haydn, Antonio Salieri, Christoph Willibald Gluck, Antonio Vivaldi belki daha nice, sokaklarınızda dolaşmaya devam ediyor gibi.

Orta Avrupa'nın en büyük kenti olmanız, büyük oranda coğrafi konumunuza borçlu. Kuzeydoğu Alplerinin alçaldığı bölgede, Viyana Havzası'nın kuzeybatı bölgesindeki yamaca yerleşilmiştir. Tarihi kent, Tuna Nehri'nin güneyinde bulunuyor. Günümüzde kent nehrin diğer kıyısına geniş biçimde taşar. Doğu Bloku ülkelerine coğrafi yakınlığınız bu anlamda dikkat çekici. Siz ve Slovakya'nın başkenti Bratislava'ya 60 km yakınlıkta iki başkent in bu kadar birbirine yakın olması Avrupa'da benzersiz bir durum. Her yönünüzle eşsiz ve benzersizsiniz Sevgili Wien.

Günümüzde yirmi üç bölge adlarının yanında Londra'da olduğu gibi numaralar var. Örneğin Innere Stadt'a ayrıca '1. bölge' denir. 1850 yılına kadar bugün 1. Bölge'nin büyük bir bölümünü oluşturan tarihi kentten oluşur. Nazi işgali altında Büyük Viyana'nın kurulmasıyla Viyana'nın kapladığı alan dört katına çıkarılır. Artarak günümüze gelir.

Okyanus etkisi ve karasal etkiler arasında dengeli iklimin ılık yazlar ve soğuk kışları, Aralık'tan Mart'a kadar yağın kar ardında bıraktığı manzaralar ressamların tuvalinde ölümsüzleşir. Orta Avrupa'nın muazzam elit sanat ruhun Sevgili Wien, iklim karakterinin ilhamıdır belki. Dünya tarihinin en özgün ressamlarından Gustav Klimt'in özgünlüğüne sahip bağrından o kadar çok sanatçının fırçası ilhama bürünür. Sanatkârlarla ruhunu, Friedensreich Hundertwasser gibi mimarlarla slüetini, Sigmund Freud ve Karl Popper gibi düşünürlerinle ufukunu nesillere taşıyorsun. İnsanlık hafızasında şaşalı pırıltıların nedenini arayan Confucius, kaynağı ahenkte bulur: Müzik, Gökle toprak arasında bir ahenktir. Sevgili Wien, sizi gezerek yaşarken Kaerntner Strasse'de dünya markalarına rastlayabilir misafirlerin. Ayrıca bir İtalyan restoranı ve kitapçıya da. Avusturya'nın en büyük kütüphanesine de sahipsiniz. 1368'de Hofburg İmparatorluk Sarayı içinde kurulan kütüphaneye sadece kütüphane demek haksızlık olur. Çünkü burası adeta bir saray. İçi sekiz milyona yakın eser ile donatılmış.

Schönbrunn Sarayı: Viyana'nın Versailles'i da denilen köşkünün 1400'den fazla odası ve birçok büyük bahçesi bulunmakta. İçeride aynı zamanda "Coach and Carriage Museum" adında bir müze bulunuyor. Schönbrunn Sarayı, Hasburg Hanedanı'nın yazlık sarayıdır. Schonbrunn Sarayı'nın ve bahçesi imparatoriçe Maria Theresia tarafından tamamlatılır. 1.441 odalı Barok mimarisine sahip olan Schönbrunn sarayı, ülkedeki en önemli mimari, kültürel ve tarihi anıtlardan biri. Sarayın ve geniş bahçelerinin tarihi, ardışık Habsburg hükümdarlarının değişen zevklerini, ilgi alanlarını ve isteklerini üç yüz yılı aşkın bir süredir yansıtmaktadır.

Habsburg Hanedanlığına ait bir saray olan Hofburg bugünlerde büyük bir müze haline getirilmiştir. Başta Hasbsburg hanedanlığı olmak üzere Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nun birçok önemli kişisine ve hanedanına ev sahipliği yapmıştır. Hofburg Sarayı daha çok kışlık malikâne olarak kullanılırken Schönbrunn Sarayı yazlık olarak tercih edilmiştir. Sarayda 4.659.852 tarihi eseri sergiler.

Belvedere Sarayı Bahçeleriyle ve Avusturya Belvedere Galerisi'yle Viyana'nın en çekici yerlerinden biri. Belvedere Sarayı, Avusturya'nın başkenti Viyana'nın Landstrasse ilçesinde iki parçadan oluşan barok stildedir. Belvedere Sarayı, 1668-1745 yıllarında Savoy Prensi Eugen emri ile mimar Johann Lucas von Hildebrandt'a yaptırılmıştır. Yukarı ve Aşağı Belvedere Sarayı olarak iki parçadan oluşan barok yapılar birbirine çok geniş ve göz alıcı bir bahçe ile bağlıdır. Landstrasse'de bugün Avusturya Belvedere Galerisi olarak kullanılan yapılarda çok önemli tarihi tablolar da vardır Avusturya Belvedere Galerisi Belvedere Sarayı'nda bulunan bir müzedir.

Bugün Belvedere, Orta Çağ'dan günümüze uzanan en büyük Avusturya sanatı koleksiyonuna ev sahipliği yapmaktadır. Burada uluslararası sanatçıların çalışmaları mevcuttur. Yukarı Belvedere'de ziyaretçiler, beş yüz yılı aşkın sanat tarihinden alınmış sanat eserleriyle karşılaşır. Prens Eugene'nin şehir sarayında Haus'un yanı sıra Gustinus Ambrosi Müzesi'nde başka alanları vardır. Kunsthistorisches Museum, Wayback Machine sitesinde arşivlendi. Dünyanın en iyi sanat koleksiyonunu bulunduran müzelerdendir.

Staatsoper Opera Binası, dünya operasının merkezi. Naschmarkt ve Karl Kilisesi yakınında bulunan Secession Sanat Evi, Gustav Klimt, Koloman Moser, Josef Hoffmann. Joseph Maria Olbrich ve Max Kurzweil gibi sanatçıların Berlin ve Münih'deki Sezession öncülüğünde kurulmuş yeni akımlara da açık Sanatçılar Birliği binasıdır.

Haus des Meeres, Viyana'nın merkez ilçelerinden Mariahilf'de bulunan, yaklaşık dört bin çeşit hayvanın sergilendiği bir binadır. II. Dünya Savaşı'ndan kalma bir uçaksavar kulesinin Flakturm restore edilerek kullanıldığı Haus des Meeres'te, deniz hayvanlarının yanında birçok bitki, koral, tropik kuş, maymun ve sürüngen türü bulunmaktadır. Hayvanların belli zamanlarda yemlenmesi ziyaretçilerin en çok ilgisini çeken anlardır.

Raimud Tiyatrosu severlerine sunulmuş. Museumsquartier, Viyana'nın Neubau ilçesinde bulunan, eski ve yeni başta olmak üzere kültür sanat ve müzelerin oluşturduğu bir binalar topluluğudur. Neubau'daki Museumsquartier MQ Viyana'daki en geniş alana sahip kültür merkezidir, dünyada ise barok yanında yeni tarzdaki yapıları ile en büyük sekizinci kültür merkezidir. Lihtenştayn Sarayı, Avusturya'nın Viyana kentinde bulunan bir sanat müzesidir. Dünyanın önde gelen özel sanat koleksiyonlarından birini oluşturan önemli Avrupa sanat eserlerini içerir. En önemli özelliği, 1967'de Washington DC'deki Ulusal Sanat Galerisi tarafından satın alınan Leonardo da Vinci'nin Ginevra de' Benci portresiydi. Lihtenştayn Hanedanlığının kendine ait dünyadaki en büyük ve en zengin özel koleksiyonları olan tablolar ve çeşitli zamanlara ait eşyalar sergilenmektedir. Volksoper Halk Opera Binası ve Avusturya'nın diğer önemli opera binaları Wiener Staatsoper Viyana Devlet Operası, Burgtheater Avusturya Federal Devleti'nin sahipliği altında yönetilir.

Nietzsche'nin hayatını ve düşüncesini, psikanaliz ile harmanlayarak anlatılan İrvin D. Yalom'un Nietzsche Ağladığında Romanı, 19.yüzyıl Viyana'sında dönemin Josef Breure, Sigmund Freud, Lou Andreas Salome'nin yaşadığı duyguların şehrin güzellikleriyle ortaya çıkarak insanı kontrol ettiğine tanıklıdır. Yaşadığımız yer ve duygularımızın dili ayındır Sevgili Wien.

Seninle tekrardan buluşur muyuz bilmem, ama bende bıraktığın tüm hatıralarınla, tüm renklerin ve kokularınla bir tür hayal şehri gibi, melodisi hiç bitmeyecek bir şarkı gibi yankılanıp duracaksın. Seninle tekrardan buluşana kadar Sevgili Wien, seni gördüğüm ve hayalimde olduğun gibi kal.

SEKİZİNCİ KUŞAK

Fatma Türk

“Aç şu çekmeceyi,” dedi. Güçlkle nefes alıp veriyordu. Duvar kâğıdındaki koyu yeşil dallar uzuyor, oturduğum sandalyeye beni sımsıkı bağlıyor gibiydi. Konuşmanın bir an önce bitmesini istiyordum. Küçüklüğümden beri sevmezdim bu odayı. Bütün eşyalar anıları taşımaktan çökmüş, solgun ve yaşlı görünüyordu. “Al şu anahtarları da çekmeceyi aç artık,” dedi gittikçe gürleşen sesiyle. Kıpırdamak için görünmeyen dallardan kurtulmam gerekiyordu ama o bunu bilemezdi. Güç bela kendimi çekmecenin karşısında buldum. Paslı anahtar birkaç kez yuvada döndü ve beni evin kara kutusuyla burun buruna getirdi.

“O defterde yazılanları dikkatlice oku kızım, tedbirini al! Unutma sen sekizinci kuşaksın. Rahmine düşen sabinin ve senden sonraki kuşakların hakkı var üzerinde!” Sekizinci kuşak olmak sanki benim tercihimdi! Sesimi çıkarmadım. Bundan sonra ya kurban olacaktım ya kahraman. Bu masalın başını da sonunu da ezberlemiştim. Aile mirasımız ellerimde ısınmaya başlamıştı. Tam da kasvetli ortama uygun bir defter, diye düşündüm. Ceylan derisiyle kaplanmış, nasıl da gizemli nasıl da büyüdü. Defteri açtığım gibi kapattım. “Eski yazı bu, okuyamam ben,” dedim. Nenemin gözlerinde şimşekler çaktı ben böyle söyleyince, elim ayağıma karıştı. “Nazlanmayı bırak da son sayfalara gel, deden boşuna mı yazdı bunları!” dedi. Eski harflerle yazılmış yerleri hızla geçerek son sayfalara geldim. Zaman durmuş gibiydi, dünyanın bütün döngüsünden bağımsız yeni bir döngü başlamıştı o an. Hakikat bu defterin yapraklarına ilmek ilmek işlenmişti, okumaya başladım:

“Akşam vaktiydi. Ahırdan atların sesi geliyordu. Bir şey onları huzursuz etmişti, ne olduğunu anlamak için gidip baktım. Yanlarına vardım ki, atlardan biri koşmaktan kan ter içinde kalmış. Sakinleştirmeye çalıştım. Baktım yelesi örülmüş, zavallının gözleri yuvalarından fırlayacak gibi. O an anladım ki Alkarısı ziyarete gelmiş. Atlara geldiyse, lohusa kadınlara da gelir bu, dedim. Tedbirimi aldım. Büyüklerimiz anlatır dururdu. Onların yaptığı gibi atın sırtına karasakız sürüp bekledim. Saatler sonra geldi o mahlûk. Saçları simsiyahtı, neredeyse dizlerine geliyordu. Gözlerinde sanki kıvılcıklar vardı, alev alevdi. Yelesindeki örgüyü sıvazlayıp, birden uçar gibi ata bindi. Binmesiyle sakıza yapışıp kaldı. Hemen yanına gidip yakasına iğneyi batırdım. Saçından tuttuğum gibi ocağın önüne oturttum. ‘Hadi bakalım hamur yoğur da ekmeğe pişir bize,’ dedim.

Söylene söylene pişirdi, ancak hamur bitmek bilmiyordu. Sonra dedi ki: ‘Ne kadar pişirsem de bu hamur bitmez. Cezam neyse verin de gideyim,’ İstesem onu ömrümün sonuna kadar yanımda çalıştırabilirdim, iğne yakasında durduğu sürece onun efendisiydim. Bizden sonraki nesilleri düşündüm ve dedim ki: ‘Tövbe edeceksin ve benim yedi sülaleme yaklaşmayacaksın. Soyundan kimse bize uğramayacak!’ Tam üç kez tekrarladım, o da üç kez tövbe etti. Bunun üstüne onu serbest bıraktım.

Bu satırları okuduğuna göre sen sekizinci kuşaksın. O halde koruma kalktı. Benim yaptığım gibi onu yakalayıp hükmetmeyi başaramazsan, hayatın ve soyun tehlikededir. Alkarısı gelirse, ciğerlerini sökmeden gitmez. Doğundan sonra bir an bile yalnız kalma. Yastığının kenarına kalın bir iğne batır, yanına da sarımsak koy. Yatağının etrafını siyah iple çevirsinler ki, Alkarısı yanaşmasın. Beşiğin yanına süpürge ve su koy. Cezasını hatırlasın da size erişemesin. Yanında mutlaka kocanın bir eşyasını bulundur. Oldu ki bir anlık gaflete geldin ve yalnız kaldın. Sakın ola, sana verilen suyu içme! Alkarısı sevdiklerinin kılığına girip sana su ikram eder. O suyun içine de saçından bir tel koparıp atar, o kıl sana görünmez. İçtiğin gibi midene iner ve ciğerlerini söküp dışarı atar. Oracıkta ölürsün. Hem kendini hem de neslini koru.”

Defteri kapatıp derin bir nefes aldım. Omuzlarımın çöktüğünü gören nenem, “Şimdi al bu defteri, Deli Zekiye’nin yanına git. O sana neyi nasıl yapman gerektiğini anlatır. Zamanında yavrusunu kaptırmış Alkarısı’na. Defteri göstermeyi unutma, yoksa kapıyı açmaz,” diyerek beni yolladı.

Aşağı köye indim. Eski, bakımsız bir harabenin önünde buldum kendimi. Kapıda kocaman bir at nalı asılıydı. Birkaç kez tıklattım, açan olmadı. “Zekiye abla ben Çalgın’lardanım, dedemin emanetini getirdim,” deyince kapı açıldı, içerisi karanlık ve eşya doluydu. Girer girmez yanmış yağ ve yoğun tütsü kokusu burnuma çarptı. Masanın üstü kitaplarla doluydu. Dışarıdan bakan kimse Deli Zekiye’nin kitaplarla bir münasebeti olduğunu düşünemezdi. Somyaya yanaştım, tam oturacaktım ki, “Sakın oturma!” diye bağırdı. “Beni ayakta dinleyeceksin, insan beyni ayakta daha iyi çalışır,” dedi ve elimdeki defteri kapıldığı gibi aldı. Eski yazılı kısımları dikkatlice okuyor, arada da yanaklarından süzülen gözyaşlarını siliyordu. Dudakları sürekli kımlıyordu, benim göremediğim biriyle konuşuyordu sanki. Ocağın başında ayakları kesilmiş bir tavşan görünce yüreğim ağzıma geldi. “Bu da neyin nesi böyle?” diye atıldım birden. Onu başka bir dünyadan çekip almışım gibi baktı etrafına. Tezgâhtaki ayakları göstererek: “Kanı çekilince duvara asılacak, sen şansını kendi kendine uğrayan bir şey mi sandın yoksa” dedi. “Bırak şimdi onu bunu da, ne kadar zamanın kaldı?” diye sordu gözlerini karnıma dikerek. “Birkaç hafta galiba,” dedim. Yatak odasındaki sandıktan uzunca bir kâğıt getirdi, bir karış eni ya vardı ya yoktu ama çok uzundu. Eski yazıyla bir şeyler karalamaya başladı. Bir yandan okuyup üflüyor, bir yandan da kalemin ucunu safrana batırıp batırıp yazıyordu. Kâğıdın sonuna Alkarısı’nın resmini yaptı, yakasına da saplanmış kocaman bir iğne çizdi. Sonra kâğıdın diğer ucunu üzerlikle tütsüledi ve üçgen şeklini vererek katlayıp deri bir kabın içerisine yerleştirdi. “Bu muska üzerinde, dedenin yazdıkları da aklında bulunsun,” dedi. Artık savaşa hazırdım, tek bildiğim şey; Alkarısı gelirse onu asla geri yollamayacağımdı. Lambadan çıkan cini göndermek hiç akıl işi değildi...

Aradan haftalar geçti. Bebeğim doğdu. Saçıma kırmızı kuşak bağladılar. Ev halkı defterde ne yazıyorsa uygulayarak bütün tedbirleri aldı. Nöbetleşerek başımı bekliyorlar, bir an bile bizi yalnız bırakmıyorlardı. Bebeğin kırkı çıktı çıkacaktı, acele etmeliydim. Günlerdir nasıl yapacağımı düşündüm, annemin uyku hapları imdadıma yetişti. Yatsının okunmasını bekledim. Çaylarına ilaç atmıştım, herkes derin bir uykuya daldı. Alkarısı gelmesin diye odaya ne koydularsa kaldırdım. Yatağın ve beşiğin kenarına karasakız sürdüm. Elime iğneyi alıp, sessizce beklemeye koyuldum. Saniyeler uzadıkça uzadı, gelen giden yoktu.

Bir süre sonra içim geçmiş, tam dalacakken bir çıtırtı duydum. Geldi mi acaba, dedim. Elimdeki iğneyi nasıl sıktıysam, canım yandı. Hemen eşikte bir gölge belirdi, kesik kesik nefes alıp veriyordu. Yüreğim ağzıma gelmişti. Bir elimle beşiği sallıyordum, hemen çektim. Uyuyormuş gibi yaptım. İçeri girmesiyle berbat bir koku da burnuma hücum etti. Kurban bayramlarındaki gibi koktu ev. Kan ve et kokusu. Usul usul yaklaştı, göz kapaklarımdan ardından onu süzdüğümü bilmiyordu. Beşiğe doğru eğildi, tam yavrumun yüzünü avuçlayacaktı ki iğneyi yakasına saptırdım. Vücuduna yapışan karasakızdan kurtulmak için debelenmeye başladı. Acele etmeliydim, koşup siyah ipi aldım. Elleri kapkara, tırnakları nasıl da uzundu, tiksinererek bağladım. Görevlerini iyice ezberlettikten sonra bağını çözdüm. O gün bugündür beraberiz, sadece ekme yaparak onu gönderemedim. Bir sonraki sekizinci kuşak için de yeni bir defter aldım, nasihatları değiştireceğim.

Dergimizi Tüten Çayevi'nden temin edebilirsiniz

GAZİANTEP BULUŞMA NOKTAMIZ

TÜTEN
ÇAY EVI

Akyol Mah. Adil Özberk Cad. Kurtuluş Camii Altı No: 12 K
Şahinbey / GAZİANTEP

son söz yerine...

KAVLİMİ PERÇİNLEYİP YEKİNDİM SOYUMA
Vahdettin Oktay Beyazlı

bu şiir ağzımda pişen sözle değil
kalbime çarpan kelimelerle
omzuma çöken Müslüman mirasıyla
ey kardeşim alnına değen kurşunla yazıldı

kederin damlarken gözyaşı defterime
patır patır düşmek de nedir sonsuza
isminiz ezelden yazılı levhimahfuza
kesintisiz bir nehrin ummana söylediğidir
dilimden çıkıp çıkıp söze dönmek içindir

şiiirdir işte bu, acının salvolarıyla mefluç
düşmanın zulmüyle kemiğimiz kavi
yeter sabır talim ettiğimiz yeter
vicdanım bu kor ateşle heybeme yük
sen kır kollarını Rabb'im soysuzlar ordusunun
kiblemizi kayıp şehre soktuğu için

şehirler ki vurula vurula yok oluyordu
kurşundan ninniyle sallanırken bebek mezarları
aslınıza karışıp toprak olmak yaraşır size
avuç avuç dua afsunlayıp suyuma
gül olup dokunmak su olup saçılmak bana
kavlimi perçinleyip yekindim soyuma

düşmanın aldandıkça fendine cümle kainat
işte büyüdü sizin de içinizde sağır bir vicdan
ben faş ediyorum kavislerini ruhumun
öyküsü yarım kalmışların sesidir şiirim